

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

9
září – říjen
2008
28. ročník

- Fejeton: **Pražská kuriozita** / Jindřich Lion
- Rozhovor: **S dirigentem Martinem Turnovským** / Marie Brandeis
- Příloha: **Jiří Dědeček – Karel Šiktanc – Petr Sís – Pavel Kohout**

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

13. 10. 19:30 Ozvěny festivalu Academia Film Olomouc 2008 (AFO 2008)
s osobní účastí ředitele festivalu Petra Bilíka, dramaturga Jakuba Kordy a režisérů filmů
Academia Film Olomouc je nejstarším festivalem věnujícím se v České republice soustavnému mapování populárně-vědecké-
ho a dokumentárního filmu.

- **Bitevní pole Titan** (Zdeněk Holý, ČR 2007, 34 min., anglické titulky)
Nevšední filmové zamyšlení nad podstatou vesmíru. Koláž úvah jdoucích od astronomie až k teologii.
- **Hormonální akvárium** (Tereza Tara, ČR 2007, 20 min., anglické nebo německé titulky)
„Samičky vědí jen málo o příčinách, projevech a následcích polykání hormonálních pilulek. Muži přicházejí o své pohlaví.“ Čer-
nobílý obraz filmu vypráví o hormonálním znečištění životního prostředí.
- **Pan Parkinson** (Petr Jančárek, ČR 2007, 26 min., anglické titulky)
S nemocí, která obrátí váš život k nepoznání, se lze vyrovnat i s velkým nadhledem. Skladatel vážné hudby, jehož pohyby se
změnily v taneční kreace, si k filmu sám napsal parodickou hudbu. Operace mozku a proměny rodinného života na plátně.
Ve spolupráci se ZÚ a Českým centrem.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2008:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. **13. 10., 10. 11.** a ev. **15. 12.**

Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti.** Změna vyhrazena.

26. 09. 18:30 Tradiční **Klubové čtení k Evropskému dnu jazyků** na téma *Ozvěna roku 1968 v české, slovenské
a rakouské literatuře*

Do uzávěrky nebylo známo místo konání; to bude včas oznámeno na homepage *Kulturního klubu*. Ti, kteří k této inter-
netové stránce nemají přístup a přitom mají zájem o čtení, necht' asi týden před termínem zavolají na tel. 79 88 454.
Děkujeme za pochopení. Redakce

Při příležitosti 40. výročí události v Československu (rok 1968) připravuje Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
společně s dalšími organizacemi bohatý program (výstava, konference, pódiová diskuse, literární čtení atd. – vše pod
záštitou starosty města Vídně, českého a slovenského velvyslance v Rakousku a Senátní komise):

14.-25. 10. výstava *40 Jahre Rückblick 1968-2008 – Integration in der Emigration – Gedenkveranstaltung mit
zeitgenössischen tschechischen und slowakischen Künstlern in Österreich als Zeitzeugen mittel-
europäischer Geschichte*

Za účasti českého a slovenského velvyslance, Bezirksvorsteherin I. okresu Ursuly Stenzl ad.
K výstavě promluví Prof. Dr. Manfred WAGNER.

14. 10. 19:00 vernisáž

Místo konání: Galerie Time, Wollzeile 1-3, 1010 Wien

Vystavující umělci: Abbé J. LIBANSKÝ, Peter GRIC, Ľubomír HNATOVIČ, Vladimír KOČÍ, Ondřej
KOHOUT, Jan Milan KRKOŠKA, Saša MAKAROVÁ, Irena RÁČEK, Otakar SLAVÍK, Otakar SLIVA, Josef
SYMOM, Miroslava SYMON, Eva VONES, Milada ZAHNHAUSEN

Umělecká fotografie: GERO FISCHER

Multimediální instalace: FRANTIŠEK PISAŘÍK

Ausstellungskuratorin: MILADA ZAHNHAUSEN

Hudební vložka: Trio Istropolis (Jela Špitková – housle, Jozef Podhoranský – violoncello, Thomas
Hlawatsch – klavír)

Vzhledem k omezeným prostorovým možnostem prosíme o potvrzení účasti na fax 01/79 88 454, resp.
e-mailem: info@kulturklub.at, nebo na homepage www.kulturklub.at

22. 10. 19:00 konference *Rok 1968 ve vzpomínkách československých emigrantů / Das Jahr 1968 in der Erin-
nung der tschechoslowakischen Emigranten*

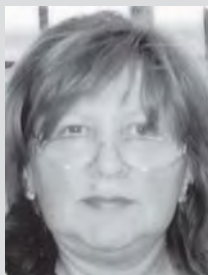
Místo konání: Diplomatická akademie, Wien

Podrobné informace v příštím čísle *Klubu*.

24. 10. 18:30 literární čtení *Ohlas roku 1968 ve slovenské a české literatuře v německém jazyku*

Místo konání: Galerie Time, Wollzeile 1-3, 1010 Wien

Podrobné informace v příštím čísle *Klubu*.

Vážení čtenáři,

26. září se již tradičně zúčastníme Evropského dne jazyků Klubovým čtením – *Ozvěna roku 1968 v české, slovenské a rakouské literatuře*. Dále srdečně zveme 13. 10. 2008 v 19:30 do kinosálu českého velvyslanectví na *Ozvěny festivalu Academia Film Olomouc 2008 (AFO 2008)* s osobní účastí ředitele festivalu Petra Bilíka, dramaturga Jakuba Kordy a režisérů uváděných filmů. Na říjen připravujeme výstavu nazvanou *40 Jahre Rückblick 1968-2008 – Integration in der Emigration – Gedenkveranstaltung mit zeitgenössischen tschechischen und slowakischen Künstlern in Österreich als Zeitzeugen mitteleuropäischer Geschichte*. Výstava v Galerii Time, Wollzeile 1-3, 1010 Wien, bude otevřena vernisáží dne 14. října v 19:00 a potrvá do 25. října 2008.

Jako doprovodnou akci k této výstavě jsme pro Vás na 24. říjen 2008 v 18:30 připravili literární čtení – *Ohlas roku 1968 ve slovenské a české literatuře v německém jazyku*. Dne 22. října 2008 v 19:00 pořádáme v Diplomatické akademii konferenci *Rok 1968 ve vzpomínkách československých emigrantů (Das Jahr 1968 in der Erinnerung der tschechoslowakischen Emigranten)*, jejímž cílem je mj. představit některé československé emigranty (popř. jejich děti), kteří od roku 1968/69 žijí a působí v Rakousku. Konference se zúčastní též odborníci z řad historiků a pamětníci tehdejších událostí.

Další podrobnosti o chystaných akcích se dozvíte v časopisu Klub a na naší webové adrese www.kulturklub.at. Nezbyvá mi než Vám popřát hezké chvíle nad stránkami Klubu.

ing. Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: září – říjen 2008	4
Církevní kalendář: září – říjen 2008	5
Rozhovor	6
Kultura	8
Události	14
Fejeton	19
Zajímavosti	20
Ekonomika	28
Správy zo Slovenska	33
Sokol & sport	38
Úvahy, dopisy	42
Z české a slovenské Vídně a okolí	44
Oznámení	49
Informace & inzerce	59
Příloha: Jiří Dědeček – Karel Šiktanc – Petr Sís – Pavel Kohout	I-VIII

Na přední straně obálky: **Bohumil Matějčiček**, *Dubnový večer ve Lhotě*, 1979, olej, plátno 79 × 109 cm

Na zadní straně obálky: **August Bedřich Piepenhagen**, *Mořské pobřeží*, cca 1830, olej, plátno 17 × 24,5 cm

Bohumil Matějčiček (9. 6. 1925 Tábor – 13. 2. 1998 Příbram)

V Matějčičkově krajinomalbě silně cítíme rodinné kulturní tradice a sepětí s odkazem krajinářství Antonína Slavíčka.

August Bedřich Piepenhagen (2. 8. 1791 Soldin v Prusku – 27. 9. 1868 Jenerálka u Prahy)

Vyučený knoflíkář a prýmkář se roku 1811 usadil v Praze. Z pražských umělců na něj zapůsobil František X. Procházka a J. Navrátil. Umělecká rodina Piepenhagenových náleží k neodmyslitelným kapitolám českého výtvarnictví 19. století.

IMPRESSUM

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

REDAKCE: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: Ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc, Dr. Karel Helmich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová, Dagmar Vaněčková, Mgr. Tomáš Vaněk, Marie Woodhams, ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola

Distribuce – Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltinová

Výstavy:

do 30. 09. Katarina Brunclíková: **výstava fotografií**
České velvyslanectví, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

14.-25. 10. *40 Jahre Rückblick 1968-2008 – Integration in der Emigration – Gedenkveranstaltung mit zeitgenössischen tschechischen und slowakischen Künstlern in Österreich als Zeitzeugen mitteleuropäischer Geschichte*

14. 10. 19:00 Vernisáž (podrobnosti viz str. 2)
Galerie Time, Wollzeile 1-3, 1010 Wien

Jednotlivé akce:

13. 09. 17:00 140 let Akademického spolku ve Vídni
Slavnostní odpoledne. Účinkují členové JAMU v Brně.
Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien

14. 09. 17:00 Čaj o páté

Pořádá Vlastenecká omladina.

Velká klubovna Komenského školy, Sebastianplatz 3, Wien 3

16.-17. 09. cca 9:00-17:00 konference *Krajané a exil: 1948 a 1968*

Součástí konference bude i doprovodný program včetně návštěvy Ústavu pro studium totalitních režimů.

Podrobné informace viz: www.zahranicnicesi.com

Rektorát Univerzity Karlovy, Ovocný trh 3, Praha 1

26. 09. cca 18:30 tradiční Klubové čtení k Evropskému dnu jazyků na téma *Ozvěna roku 1968 v české, slovenské a rakouské literatuře*

Do uzávěrky nebylo známo místo konání, bude však včas uveřejněno na homepage *Kulturního klubu*. Ti, kteří na tuto webovou stránku nemají přístup a přitom mají o toto čtení zájem, nechtě si asi týden před termínem zavolají pro další informace na tel. 79 88 454.

10. 10. 17:00 PhDr. Petr Koura (Archiv bezpečnostních složek MV ČR): *Mnichovská zrada – perzekuce českého obyvatelstva v Protektorátu Čechy a Morava* (přednáška)

Akademický spolek, České srdce

Slovanská beseda, 1010 Vídeň, Drachengasse 3

12. 10. 17:00 Čaj o páté

Pořádá Vlastenecká omladina.

Velká klubovna Komenského školy, Sebastianplatz 3, Wien 3

13. 10. 19:30 *Ozvěny festivalu Academia Film Olomouc 2008 (AFO 2008)* za účasti ředitele festivalu Petra Bilíka,

dramaturga Jakuby Kordy a režisérů filmů

Academia Film Olomouc je nejstarším festivalem věnujícím se v ČR soustavnému mapování populárně-vědeckého a dokumentárního filmu.

– *Bitevní pole Titan* (Zdeněk Holý, ČR 2007, 34 min., anglické titulky)

Nevšední filmové zamyšlení nad podstatou vesmíru. Koláž úvah jdoucích od astronomie až k teologii.

– *Hormonální akvárium* (Tereza Tara, ČR 2007, 20 min., anglické nebo německé titulky)

„Samičky vědí jen málo o příčinách, projevech a následcích polykání hormonálních pilulek. Muži přicházejí o své pohlaví.“ Černobílý obraz filmu vypráví o hormonálním znečištění životního prostředí.

– *Pan Parkinson* (Petr Jančárek, ČR 2007, 26 min., anglické titulky)

S nemocí, která obrátí váš život k nepoznání, se lze vyrovnat i s velkým nadhledem. Skladatel vážné hudby, jehož pohyby se změnily v taneční kreace, si k filmu sám napsal parodickou hudbu.

Ve spolupráci se ZÚ a ČČ.

18. 10. 20:00 tradiční **Moravské hody**

Sokolské jednoty XII/XV

Schwenkgasse 22, Gaterhölz, 1120 Wien

22. 10. 19:00 konference *Rok 1968 ve vzpomínkách československých emigrantů / Das Jahr 1968 in der Erinnerung der tschechoslowakischen Emigranten*

Další informace viz na str. 2.

Diplomatická akademie Vídeň

24. 10. 18:30 literární čtení *Ohlas roku 1968 ve slovenské a české literatuře v německém jazyce*

Další informace viz na str. 2.

Galerie Time, Wollzeile 1-3, 1010 Wien

Podrobnosti a další programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznamení*.

České centrum:

www.tschechischeszentrum.at,

e-mail: ccwien@czech.cz

Herrengasse 17, 1010 Wien

tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK:

www.slovaci.at, e-mail: rsks@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT:

www.sivieden.mfa.sk, e-mail: siwien@gmx.at

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

tel.: 53 54 057

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA:

www.slovaci.at/sova, e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

VÍDEŇSKÉ ČESKÉ A SLOVENSKÉ PROGRAMY V RÁDIU

Na středních vlnách 1476 české a slovenské pořady denně 19:05-19:30.

České vysílání: stanice Dráták v pondělí, opakování ve středu,

v pátek *Zvídavý mikrofon* v jazycích českém i německém.

Slovenské vysílání: střídavě vždy ve čtvrtky vysílání stanic Špongia nebo Dia:Tón, opakování každé úterý.

Všechny texty si můžete přečíst a zároveň i poslechnout na internetové stránce: <http://volksgruppen.orf.at/austria/de/program/program.htm>

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí ani za úplnost kalendária.

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v **08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v **10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:

mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00**

KALENDÁŘ AKCÍ

- So 20. 09.** DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v **18:30**, St. Veit-Gasse 25, Wien 13. – Zasedání Don Bosco klubu.
- Ne 28. 09.** MŠE NÁRODŮ v **10:15** ve vídeňské katedrále sv. Štěpána, Wien 1. Hlavním celebrantem je vídeňský světící biskup Dr. Franz SCHARL. Koncelebrují duchovní správci cizojazyčných farností ve Vídni. Oslava 100. výročí narození sv. Václava, patrona českých zemí. Následuje občerstvení na prostranství arcibiskupského paláce a vystoupení skupiny naší mládeže.
- Ne 12. 10.** SALESIANUM: Dětská mše svatá v **11:00**, Hagenmüllergasse 31, Wien 3.
- So 18. 10.** DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v **18:30** v kapli Panny Marie Pomocnice, St. Veit-Gasse 25, Wien 13. – Zasedání České církevní rady.
- St 29. 10.** Svátek blahoslavené RESTITUTY KAFKOVÉ: Mše svatá v **19:00** v Hartmannklosterkapelle, Hartmannngasse 7, Wien 5. – Občerstvení.

Upozornění: Bližší informace o připravované pouti do Itálie (*Velikonoce 2009: po stopách Dona Boska*) viz str. 52.

KLUBOVÁ VÝZVA

Vážený pane, vážená paní,

při příležitosti 40. výročí událostí v Československu (rok 1968) připravuje Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku bohatý program (výstava, konference, pódiová diskuse, literární čtení atd. – vše pod záštitou starosty města Vídně, českého a slovenského velvyslance v Rakousku a Senátní komise).

Jedním z připravovaných projektů je i vydání dvojjazyčné (česko-německé) reprezentativní publikace, která by měla formou biografických medailónků přiblížit životní osudy představitelů emigrační vlny z roku 1968, pro něž se stalo Rakousko novým domovem nebo jim posloužilo jako přestupní stanice při cestě do dalších zemí.

Pokud Váš příchod, resp. příchod Vašich rodičů do Rakouska spadá do tohoto proudu a my jsme Vás ještě neoslovili a pokud máte zájem „spolupodílet se“ na vytváření této publikace, přihlaste se, zavolejte nám, pošlete fax nebo e-mail, abychom Vám mohli zaslat příslušné otázky.

Kontakt: tel./ fax: **79 88 454**

e-mail: info@kulturklub.at

Věříme, že náš projekt podpoříte a že tak napomůžete k přiblížení české emigrace z roku 1968 rakouské veřejnosti i krajanské národnostní menšině ve Vídni, resp. v Rakousku.

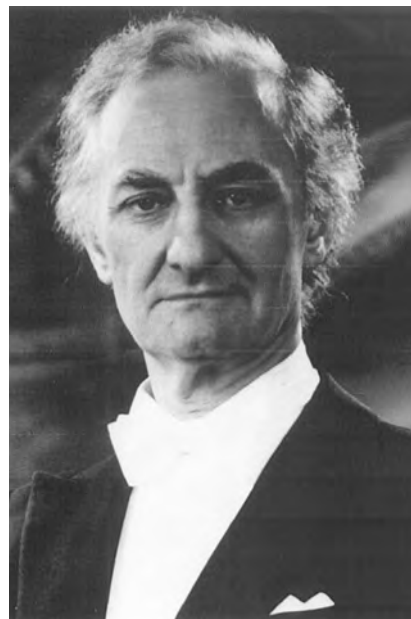
Děkujeme.

Upozornění:

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Oslava s taktovkou,

přesně tak prožije dirigent Martin Turnovský své životní jubileum – 80 let, neboť v den narozenin – 29. 9. 2008 – bude dirigovat koncert Pražské komorní filharmonie ve Smetanově síni Obecního domu v Praze. Za touto neuvěřitelnou skutečností jsou léta úspěšné dirigentské činnosti, jež ho zavedla k mnoha orchestrům, operním domům v různých světadílech. Působil v Československu – v Brně, v Plzni, po okupaci země v roce 1968 emigroval do Rakouska. Zde vystupoval opakovaně s tělesy Wiener Symphoniker, Niederösterreichische Tonkünstler, Wiener Kammerorchester, s velkým úspěchem dirigoval významné orchestry Západu – např. New York Philharmonic, London Symphony, Cleveland Orchestra, St. Louis Symphony, Seattle Symphony, Toronto Symphony, Royal Liverpool Philharmonic, Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks, podnikl umělecká turné – Austrálie, Nový Zéland, Korea, Japonsko. Nastudoval operní představení v Berlíně, Stockholmu, Toulouse, Stuttgartu aj. Ve Vídni, kde se nejdříve usadil, se vedle umělecké činnosti angažoval i občansky – byl zakládajícím členem Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku a jeho místopředsedou. Po pádu železné opony spolupracuje opět s orchestry v ČR a SR, v zahraničí uvádí nová nastudování českých oper – *Jenůfy* Leoše Janáčka a *Rusalky* Antonína Dvořáka. V Rakousku mu bylo uděleno vyznamenání Österreichisches Ehrenkreuz für Wissenschaft und Kunst 1. Klasse.

Kdy jste se rozhodl být dirigentem? Jaké představy jste o této profesi měl?

M. Turnovský: Když jsem ve čtrnácti letech slyšel poprvé Straussova *Růžového kavalíra*, uchvátil mne zvuk orchestru. Pak jsem na jednom z prvních poválečných festivalů Pražského jara jako sedmnáctiletý viděl a slyšel charismatického francouzského dirigenta Charlese Muncha a bylo rozhodnuto: toto a nic jiného nechci dělat, aniž bych samozřejmě tehdy věděl, co to obnáší.

Pocházíte z hudební rodiny, anebo Váš hudební talent „vybočuje“ z rodinných tradic? Kdo Vás v dětství v tomto směru nejvíce ovlivnil?

M. Turnovský: Ano, pocházím z hudební rodiny, otec-právník byl výborný pianista, žák rakouského skladatele Alexandra Zemlinského. U nás se pravidelně provozovala komorní hudba, kterou jsem vsedě pod klavírem od dětství poslouchal, což mne nejvíce ovlivnilo. V šesti letech jsem se pak začal učit hrát na klavír.

Narodil jste se v Praze, Vaše příjmení – Turnovský – napovídá, že Vaši dávní prapředkové pobývali asi někde jinde.

M. Turnovský: Pokud vím, mí předkové z otcovy strany pocházeli z Prahy. Dědeček měl známou kavárnu Edisonku na Příkopech.

Na HAMU (Hudební akademie múzických umění) jste byl žákem

dirigenta Karla Ančerla. Také on v roce 1968 emigroval. Setkal jste se s ním, když i Vy jste zvolil tuto cestu?

M. Turnovský: Ano, setkal, pozval mne hned po naší emigraci k dirigování koncertů do Toronta, kde se stal šéfem Torontského orchestru. Stejně tak učinili i George Szell v Clevelandu, kde jsem dirigoval Cleveland Symphony, a Rafael Kubelík, který mne pozval do Mnichova k Bavorskému rozhlasu.

V roce 1968 jste na protest proti okupaci Československa odešel z místa dirigenta Staatskapelle Dresden do Rakouska. Proč jste si zvolil tuto zemi? Kde jste zde nejdříve zakotvil?

M. Turnovský: Zvolili jsme Rakousko, protože jsem tam měl řadu významných uměleckých kontaktů: generálního sekretáře vídeňského Konzerthausu prof. Petera Weisera, slavnou sopranistku Irmgard Seefried a jejího manžela, houslistu Wolfganga Schneiderhana. O jiné zemi jsme s manželkou neuvažovali, zakotvili jsme ve Vídni.

Vítězství v dirigentské soutěži ve francouzském Besançonu Vám v tehdejší Československu otevřelo cestu k místu stálého dirigenta Brněnské filharmonie. Na které osobnosti z Brna vzpomínáte? Kdo tehdy v Besançonu s Vámi soutěžil a dnes je také známým dirigentem?

M. Turnovský: Na Brno mám vzpomínky jednak v osobě tehdejšího šéfa filharmonie Jaroslava Vogla, který mne tam po mém vítězství v Besançonu angažoval. Rovněž orchestr byl k tehdy mladému dirigentovi velmi vstřícný a dobře se mi s ním pracovalo. Naše dobré vztahy trvají dodnes, jsem jejich čestným dirigentem. V Besançonu se mnou nesoutěžil nikdo, kdo by se později stal známým dirigentem. Pokud vím, získal v některém ročníku po mně 1. cenu dirigent Seji Ozawa.

Úspěch ve Francii „dostal“ i druhou podobu – odebrání cestovního pasu, vyslovení politické nespolehlivosti. Tušíte, kdo je za tímto postupem „podepsán“?

M. Turnovský: Tuším, ale nemám v rukou důkaz. Ostatně tato osoba již nežije. Požádal jsem o nahlédnutí do svazků StB, zatím výsledek nevím.

Jak vypadají přijímací zkoušky na dirigování? Kde jste se připravoval, jaké jste měl spolužáky? Máte absolutní sluch?

M. Turnovský: Základem přijímacího řízení je zkouška z harmonie a kontrapunktu, sluchová zkouška, hra na klavír – také hra z listu, dále pak dirigování části skladby s doprovodem klavíru. Připravoval jsem se soukromě jeden rok u prof. Pavla Dědečka, který byl tehdy vyhozen z politických důvodů z Pražské konzervatoře. Na HAMU jsme byli v ročníku čtyři posluchači, z mých spolužáků se

proslavil jedině dirigent Zdeněk Košler. Absolutní sluch mám, zřejmě jsem ho zdědil po rakouském dědečkovi z matčiny strany, který byl generál – lékař.

Každý dirigent je původem instrumentalista. Jaký nástroj jste dělal Vy?

M. Turnovský: Klavír a krátce hoboj. Jeden čas, než mne „chytil“ orchestr, jsem uvažoval o pianistické kariéře. Díky bohu jsem se na ni nedal!

Proč v profesi dirigent dominují muži? Že by ženy byly jen na „dirigování“ pragmatičtějších skutečností?

M. Turnovský: Myslím, že dirigování je už z hlediska fyzické náročnosti spíše mužská záležitost, nehodí se pro každý fyzický ženský vzhled. To je také důvod, pro který moje žena, která dirigování studovala, toho nechala. Je několik málo výjimek, což je ale také záležitost fyzického typu té které ženy, samozřejmě vedle ostatních nezbytných předpokladů.

Jak a kde probíhá nácvik jednotlivých pohybových činností dirigování? Jak pozná adept dirigování, že orchestr zareaguje na jeho gesto? Vzpomínám si na film s dirigentem Leonardem Bernsteinem, kde vyučoval mladé dirigenty – ve filmovém záběru měl jeden velmi mladý kandidát problémy s Auftaktem – orchestr podle jeho gesta „nechtěl“ hrát. Teprve Bernsteinovou radou dosáhl toho, že orchestr správně reagoval.

M. Turnovský: Zpočátku se studuje ve třídě s klavíristou, který na špatné gesto reaguje podobně jako orchestr. Student musí korigovat gesto tak dlouho, až mu i klavírista porozumí.

Instrumentalista na klávesové nástroje hraje každou rukou něco jiného, rovněž u dirigenta je složitý systém pohybů – pravá ruka s taktovkou udává takt, tempo, levá ruka nástupy, dynamiku, výraz. Nacvičuje dirigent podobně jako instrumentalista nejdříve každou ruku zvlášť?

M. Turnovský: Ruce se nenacvičují zvlášť, ale při studiu je nutno myslet na rozdílnou funkci levé ruky, přičemž ale i pravá ruka se zúčastňuje kromě taktování na tvorbě výrazu. Mnozí, i známí dirigenti, často dirigují oběma rukama stejně v jakémsi

zrcadlovém pohybu, čímž se jim ale obvykle nedaří vystihnout správnou atmosféru díla.

Instrumentalisté během studia hrají a hrají, zpěváci zpívají a zpívají, tanečníci tančí a tančí. Jak cvičí budoucí dirigent během studia – kdo mu „dělá“ jeho nástroj – orchestr?

M. Turnovský: Budoucí dirigent má začátky velmi těžké – oproti instrumentalistům či zpěvákům nemá k dispozici nástroj – orchestr. Je odkázán na klavír a k orchestru se dostává sporadicky, pokud škola vůbec orchestr má, a to pak také jen vždy krátce na pár minut. Takže začne sbírat zkušenosti až v praxi. Záleží na jeho šikovnosti a flexibilitě, za jak dlouho to zvládne. Vlastně se učíme prakticky ze svých chyb.

Vystudoval jste dirigování v Československu, podle jaké učebnice se tam vyučovalo? V historii i dnes často vystupují skladatelé v roli dirigenta – např. A. Dvořák, L. Janáček. Jaké byly jejich dirigentské výkony?

M. Turnovský: I když učebnice dirigování existují, nedá se podle nich naučit dobře dirigovat. Někteří významní dirigenti tvrdí, že se to vůbec nedá naučit – buď se člověk dirigentem narodí, anebo ať to raději nedělá, řekl dirigent Leonard Bernstein. Myslím si ale, že se to dá naučit, velmi pomáhá sledovat dobré dirigenty při práci ve zkouškách a na koncertech. Skladatelé jako dirigenti – to je také velmi různé. Nevíme, jací v tomto smyslu byli Dvořák a Janáček, asi dobří, podle ohlasu, jaký jejich provedení měla. Gustav Mahler byl nejen vynikající skladatel, ale i brilantní dirigent, a to nejen svých vlastních děl. Byl šéfem Vídeňské státní opery a jeho provedení byla legendární. Proti tomu byl prý skladatel Paul Hindemith jako dirigent špatný a Leonard Bernstein, i když napsal řadu populárních děl, jako muzikál *West Side Story*, byl rozhodně lepší jako dirigent.

První dirigentskou osobností evropského významu byl Václav Talich, který dovedl Českou filharmonii k výrazným úspěchům. Proslul svou náročností při práci – zavedl mj. dělené zkoušky jednotlivých nástrojových skupin, prováděl i rozsáhlé upravovatelské zásahy, za což si

„vysloužil“ znelibení u Zdeňka Nejedlého. Praktikujete jako dirigent podobné postupy?

M. Turnovský: Dnešní orchestry jsou většinou na mnohem vyšší technické úrovni, než tomu bylo před nějakými padesáti lety, takže je není třeba učit, jak to dělal ještě Václav Talich. Ten ve stáří říkal, že těm dnešním filharmonikům už nemá co říci. Není tedy nutné zavádět dělené zkoušky, ostatně na to nebývá ani dost času. Ve výjimečných případech – při studiu nového, komplikovaného díla – jsou samozřejmě dělené zkoušky možné. Záleží tedy na programu a počtu možných zkoušek. Běžné jsou tři zkoušky na koncert. Upravovatelské zásahy dělám jen zcela výjimečně, jako např. v některých pasážích Smetanovy *Mé vlasti* či u některých symfonií Roberta Schumanna.

Se studiem jste začal relativně pozdě – ukončení maturity na Akademickém gymnáziu v Praze až po válce, následně pak vysokoškolské studium. Důvody byly tragické – deportace do koncentračního tábora. Bylo to v souvislosti s rasovými důvody, byla postižena takto širší rodina? Je zázrak, že jste se vrátil. Jak ovlivnila tato skutečnost Váš další život?

M. Turnovský: Ze středoškolského studia jsem byl z rasových důvodů vyloučen v tercii, později deportován do koncentračního tábora, který ovšem pro mne jako položiďa byl trochu lehčí než pověstné vyhlazovací tábory. Po návratu jsem dokončil gymnázium. S výjimkou mého otce ale celá ostatní rodina z jeho strany zahynula. Touto perzekucí jsem ztratil čtyři roky, zejména v uměleckém vývoji.

V Rakousku jste byl v roce 1987 jmenován profesorem dirigování na Hochschule für Musik v Grazu. Setkal jste se tam i s Čechoslováky – s učiteli, studenty? Jaké národnosti tam převládaly?

M. Turnovský: V Grazu jsem byl jediným Čechem mezi učiteli. Mezi žáky nebyl rovněž žádný Čech, převládali zde Asiaté.

Mluví Vaši synové a Vaše vnoučata česky? Dali se synové, popř. jejich potomci, Vaší cestou?

M. Turnovský: Když jsme v roce 1968 emigrovali, byli naši synové ve věku

devět a čtrnáct let. Oba mluví dodnes zcela bez přízvuku česky, vnučata již ne. Synové jsou oba hudebníci, jeden je sólovým hobojistou v Stadttheater v Klagenfurtu, druhý sólovým fagotistou u Wiener Philharmoniker. Jeho sedmnáctiletá dcera je houslistka, studuje ve Vídni a již tři roky veřejně koncertuje. Se mnou vystupovala opakovaně v Japonsku a v Praze jako sólistka s orchestrem.

Za každým úspěchem muže stojí žena. Jak organizovala Vaše paní rodinný život?

M. Turnovský: Moje žena se stará o vše – od vynikajícího vaření přes balení před zájezdy, administrativu a i řešení uměleckých problémů, neboť studovala rovněž dirigování a daná problematika je i jí velmi blízká.

Dirigování je mj. enormní fyzické nasazení. Jak si udržujete fyzickou kondici? Jaký figl máte na zahrnutí melodií v hlavě po koncertě?

M. Turnovský: Fyzickou kondici udržuji tím, že nekouřím, nepiji, o dovolené jezdím už od mládí do hor na chalupu, kde vedle studia programů pro příští sezónu také seču travu

a plavu. S tím figlem je to tak – po koncertech se nedá nic jiného dělat, než dát si výjimečně velkou whisky a čekat na spánek, než melodie z koncertu dovíří hlavou.

Specializujete se na některé autory, jistá období? Co je z českého repertoáru v cizině nejjádanější a nejoblíbenější?

M. Turnovský: Nespecializuji se na žádné určité autory, dělal jsem vždy jak operu, tak i koncertní repertoár. Z českého repertoáru žádají v cizině – zejména v Japonsku – tři poslední symfonie Dvořákovy, také Smetanu. Mezi ně úspěšně protlačuji rovněž Janáčka a Martinů.

Máte při provádění oper „problémy“ s režiséry?

M. Turnovský: Tuším-li předem, že by problémy s režisérem mohly být a že se tudíž nedomluvíme, nejdu do toho. Takovým odstrašujícím příkladem byla např. před několika lety inscenace Janáčkovy opery *Její pastorkyňa* režiséra Marthallera na festivalu v Salcburku. Tam nesouhlasilo vůbec nic, v takové inscenaci bych nemohl spolupracovat, to bych odešel.

Instrumentalisté, zpěváci, baletní tanečníci především, ale i sportovci s přibývajícím věkem „ztrácí“ svoji dřívější vysokou úroveň. U dirigentů fyzické zrání znamená posílení tvůrčích výkonů. Jaké termíny Vás v příštím období očekávají?

M. Turnovský: Po svém jubilejním koncertě v září v Praze odjíždím na měsíc do Japonska na řadu koncertů se třemi japonskými orchestry. Během sezóny pak budu vystupovat znovu v Praze s Filharmonii Brno, potom v Drážďanech a opět v Japonsku. Vedle toho mě čekají koncerty také s některými mimopražskými orchestry.

V den svých 80. narozenin – 29. 9. 2008 – dirigujete v Praze Pražskou komorní filharmonii. Zvolil jste program koncertu (M. Kabeláč, L. van Beethoven, W. A. Mozart) sám?

M. Turnovský: S výjimkou 4. symfonie Miloslava Kabeláče, což bylo přání ministerstva kultury ke 100. jubileu Kabeláčova narození, jsem program zvolil sám v dohodě s Pražskou komorní filharmonii.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis

DIVADLO

Česká sezóna v Edinburghu 2008 přilákala na 7 500 diváků

Ve skotském Edinburghu skončil jeden z největších světových festivalů divadla a performance Edinburgh Festival Fringe. Letos poprvé se v jeho rámci uskutečnil projekt Česká sezóna, během něhož se mezinárodnímu publiku představilo pět souborů z České republiky. Česká představení navštívilo 7 500 diváků a recenze vyšly i v britských celostátních denících. Představení *Plačky* souboru Skutr bylo mezi nominovanými na prestižní Total Theatre Award. Adriatik byl zase vybrán z 245 kandidátů mezi pět nejlepších souborů, které obdržely cenu časopisu *Total Theatre*. A představení *Holdin' Fast* tanečního souboru DOT504 bylo při udílení prestižních cen Total Theatre Award vyhlášeno jako jedno ze čtyř nejlepších.

Pražské Divadlo Minor uvede inscenaci se znakovým tlumočením

Neobvyklý projekt chystá na konec roku pražské Divadlo Minor. Podle dramaturgyně této scény Petry Zámečnickové půjde o příběh neslyšící dívky, která se v čase Vánoc

rozhodne nevratně změnit svůj život. Režisérka Apolena Vynohradnyková jím ukončí svou „minorskou“ éru. Herci už prý navštěvují kurzy znakového jazyka. „Tématem představení bude střet světa slyšících a neslyšících v každodenní realitě.“ Inscenace je určena všem divákům, nikoli pouze neslyšícím.

Národní divadlo v nové sezóně uvede 17 premiér a zdraží vstupné

Národní divadlo v Praze vstupuje do své 126. sezóny s plánem uvést sedmáct premiér. Šest z nich bude operních, osm činoherních a tři baletní. S novou sezónou divadlo také navýší v průměru o 18 % cenu vstupného. Novinářům to řekl ředitel divadla Ondřej Černý. První premiéra, *Prodaná nevěsta* v režii Magdalény Švecové, bude v Národním divadle uvedena 25. září. „K navýšení vstupného v průměru o 18 % jsme museli po pěti letech přistoupit vzhledem k výraznému zvýšení všech nákladů na provoz divadla a změně sazby DPH,“ řekl ČTK Černý. Dodal, že cenové rozpětí vstupenek je velice široké a umožní přístup do divadla všem příjmovým skupinám. Novou sezónu tradičně otevře koncert, na kterém se 11. září představí lotyšská sopranistka Maija Kovalevská a dirigent Tomáš Netopil.

Vorlova komedie *Gyml* nasbírala v kinech už půl milionu diváků

Gyml, který měl premiéru v září 2007, měl na kontě 470 000 diváků už loni, ty další nasbíral po troškách v průběhu letošního roku. Tato komedie s námětem fenoménu sprejerů a graffiti se letos na jaře stala prvním domácím titulem vydaným na moderním nosiči Blu-ray disk (BD), který využívá kvalitnější technologii záznamu. V příběhu z prostředí středoškoláků se představili například režiséřův syn Tomáš, Jiří Mádl a v postavách pedagogů Milan Šteindler, Jiří Schmitzer, Martin Zbrožek, Tomáš Matonoha a Eva Holubová.

Miloš Forman převede *Dobře placenou procházku* zase do filmu

Režisér Miloš Forman se svým synem Petrem začal v Praze natáčet filmovou podobu divadelní inscenace *Dobře placená procházka*, kterou loni společně připravili pro Národní divadlo. Novinářům to řekl ředitel divadla Ondřej Černý. Jazzová buffo opera Jiřího Šlitra a Jiřího Suchého bude mít v příštích čtyřech dnech v divadle reprízy, během nichž film bude vznikat. Miloš Forman tak bude na stejné látce pracovat již potřetí – *Dobře placená procházka* vznikla v roce 1965, o rok později ji právě on převedl do známé filmové podoby. Na novém filmovém zpracování se bude podílet stejný tým, který připravoval divadelní inscenaci.

Zajímavý projekt České televize

Česká televize natáčí film o kardinálu Josefu Beranovi. Koncem tohoto roku uplyne 120 let od jeho narození a v květnu příštího roku 40 let od jeho úmrtí.

Josef Beran, vězeň dvou totalitních režimů – nacistického a komunistického, podle mnohých svědectví zachránil svým pevným postojem katolickou církev v Čechách. Myšlenka na filmové zpracování života kardinála Berana vznikla asi před rokem a půl. Podle slov scénáristy dokumentu Oldřicha Seluckého: „Obě blížící se výročí zde sehrála významnou roli, nicméně hlavní motivací je přesvědčení, že kardinál Beran byl osobností, v níž se jako nitky sbíhají všechny těžké osudy 20. století. Je to postava, ve které se určitým způsobem zračí české i světové dějiny, ale přesto osobnost u nás doma stále ještě jakoby málo známá. Proto je potřebné vytvořit rozsáhlejší portrét, který bude kardinála a jeho roli prezentovat důstojně a přitom historicky věrně. Dokument, který se opře o archivní materiály a vzpomínky i hodnocení pamětníků a historiků, umožní zároveň díky hraným scénám vstoupit do atmosféry doby.“

Režisérem filmu je Milan Růžička. Podle jeho vyjádření nebude mít snímek charakter životopisného příběhu, ale bude se jednat o čtyři kapitoly, které samostatně a z různých pohledů hodnotí Beranův odkaz. Josefa Berana ve filmu ztvární herec Michal Pavlata. Hodinový dokument

přinese i svědectví dnešního kardinála Miloslava Vlka nebo Beranova posledního sekretáře biskupa Jaroslava Škarvady. Ve filmu se objeví také scény připomínající koncentrační tábor a filmový štáb navštívil také Beranovo rodiště Plzeň. Natáčení probíhalo také v Římě a Vatikánu, kam mohl Josef Beran po amnestii v roce 1965 odletět ke jmenování kardinálem a kde v nedobrovolném exilu strávil poslední čtyři roky svého života. Mezi krajany v exilu získal Josef Beran velký osobní kredit, srovnatelný s T. G. Masarykem. Zemřel 17. května 1969 v české koleji Nepomucenum v Římě. Je jediným kardinálem, který odpočívá mezi papeži, v bazilice svatého Petra, v blízkosti hrobu svatého Petra. Rodina Josefa Berana však přesto usiluje o přenesení jeho ostatků do rodné země – jejich cílem by bylo najít pro Josefa Berana místo v katedrále svatého Víta. (mk)

Karlovarský FFF chystá vedle projekcí i obsáhlý doprovodný program

Mezinárodní festival studentských filmů a debutů Fresh Film Fest (FFF) Karlovy Vary, který začal v lázeňském městě 27. srpna, nabídne návštěvníkům vedle projekcí také obsáhlý doprovodný program. Počítá s řadou koncertů, s výstavami a debatami o filmové tvorbě. Pátý ročník FFF zahájí přehlídka filmů režiséra Karla Zemana, které je vyhrazeno kino Panasonic v Drahovicích. Pracovní dílny budou tentokrát zaměřeny především na technickou stránku výroby filmů. Třidenní workshop na téma Pixilace, což je technika výroby snímků z jednotlivě pořízených fotografií, povede v Karlových Varech srbský animátor Miloš Tomič. V dalším bloku se pak zájemci dozvědí o základních principech, současném stavu a budoucnosti vysoce sofistikovaných optických snímačů pohybu. Debaty účastníků FFF jsou letos věnovány fenoménu amatérského a nezávislého filmu v České republice a zúčastní se jich přední filmoví specialisté. Zájem lze očekávat patrně o diskusní fórum se zástupci České televize o spolupráci s mladými tvůrci a koprodukční činnosti. Na letošní FFF se přihlásilo 931 studentských filmů, což je o 300 více než loni. Novinkou je soutěž debutů.

JUBILEUM

Významné výročí českého animátora

28. srpna 2008 se dožil devadesáti let přední český animátor a režisér **Václav Bedřich**. Během druhé světové války, kdy byly uzavřeny vysoké školy, pracoval Václav Bedřich v Ateliéru filmových triků ve Štěpánské ulici v Praze. Tady se setkal a brzy se stal i spolupracovníkem významných českých animátorů, jakými byli například Eduard Hofmann, Stanislav Látal, Bohuslav Šrámek, Jiří Brdečka nebo Břetislav Pojar.

Po ukončení války Václav Bedřich spoluzakládal legendární studio Bratři v triku a již v roce 1955 režíroval celove-

černí film s výtvarníkem Josefem Ladou *Čert a Káča*. A byl to právě on, kdo rád spolupracoval v týmu se scénáristou a výtvarníkem a díky tomu přivedl do oblasti československé animované kinematografie řadu předních výtvarníků, jako byli například Cyril Bouda, Adolf Born, Jiří Šalamoun, Vladimír Renčín, Vratislav Hlavatý nebo Vladimír Jiránek.

Filmografie Václava Bedřicha obsahuje téměř 400 filmů, za zmínku stojí zejména filmy *Čtyřicet dědečků* (1960), série tří slavných grotesek *Kamenáč Bill a drzí zajáci*, *Kamenáč Bill a ohromní moskyti* a *Kamenáč Bill a jeho přepevné laso* (1964-72).

Do zlatého fondu animované kinematografie se zapsal sedmidílný cyklus hororových parodií: *Smrtící vůně*, *Překazená svatba*, *Nedokončený víkend*, *Utopená ponorka*, *Očistná lázeň*, *Poklad v pyramidě* a *Uloupený obraz* (1969-76). Dále pak výjimečné jiránkovské satiry *Automatic*, *Pivo přes ulici*, *Dobré jitro a děkujeme, pánové!* (1970-76), *Muž, který dovedl létat* (1979), *Sredni Vaštar*

(1981), *Black and White* (1983) a skoro celovečerní film *Velká syrová loupež* (1986), kde působil i jako výtvarník.

Do povědomí televizních diváků se Václav Bedřich zapsal jako režisér dnes již kultovních animovaných seriálů večerníků České televize – *O televizním strašidylku* (1965), *Pohádky ovčí babičky* (1967), *Štaflík a Špagetka* (1969), *O makové panence* (1972), *Říkání o víle Amálce* (1974), *O Sazinkovi* (1975), *Maxipes Fík* (1976), *O zvířátkách pana Krbce* (1977), *Bob a Bobek – králíci z klobouku* (1979), *Divoké sny maxipsa Fíka* (1982) a mnohé další.

Proslavená znělka Večerníčku ČT, která je nejstarší českou televizní znělkou a současně jednou z nejstarších na světě, vznikla v režii Václava Bedřicha v roce 1965.

Václav Bedřich se stal nositelem mnohých domácích a zahraničních ocenění (např. Anncy, Záhřeb, San Sebastian, Teherán, New Delhi). I přes svůj pokročilý věk dále pokračuje v tvorbě, v současné době rozpracoval sérii abstraktních kreseb snových krajín. (mk)

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

V Mnichově se otevřela výstava 27 malířů z pražské AVU

V mnichovské galerii WhiteBOX Gallery byla tento pátek zahájena výstava 27 českých malířů, bývalých i současných studentů Akademie výtvarných umění. Výstava s názvem *Transfer*, odkazující na převedení poznatků z generace na generaci, zahrnuje práce studentů čtyř akademických ateliérů malby a jejich učitelů. V Mnichově jsou zastoupeny obrazy kurátora výstavy Michaela Rittsteina, Zdeňka Berana, Vladimíra Skrepla či Jiřího Sopka a jejich žáků. Německý návštěvník by tak podle organizátorů měl získat přehled o nejvýznamnějších proudech figurální, zobrazivé malby autorů z prostředí AVU v horizontu posledních dvaceti let. Výstavu finančně výrazně podpořil Česko-německý fond budoucnosti, zbytek nákladů si hradila AVU sama ve spolupráci s mnichovským Českým centrem a samotnou WhiteBox Gallery.

Umění zabité uměním

Trienále Národní galerie je jiné než ostatní přehlídky. Bohužel.

Jako když bezhlavě surfujete po internetu: pokud se člověk neřídí klíčovými slovy, může se v záplavě informací utopit. Právě tohle je největším problémem přehlídky *Mezinárodní trienále současného umění 2008*, kterou Národní galerie připravila v pražském Veletržním paláci. Výstava sestavená kurátory na půdorysu připomínajícím webovou svobodomyšlnost (dvě stě výtvarníků na ploše devíti tisíc metrů čtverečních nic zásadního nespojuje) totiž žádná klíčová slova nenabízí.

Sdílejte znak míru

Prezident trienále Milan Knížák o přehlídce říká, že se chtěla vzepřít hlavním proudům, být něčím jiným než ty-

pickým mezinárodním bienále, které můžeme vidět co dva roky třeba v Benátkách nebo Berlíně. Že se rozhodla dát prostor umělcům z okraje, kteří se pohybují v „nechtěném undergroundu“, zatímco hlavní proud patří autorům tlačeným kupředu spekulujícími kurátory, galeristy a obchodníky. Myšlenka je to chvályhodná, nicméně stejnými úmysly se dnes pyšní téměř každá mezinárodní přehlídka.

Outsiderství, žití „na okraji“, je totiž jedním z hlavních témat současného umění několika posledních let, ať už jde o umělce ze zemí třetího světa nebo solitéry, kteří se ke svému výrazu dopracovali bez patřičného vzdělání. Stačilo navštívit poslední dvě Documenty v Kasselu či benátská bienále, tam to bylo dobře vidět: třeba instalace afrických samouků zde fungují jako důkaz, že tihle výtvarníci snad nejcitlivěji – protože hodně zblízka – vnímají sociální a ekologické proměny planety.

Škatulkování umění na dominantní a undergroundové je vůbec dost ošemetná věc. Co například teď můžeme říci o výtvarnících, které si Knížákův tým pod vedením kurátora Tomáše Vlčka vybral? Dá se o nich snad tvrdit, že jsou na okraji, když je vystavuje největší česká výtvarná instituce?

Tenhle rozpor ostatně výstižně dokládá přímo Milan Knížák hned v úvodu do expozice. Jeho instalace je složená z řady průmyslově vyráběných pisoárů, nad některými mušlemi je nápis *Toto je umění*, nad jinými *Toto není umění*. Vtípek odkazující k Duchampově devadesát let staré *Fontáně* má asi ilustrovat tezi, že v dnešní době je obtížné rozlišovat, co se dá ještě za umění považovat. Vtip je ovšem v tom, že uměním je každý z oněch pisoárů, protože všechny dohromady tvoří Knížákovu vystavené dílo – přemýšlet můžeme pouze o tom, jestli to náhodou není blbě umění.

Výtvarným artefaktem je tak i předmět, který sám jeho autor za artefakt nepovažuje (nebo to alespoň tvrdí před diváky). A stejné je to s vystavovanými umělci: v expozici

jsou sice označováni za lidi z okraje, ale záštitu nad jejich díly přitom přebrali prezident Klaus s pražským primátorem Bémem.

Výstava nakonec z obecných poměrů podobných přehlídek vybočuje něčím jiným než tím, že by šla proti proudu. Těmi odlišnostmi jsou jednak fakt, že se koná jednou za tři roky, a potom přehmaty pořadatelů. Například katolíci věřící se rozhodně na bohoslužbách nezdraví slovy „Sdílejme znak míru,“ jak nám říká popisek u videa Dominika Lejmana překládající známou větu „Pozdravte se navzájem pozdravením pokoje“. Také Jakub Hošek nebyl při malování svého obrazu jistě inspirován „Novým řádem“, ale poslechem kapely New Order. To by ho také mohla přišť ovlivnit Módní zpráva nebo Rádio hlava. Samostatnou kapitolou je pak chybějící orientační systém, který v pěti patrech paláce posílá návštěvníka od čerta k ďáblu, respektive od kustoda ke kustodce.

Vezměte si lidskou trosku

U zdeformovaných rozmlácených porcelánových bust Olafa Brzeského stojí nápis, že Umění je násilí. Jenže dokáže nás dneska vůbec nějaké dílo znásilnit? Pokud by člověk soudil podle trienále, tak těžko. Není tu nic, co by mu přivodilo nezapomenutelný zážitek. Už názvy osmnácti kurátorských sekcí naznačují, že o žádný razantní útok na smysly tu nepůjde. Paradoxy času, Těžší než vzduch, Transgrese myšlení, Objektivní rámce pro opětovné čtení budoucnosti... Tohle nejsou oblasti, kde by se pohybovali výtvarní úchylové. Tady prostor patří zadumaným introvertům, kteří se netouží srozumitelně a především adresně vyjadřovat.

V tomhle se trienále od slavnějších zahraničních přehlídek moc neliší. Pražskou specialitou je, že jí chybí pevné a jasné kurátorské vedení. Když se letos v Berlíně kurátoři rozhodli díla vystavovat bez popisků, aby tak vznikl jeden velký „gesamtkunstwerk“, dalo se namítat, že je to příliš velký extrém. Ale mělo to myšlenku a s vysvětlujícím orientačním plánem v ruce i svůj půvab. Zato v Národní galerii jsou díla prostě rozmístěná v prostoru, aniž by bylo jasné, proč zrovna v téhle sekci.

Vezměte si na hlavu sluchátka Christiny Kubischové a projděte se pod magnetickými dráty, které vysílají vibrující signály. Strčte si hlavu do plakátu Jiřího Surůvky se svatební fotografií amerického mariňáka znetvořeného v Iráku a na okamžik se staňte manželkou lidské trosky. Dívejte se na štěkající psy Emila Mirazchieva reagující na každý váš pohyb. Anebo jen sledujte stovky těžko popsatečných pláten, fotografií, tisků a plastik, a přitom přemýšlejte, jestli na vás nějak působí, když mezi ně Knížák zařadil mazanice podivná z Karlova mostu s rohy na hlavě a Vlček obraz svého milovaného Vojtěcha Preissiga, který zemřel před šedesáti lety.

Umění někdy opravdu zabíjí umění, jak stojí na jednom nápisu v chodbě Veletržního paláce. Stačí, když jím bez zřetelné myšlenky zaplníte devět tisíc metrů čtverečních. Je to o to bláznivější, že se tak děje v instituci, která jinak současné, natož zahraniční umění prakticky vůbec nevystavuje.

Jan H. Vitvar

MEZINÁRODNÍ TRIENÁLE SOUČASNÉHO UMĚNÍ 2008
Národní galerie, Veletržní palác, Praha, 3. 6. – 14. 9.

Vinárna Viola oslavila 45 let

Před nedávnem oslavila poetická Viola významné výročí – přesně před pětadvaceti lety, v roce 1963, pásmem *Komu patří jazz* zahájila na pražské Národní třídě svoji činnost. Za doprovodu hudby zde tehdy zazněly například Ginsbergovy, Ferlinghettiho a Vozněsenského verše. Postupně se tu začali zabydlovat přední umělci slova i hudby. Byla to například právě Viola, kde zazněla poezie jediného českého nositele Nobelovy ceny za literaturu Jaroslava Seiferta v době, kdy básník nesměl publikovat. V poslední době se Viola zaměřila na uvádění různých dramatických útvarů – od divadelních koláží až ke světovým dramatickým bestsellerům. (mk)

Výročí brněnské knihovny

Před časem oslavila Moravská zemská knihovna 200 let od svého vzniku v roce 1808. V tomto roce byla zapsána do inventáře knihovny Františkova muzea v Brně první kniha – a k 31. lednu 2007 evidovala knihovna přes tři miliony svazků.

V průběhu dvou set let měnila knihovna jméno, poslání i působíště. Nynější podoba budovy, připomínající rozvřenou knihu, je dílem architektů Tomáše Adámka a Petra Benedikta. Kromě půjčovny nebo velké kavárny má i řadu

specializovaných studoven knih, rukopisů, periodik i elektronických médií.

Knihovna má ve svém majetku unikátní sbírky: například vzácný soubor děl Jana Amose Komenského a T. G. Masaryka, celou osobní knihovnu Otokara Březiny a dochovanou část knihovny Jakuba Demla.

O historii a unikátech Moravské zemské knihovny byla vydána reprezentativní publikace v redakci ředitele Jaromíra Kubíčka.

V Památníku písemnictví na Moravě v Rajhradě byla rovněž k jubilejní příležitosti otevřena výstava *Z knihovních sbírek MZK*, která potrvá do 30. listopadu tohoto roku. (mk)

IN MEMORIAM

† Ladislav Nodl

Ve věku 79 let zemřel náhle nestor české gastronomie **Ladislav Nodl**.

Ladislav Nodl patřil od sedmdesátých let minulého století k elitě českého kulinářství. Byl vášnivým zastáncem tradiční české kuchyně. Po mnoho let vařil na Pražském hradě při návštěvách zahraničních státníků (například američtí prezidenti George Bush starší a Bill Clinton či španělský král Juan Carlos I. Ladislav Nodl napsal řadu kuchařských knih, publikoval v odborném tisku a školil nastupující kuchařské generace. (mk)

† Vilma Jamnická

Ve věku 101 let zemřela v Bratislavě nejstarší slovenská herečka **Vilma Jamnická**.

Vilma Jamnická se narodila 11. listopadu 1906 v českém Barchově. Až do svých 100. narozenin byla herečka, která patřila k zakládajícím osobnostem slovenské činohry, v dobré kondici. Objevovala se i na veřejnosti, například při křtu svojí poslední knihy *Muž mého života* o jejím bývalém manželovi režisérovi Jánovi Jamnickém. Vilma Jamnická byla nejen herečka a spisovatelka, ale také astroložka. Zdraví jí přestalo sloužit letos v lednu, kdy pobývala několik dní v nemocnici a její zdravotní stav byl označován jako vážný. (mk)

† Jan Válek

Po dlouhé nemoci zemřel v Praze překladatel, právník a diplomat **Jan Válek**.

Jan Válek se narodil 6. 7. 1933 v Praze, kde vystudoval Akademické gymnázium. Studium práv nemohl dokončit neboť oba jeho rodiče – sociální demokraté – byli zavražděni. Jan Válek pracoval jako dělník. V šedesátých letech se oženil se spisovatelkou Natašou Tanskou a oba žili na Slovensku. Válkové překlady vycházely ve *Světové literatuře*, v roce 1963 publikoval s Evou Kondrysovou první český výbor z Kerouaca *Říjen v železniční zemi*. Od sedmdesátých let žil Jan Válek v Praze a překládal například povídky Trumana Capoteho.

Studium práv dokončil Jan Válek v osmdesátých letech a stal se předním odborníkem na patentové právo. V devadesátých letech pracoval jako generální konzul v Londýně. Mezi jeho překlady patří Sandburgovy *Pohádky z bramborových rádků* (1988) nebo *Úsměv pod provazovým žebříkem* Henryho Millera (1996). Před časem opět vyšly Válkovy překlady Kerouaca ve svazcích *Osamělý poutník a Mag & Satori v Paříži*. (mk)

† Vladimír Hrabánek

Herec a divadelní inspicient **Vladimír Hrabánek** (22. 1. 1938 – 21. 8. 2008) byl původně vyučený frézař a dělník

v ČKD. Přesto byl vždy nadšeným přívržencem divadla a filmu. Například jeho filmografie obsahuje desítky rolí, všechny epizodní, ale neopominutelné – hrál například ve filmech *Transport z ráje*, *Konkurs*, *Kdyby tisíc klarinetů*, *Dobře placená procházka*, *Ostře sledované vlaky*, *Zločin v šantánu*, *Skřivánci na niti*, *Svatba jako řemen*, *Marečku, podejte mi pero*, *Hra o jablko*, *Jáchyme, hod' ho do stroje*, *Adéla ještě nevečeřela*, *Vesničko má středisková*, *Slasti otce vlasti* a další.

Vladimír Hrabánek se do Semaforu hlásil už rok po jeho vzniku, v roce 1960. V konkurzu sice neuspěl, stal se ale inspicientem a postupně hrál menší role a skončil jako intendant proslulé scény. Bez Vladimíra Hrabánka si návštěvníci divadlo Semafor asi ani nedokážou představit. V divadle vydržel až téměř do konce svého života a skoro stihl padesátou sezónu svého divadla. (mk)

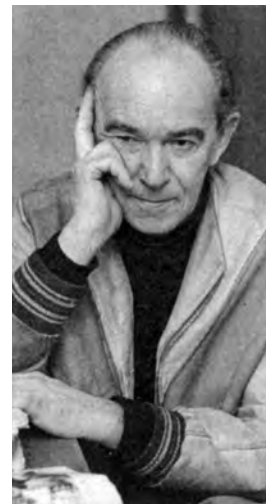
Bubeník kapely Chinaski se zabil na motorce

Bubeník a zakládající člen kapely Chinaski **Pavel Grohman** zemřel po srážce svého motocyklu s osobním automobilem. Chinaski patří k nejúspěšnějším tuzemským poprockovým kapelám. Nahráli řadu hitů jako *1. signální*, *Klára* či *Strojvůdce*. Kapela prorazila s druhým albem *Dlouhý kouř* z roku 1997. Vydala sedm řadových alb, poslední je loňské *07*.

† Milena Lukešová

Milena Lukešová (86), známá česká autorka dětských knih a překladatelka, zemřela 28. července v Litomyšli. Napsala mj. díla *Kdo chce koťátko?* (1966), *Bačkůrky z mechu* (1968), *Knížka pro Lucinku* (1973) nebo *Zlatohlávek* (1975). Jejím synem je profesor Igor Lukeš, který působí v USA.

Výročí úmrtí M. Friče

Před čtyřiceti lety zemřel **Martin Frič**, režisér snímků jako *Kristián*, *Cesta do hlubin štuďákovy duše* či *Císařův pekař a Pekařův císař*. Režisér Zdeněk Zelenka natočil dokumentární film, ve kterém vyjasňuje okolnosti filmařovy smrti. Martin Frič zemřel kvůli ruským tankům: ne pod jejich pásy, ale vlastní rukou, pomocí alkoholu, jehož se nesměl dotknout. Po vpádu vojsk si otevřel uschovanou láhev koňaku – za pět dní byl mrtev.

Martin Frič natočil na osmdesát filmů se spolehlivým řemeslem a vkusem. O tvůrci, jenž diváky bavil, ač bojoval s depresí, rakovinou, nařčením z kolaborace i s komunisty, ví hodně Ondřej Suchý, který o Fričovi, kterého znal osob-

ně, napsal knihu. Suchý také zdědil část písemné a fotografické pozůstalosti po herečce Martě Fričové. Poslední záznam v něm je z 21. srpna, datum je propisovací tužkou zatrženo a označeno křížkem, píše *iDnes*.

ZE SVĚTA HUDBY

Hip Hop Kemp přilákal na hradecké letiště na 20 000 fanoušků

Letošní sedmý ročník festivalu Hip Hop Kemp, který se v srpnu konal v areálu letiště v Hradci Králové, přilákal na 20 000 fanoušků hiphopové kultury. Na několika pódiích se jim představilo na pět stovek interpretů z více než dvaceti zemí. Přehlídka se koná v postupně upravovaném areálu festivalového parku, který lidem nabízí například nastálo zavedené veřejné osvětlení a možnost teplých sprch.

Open Air Festivalu Trutnov

V poslední den letošního ročníku mezinárodního Open Air Festivalu Trutnov prořídly řady návštěvníků, jichž se letos přehlídka podle pořadatelů zúčastnilo přes 20 000. Důvodem byla velká zima, která pod Krkonošemi panovala, i nedělní dlouhotrvající liják. „Je trošku zima. Obdivuju ty lidi, že tady vydrží, obdivuji vůbec to, že na festivaly chodí,“ řekl ČTK zpěvák, hudebník, herec a moderátor Marek Eben, který přijel na vystoupení se skupinou Bratři Ebenové. „Fascinuje mě, jak je tenhle národ kulturní. Tady je jenom za prázdniny přes sto festivalů a všude jsou lidi. To je ohromné a myslím si, že je to něco, na co můžeme být docela pyšní,“ prohlásil.

Letošní ročník přehlídky pořadatelé věnovali obětem invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Podle režiséra a herce Zdeňka Suchého, který přehlídku moderuje, věnuje každá kapela své písničky jedné z obětí masakrů před čtyřiceti lety. Jména i životní osudy sto osmi obětí prvního dne invaze i s jejich fotografiemi organizátoři návštěvníkům připomněli také v letošním festivalovém „samizdatu“.

Svatováclavské slavnosti připomenou výročí tří skladatelů

Koncerty, varhanní recitály i bohoslužby nabídnou posedmnácté Svatojáclavské slavnosti ke svátkům sv. Ludmily a sv. Václava. Mezinárodní festival duchovního umění letos také podle tajemnice Lucie Kábelové připomene sto let od narození skladatelů Miloslava Kabeláče a Oliviera Messiaena. Koncerty chystá i k 330. výročí narození Antonia Vivaldiho a nedožitým 80. narozeninám propagátora duchovní hudby, dirigenta Josefa Hercla. Přehlídka se uskuteční od 15. do 28. září.

Zahajovací koncert bude patřit v Česku méně známým duchovním Vivaldiho skladbám. Přednese je Pražský filharmonický sbor a soubor Roxy Ensemble pod taktovkou Vojtěcha Spurného.

K desátému jubileu festivalu Petra Dvorského si Jaroměřicích připilo rekordních 1 534 lidí

V Jaroměřicích nad Rokytnou slavili desáté jubileum Mezinárodního hudebního festivalu Petra Dvorského. K závěrečným tónům galakonzertu se v noci přidaly výstřely špuntů od stovek lahví sektu, následně si ve francouzské zahradě v kulisách zámku šampaňským při ohňostroji připilo rekordních 1 534 lidí. Na prvním ročníku festivalu se prodalo asi 1 700 vstupenek, letošní navštívilo na 7 000 posluchačů, což je dvojnásobek obyvatel Jaroměřic i s okolními vesnicemi.

Přehlídka tak navázala na hudební tradice z dob hraběte Jana Adama z Questenberku, který z Jaroměřic před téměř třemi sty lety vybudoval centrum barokního stylu života a kultury. Jeho zásluhou zde zazněla i vůbec první český zpívaná opera.

První koncert Dvořákovy Prahy patřil České filharmonii

První koncert nového festivalu klasické hudby Dvořákovy Praha patřil České filharmonii. V beznadějně vyprodané Dvořákově síni Rudolfiny ji poprvé řídil rakouský dirigent Ion Marin. Na přehlídce, která se zaměřuje na propagaci tvorby skladatele Antonína Dvořáka, zazněly dvě z jeho skladeb – předehra *Karneval* a známá *Novosvětská symfonie*. Koncert sledoval z hlediště mimo jiné i skladatelův vnuk Antonín Dvořák. Sólistou večera byl britský pianista Peter Donohoe, jenž za doprovodu orchestru přednesl *Klavírní koncert a moll* od Roberta Schumanna.

Státní opera zahájí sezónu tradičně italskou operou

Tradiční festival italské opery zahájí v pátek novou sezónu Státní opery Praha. Při šestnáctém ročníku přehlídky mohou diváci navštívit představení děl Giuseppe Verdiho, Giacoma Pucciniho a Gaetana Donizettiho, ve kterých vystoupí řada zahraničních hostů.

Hudební drama *Tajemství Zlatého draka*

Hudební drama *Tajemství Zlatého draka*, které pro Národní divadlo Brno (ND) připravuje zpěvák Daniel Landa, se patrně stane největším projektem v historii činohry brněnské první scény. Podle tiskové informace divadla dosud žádná inscenace nebyla výpravnější a technicky náročnější. Nezvyklý je také zájem publika.

Inscenační tým slibuje napínavý příběh s kriminální zápletkou. Důležitou roli sehrají v představení legendy,

mystika a duchovno. Landa, jemuž část lidí nemůže zapomenout údajnou minulost pravicového extremisty, označuje *Tajemství Zlatého draka* za „zlatý hřeb kariéry“ a svůj manifest. Hra prý odstartuje zpěvákův nový projekt pro děti a mládež.

JUBILEUM

Martin Turnovský (*29. 9. 1928) studoval ve svém rodném městě Praze na Akademii múzických umění u Karla Ančerla, bývalého šéfdirigenta České filharmonie, a později u Geoga Szella.

Poté, co mu byla udělena první cena mezinárodní soutěže dirigentů v Besançonu ve Francii, se stal stálým dirigentem Brněnských filharmoniků. V následujících letech byl šéfdirigentem Rozhlasového symfonického orchestru Plzeň (1963-1966), Saské státní kapely v Drážďanech a Semperské opery v Drážďanech (1966-1968), Norské státní opery v Oslo (1975-1980), Opery v Bonnu (1979-1983) a Pražských symfoniků (1992-1996). Mezi lety 1960 a 1968 byl Martin Turnovský také „stálým hostujícím dirigentem České filharmonie“ a spolupůsobil pravidelně při mezinárodním hudebním festivalu Pražské jaro. Po okupaci své vlasti státy Varšavské smlouvy složil svou vedoucí pozici v Drážďanech a emigroval do Rakouska.

Od té doby dirigoval Martin Turnovský s velkým úspěchem významné západní orchestry jako New York Philharmonic, London Symphony, Cleveland Orchestra, St. Louis Symphony, Seattle Symphony, Toronto Symphony, Royal Liverpool Philharmonic, Die Wiener Symphoniker, Das Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks.

Vedle toho vedl Martin Turnovský operní nastudování v Německé opeře v Berlíně, Stuttgartské státní opeře, Královské opeře ve Stockholmu, operních slavnostech v Savonlinna ve Finsku, v Theatre du Capitoul v Toulouse, Welsh National Opera, na operních slavnostech v Cincinnati. Do tohoto období spadají i rozsáhlá turné do Austrálie, na Nový Zéland, do Koreje, Anglie a Japonska.

Po revolucích v zemích východní a střední Evropy v roce 1989 byl Martin Turnovský přizván k vedoucím orchestřům České a Slovenské republiky, jakož i Staatskapelle v Drážďanech.

Během své činnosti jako šéfdirigent Pražských symfoniků vedl Martin Turnovský také nové inscenace ve Státní opeře Praha a jezdil s Pražskými symfoniky pravidelně na turné (1993 Velká Británie, Německo, Rakousko, Japonsko, Francie, Švýcarsko, 1995 Itálie).

Pozvánky zavedly Martina Turnovského od roku 1994 také do Royal Scottish National Orchestra, do orchestrů v Bruselu, Luxemburgu, newyorské Chamber Symphony a dalších.

V roce 1998 vedl novou produkci Janáčkovy opery *Jenůfa* v operním domě v Cincinnati. Ve stejném roce byl též jmenován „Principal Guest Conductor“ Gunma Symphony Orchestra v Japonsku. V roce 2000 oslavil umělec opravdový triumf na Meranských hudebních týdnech Beethovenovou *Devátou symfonií*, v roce 2001 hrál skladbu Carla Orffa *Carmina Burana* rovněž v Meranu a na Korutanském létě, v obou případech s obrovským úspěchem.

V roce 2000 byl opět přizván ke koncertům se Seattle Symphony, na podzim 2001 nastudoval v Seattle Opera novou produkci Dvořákovy *Rusalky*, která byla publikem i kritikou přijata velmi nadšeně.

Pro firmy Schwann a Supraphon nahrál Martin Turnovský desky s Bamberskými symfoniky a s Českou filharmonii (Grand prix du Disque za nahrávku *4. symfonie* Bohuslava Martinů).

V roce 1999 byl Martinu Turnovskému udělen Rakouský čestný kříž za vědu a umění 1. řádu.

Praha nesouhlasí s uznáním Jižní Osetie a Abcházie

Předsednictví Evropské unie rozhodně odsoudilo rozhodnutí Ruska uznat gruzínské separatistické republiky Jižní Osetii a Abcházii. Washington ho považuje za politováníhodné, Londýn a Berlín tento krok kategoricky odmítly a Tbilisi se domnívá, že Moskvě její počínání přinese izolaci. Česká republika trvá na svém původním stanovisku a nadále uznává územní celistvost Gruzie. Český premiér Mirek Topolánek po schůzce s prezidentem Václavem Klausem prohlásil, že s ruským uznáním Jižní Osetie a Abcházie nesouhlasí. Česká vláda pokládá za viníka současně napjaté situace Rusko. V tom se neshoduje s prezidentem,

který naopak vidí odpovědnost především na straně prozápadně orientovaného gruzínského prezidenta Michaila Saakašviliho. „Je zjevné, že se ne ve všem shodujeme,“ poznamenal Topolánek po asi hodinové schůzce, na které ho doprovázeli ministr zahraničí Karel Schwarzenberg (za SZ) a vicepremiér odpovědný za evropskou problematiku Alexandr Vondra (ODS). Předseda vlády je ale přesvědčen o tom, že i přes rozdílné názory je s Klausem možné najít styčné body a diskutovat více o tom, co je potřeba v budoucnosti udělat a jak pomoci. Česká republika vnímá uznání Jižní Osetie a Abcházie jako „útok na nezávislost, suverenitu a územní celistvost Gruzie“, uvádí se v prohlášení českého ministerstva zahraničí.

Český prezident Klaus: Viníkem okupace nebyl ruský národ, ale komunismus

Viníkem okupace Československa v srpnu 1968 nebyl ruský národ, ale expanzivní komunismus v Sovětském svazu. Prezident Václav Klaus to řekl na Pražském hradě na vzpomínkovém setkání při příležitosti 40. výročí okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy. Připomněl, že obětí komunismu se staly i desítky milionů Rusů. Tvrzení, že viníkem okupace je ruský národ, považuje Klaus za historicky nespravedlivé. Podle něj je to škodlivé i pro současné vztahy obou států. Prezident se podle svých slov domnívá, že úkolem české společnosti nyní je překonat trauma vyplývající ze srpnové okupace v roce 1968.

Zahraníční bojovníci proti okupaci dostali od premiéra medaili

Deset statečných lidí, kteří v srpnu 1968 v zahraničí otevřeně vystupovali proti okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy, dostalo medaili od premiéra Mirka Topolánka. Jsou mezi nimi příslušníci států, které se na vojenské intervenci před čtyřiceti lety podílely. Premiér při výročí dne, který označil za den zmařených nadějí, poděkoval všem oceněným za jejich velkou odvahu. Podle Topolánka dokázali, že to nebyli lidé jejich zemí, kdo ukončil Pražské jaro, ale tehdejší sovětské vedení. Premiér uvedl, že i v nesvobodných zemích se tyto lidé tehdy projeví jako svobodní občané. Medaile nese jméno předsedy první československé vlády Karla Kramáře a česká vláda ji předává těm, kterým chce poděkovat za zásluhy o obnovu demokracie, práv a svobod člověka. Ústav pro studium totalitních režimů při pátrání po žijících účastnících protestu proti okupaci zaznamenal stovky těchto aktů. Z nich vybral několik pamětníků, které pozval do Prahy. Mezi nimi jsou tři z legendárních sedmi statečných, kteří protestovali v Moskvě: Viktor Fajnberg, Natalie Gorbaněvská a Pavel Litvinov. Medaile dostali také Poláci Tereza Stodolnicková a Kornel Morawiecki, Němci Bernd Eisenfeld, Franziska Groszerová a Toni Krahl, Maďarka Ágnes Hellerová a Rus Alexander Dimitrov.

Politici si připomněli výročí srpna 1968 u rozhlasu

Politici si u budovy Českého rozhlasu v Praze připomněli oběti okupace Československa ze srpna 1968. Po pietním

aktu s kladením věnců promluvili ke shromážděným například předseda Senátu Přemysl Sobotka (ODS), předseda Poslanecké sněmovny Miloslav Vlček (ČSSD), vicepremiér Alexandr Vondra (ODS) a pražský primátor Pavel Bém (ODS).

Topolánek: Rok 1968 je zkušenost, která má i teď motivovat

Události kolem roku 1968 byly velkou nadějí Čechů a Slováků a jsou historickou zkušeností, která by měla rovněž motivovat vlády, uvedl premiér Mirek Topolánek. Řekl to po jednání se svým slovenským kolegou Robertem Ficem. Podle Fica sovětská invaze úplně zlikvidovala sen o demokratizaci tehdejšího Československa. Premiéři se sešli v Praze u příležitosti 40. výročí začátku sovětské okupace. V souvislosti s tím premiéři podle Topolánka hovořili o spolupráci ústavů, které v obou zemích mapují zločiny bývalého režimu. Je podle něj nutné víc informovat mládež a pokusit se identifikovat oběti režimu. Topolánek a Fico krátce po tiskové konferenci položili na Klárově květiny v barvách trikolóry k hrobu Marie Charouskové. Studentka byla jednou z osmdesáti civilních osob, které zahynuly v období od 21. srpna do 18. října 1968 v souvislosti s okupací Československa armádami Varšavské smlouvy.

Mínění: Pražské jaro by nevedlo k demokratizaci společnosti

Pražské jaro, pokus československých komunistů z roku 1968 o nastolení socialismu s lidskou tváří, považuje jen 16,2 % Čechů za skutečnou cestu k demokracii. Vyplývá to z průzkumu agentury Median pro *Lidové noviny* (LN). Představitel pražského jara Alexandra Dubčeka podle LN chválí třetina lidí, 45 % Čechů má ale opačný názor. Za snahu komunistů udržet moc s pomocí obrodného procesu považuje pražské jaro 30,9 % respondentů. Pětina hodnotí rok 1968 jako experiment, který by nikdy nevedl k úplné demokratizaci společnosti. Téměř 30 % respondentů si podle průzkumu o pražském jaru nemyslí vůbec nic. Mezi mladými lidmi ve věku 12 až 17 let odpověď „nevím“ jasně převážila. Využilo ji více než 70 % dotázaných.

Vstupu Chorvatska do EU podle premiérů nesmí bránit formální překážky

V českém a slovenském zájmu je co nejrychlejší přijetí Chorvatska do Evropské unie a nesmí tomu bránit ani formální překážky, které vznikly po odmítnutí lisabonské smlouvy v Irsku, uvedl v Praze slovenský premiér Robert Fico po setkání s předsedou české vlády Mirkem Topolánkem. Podle Topolánka bude rychlý vstup Chorvatů do unie zásadní prioritou českého předsednictví v EU. Zkušenost s vedením EU prý Fico Topolánkovi nezávidí. Na tiskové konferenci poděkoval za to, že Slovinci budou moct na český úřad vlády vyslat dva „pozorovatele“, jejichž úkolem bude sledovat organizační zajištění předsednictví.

Zástupce EP: Češi by mohli připravovat úřad ministra zahraničí EU

Česká republika by mohla během předsednictví v EU připravovat úřad nového ministra zahraničí EU, pokud se bude schylovat k přijetí lisabonské smlouvy všemi členskými státy, uvedl dnes šéf zahraničního výboru Evropského parlamentu Jacek Saryusz-Wolski. Podle něj to je jeden z možných scénářů v zahraniční politice unie během českého šéfování. Naopak v případě oddalování přijetí lisabonské smlouvy bude Praha muset vyplnit mezeru, která vznikne, pokud ministr zahraničí EU nebude. „Oba scénáře budou velmi náročné,“ řekl Saryusz-Wolski novinářům po jednání s ministrem zahraničí Karlem Schwarzenbergem. Hovořili spolu především o přípravě předsednictví v EU, které na Prahu čeká za šest měsíců. Otěže přebere česká vláda v lednu od francouzské a půl roku bude mluvcem, tváří a koordinátorem celé sedmadvacítky.

Bývalý prezidentský kandidát Jan Švejnar se do měsíce rozhodne, zda bude kandidovat do Evropského parlamentu

Bývalý prezidentský kandidát Jan Švejnar se do měsíce rozhodne, zda bude kandidovat do Evropského parlamentu. Uvedl to v rozhovoru na Frekvenci 1 s tím, že však nabídku na kandidaturu nejspíše odmítne. Ve volbách do Senátu pak podle svých slov podpoří zejména ty, kteří za ním stojí při prezidentské volbě. Ekonom zopakoval, že hodlá založit myšlenkové centrum, takzvaný think-tank. Také chce pokračovat jako profesor a výzkumný pracovník. Proto prý nemá dostatek času, aby mohl pořádně zvládat práci v Evropském parlamentu. Nabídku kandidovat do Senátu Švejnar odmítl.

Zelení zvolili staronového předsedu

O křeslo předsedy Strany zelených se v uplynulých dnech ucházeli nejen její současný šéf Martin Bursík, jeho hlavní vnitrostranická rivalka Dana Kuchtová a pardubický zastupitel a řadový člen strany Jan Linhart, ale i několik dalších méně známých kandidátů. Cílem Linharta bylo podle deníku *Právo* vyvléci stranu z bratrovražedných soubojů. „Není to z mé strany vtípkování, ani politický handl. Za roky ve Straně zelených vím, že většina poctivých členů je zcela imunní vůči vysokým politickým hrátkám a stále

doufá, že se zelení vrátí k řešení zásadních ekologických problémů v české kotlině,“ píše *Právo*. Z volebního klání vyšel vítězně zastávce dosavadní koaliční politiky Martin Bursík, naproti tomu Dana Kuchtová ztratila téměř všechny své posty.

Česká pošta do konce roku zruší 179 poboček v malých obcích

Česká pošta chce do konce letošního roku zrušit 179 málo využívaných poboček v malých obcích a nahradit je tzv. motorizovaným doručováním. Firma v současnosti provozuje 3 387 pošt, z toho 1 626 poboček s jednou přepážkou. Nejvíce malých poboček zanikne v jižních Čechách, následují západní Čechy a východní Čechy. Motorizované doručování pošta provozuje zhruba od roku 1990. Kamennou pobočku v podstatě nahradí poštovní vozidlo, ve kterém bude do obce ve stanovený čas poslák zajižďet a úřadovat. Na postup pošty si u vicepremiéra Jiřího Čunka stěžovali starostové některých obcí, kterým se zkracování provozní doby, případně nahrazování kamenných pošt nelíbí. Čunek, který je proti rušení pošt, má o plánu změn ve firmě jednat s ministrem vnitra Ivanem Langerem.

Od srpna pobírají všichni důchodci v Česku o 470 korun více než dosud. Vláda o zvýšení penzí kvůli vysokému růstu cen rozhodla počátkem června

Podle ministerstva práce a sociálních věcí by průměrný starobní důchod měl činit 9 616 korun. Současně se zvýší příplatky k důchodu pro odbojáře, někdejší vězně komunistického režimu a pozůstalé po nich, a to o 3,6 %. Zvýšení bude stejné pro všechny druhy důchodů, zvednou se tedy nejen důchody starobní, ale i plné invalidní, částečné invalidní, vdovské, vdovecké a sirotčí. Zvýšení se bude vztahovat nejen na důchody již vyplácené, ale i na penze, které budou teprve přiznány. Celkem se rozhodnutí vlády týká zhruba 2,8 milionu lidí.

Statistika: Třetina cizinců dělá pomocné práce, desetina vědu

Zhruba 31 % cizinců, kteří v Česku pracují, vykonává pomocné a nekvalifikované práce. Desetina zahraničních pracovníků jsou vědci a experti. Čtvrtinu pracovních sil ze zahraničí tvoří řemeslníci a kvalifikovaní výrobci či opraváři. Vyplývá to z údajů Českého statistického úřadu ke konci loňského roku. Tehdy zaměstnání v Česku mělo přes 240 200 cizinců a živnost pak dalších bezmála 68 800. Na konci července bylo v ČR zaměstnáno už 278 300 lidí ze zahraničí. Zaměstnávání cizinců by se mohlo od ledna změnit. Česko nejspíš začne vydávat zelené karty. Zákon, který je upravuje, schválila sněmovna. Opozice varovala před přílivem nekvalifikovaných lidí ze zemí s jinou kulturou a zvyky. Podle poslanců ČSSD hrozí vznik přistěhovaleckých ghetť i šíření nemocí. Ministr práce Petr Nečas (ODS) označil jejich obavy za xenofobní. Podle něj se ČR bez sil z ciziny neobejde. O mnohá volná místa Češi už nestojí.

Dlouhodobě nezaměstnaných výrazně ubývá

Dlouhodobá nezaměstnanost v Česku výrazně poklesla. Zatímco loni na konci prvního pololetí evidovaly úřady práce přes 159 000 lidí, kteří byli bez místa déle než rok, letos jich bylo 113 000. Vyplývá to ze statistik ministerstva práce. Podle ministra Petra Nečase (ODS) k poklesu přispěla i vládní reforma. Ta od letoška zpřísnila podmínky pro získání sociálních dávek a také je snížila dlouhodobě nezaměstnaným, pokud o práci neusilují. I když podle odborníků byly změny potřebné a zvýšily motivaci k práci, za poklesem dlouhodobé nezaměstnanosti je spíše hospodářský růst a velká poptávka po pracovních silách. Zaměstnavatelé si již delší dobu stěžují na nedostatek pracovníků. Místo tak našli i lidé, kteří ho předtím dlouho marně hledali. Nečas chystá od ledna další úpravy. Podpora v nezaměstnanosti by se měla zkrátit o měsíc. Změnit by se měla i její výše. V prvních čtyřech měsících by měla být vyšší než dosud, poté nižší než nyní. O změnách by měla v nejbližší době rozhodovat sněmovna.

Na zajištění voleb je v rozpočtu téměř 586 milionů korun

Na zajištění letošních podzimních voleb, v nichž si budou lidé vybírat krajské zastupitele a třetinu senátorů, je v rozpočtu téměř 586 milionů korun. Na dotaz ČTK to uvedlo tiskové oddělení ministerstva financí s tím, že částka zahrnuje prostředky jak pro ministerstvo vnitra, tak pro Český statistický úřad a krajské a obecní úřady. Český statistický úřad, který výsledky voleb zobrazuje na serveru www.volby.cz, má ve svém letošním rozpočtu na volby a referenda určeny výdaje ve výši 47 milionů korun. Na odchodné senátorů, kteří buď už nekandidují, nebo by nebyli zvoleni, je v rozpočtu 11,8 milionu korun. Tato částka ale zatím nikdy nebyla úplně vyčerpána. Z 27 senátorů mandát neobhájí sedm, budou mít nárok na pět měsíčních platů. Ztratí ho jen v případě, že by do tří měsíců od ukončení mandátu začali pracovat ve volené funkci. Nynější funkční období skončí senátorům 2. listopadu s výjimkou lidovce Milana Špačka, který skončí už 26. října. Byl opětovně totiž zvolen členem horní komory na místo nynějšího europoslance Vladimíra Železného, který byl před šesti lety zvolen senátorem už v prvním volebním kole. Na organizačně technické zabezpečení voleb bude tradičně dohlížet Státní volební komise, která se sejde 2. září. V tento den má vylosovat volební čísla pro strany, hnutí a jejich koalice, které se přihlásí do krajských voleb.

Poradní sbor pražského primátora začne řešit grantový systém

Poradní sbor pražského primátora, jehož členové z řad odborníků by měli pomáhat řešit problémy pražské kultury, se na své druhé schůzce budou zabývat především grantovým systémem. Po první schůzce, která měla spíše organizační charakter, začnou zástupci poradního sboru řešit konkrétní otázky nové grantové politiky. ČTK to řekl zástupce ředitele magistrátu Miroslav Sklenář. Absolutní prioritou práce sboru je podle pražského primátora Pavla

Béma (ODS) navrhnout novou grantovou politiku, protože ji musí zastupitelstvo projednat do konce října, aby mohlo být vyhlášeno grantové řízení na příští rok. Rozdělení čtyřletých i jednoletých grantů rada projedná na konci druhé lednové dekády. V polovině příštího roku už chce rada a zastupitelstvo projednat i aktualizaci kulturní politiky Prahy a druhou etapu transformace příspěvkových organizací. Překotná příprava další etapy transformace divadel patřila v minulých měsících ke kritizovaným krokům magistrátu. V poradním sboru je nejvíce divadelníků. Sbor doplňují i ekonomové a právníci a jsou v něm podnikatelé v kultuře i zástupci neziskových organizací. Pozvání do poradního sboru přijalo 29 odborníků. Nad jeho složením vyjádřil překvapení divadelník Petr Kratochvíl, který je kvůli podobě grantů s Prahou ve př. Podle něj v případě členů sboru, kteří zastupují instituce žádající o granty, jde o střet zájmů. Kratochvíl také poradnímu sboru poslal otevřený dopis, ve kterém nastínil svůj pohled na řešení financování pražské kultury. Pražský primátor se rozhodl po výtkách části kulturní obce, které přerostly až v pouliční protesty, zrušit kritizovanou část systému kulturních grantů, dotací na prodanou vstupenku. Uvedl, že jejím zavedením radní pro kulturu Milan Richter (ODS) pochybil. Bém však nevyhověl požadavkům na jeho odvolání, stejně jako na zbavení funkce předsedy kulturního výboru Ondřeje Pechy (ODS). Primátor také rozhodl navýšit letošní granty na loňskou úroveň několika pražským divadlům, jež se údajně kvůli úpravám grantového systému dostala do finančních potíží.

Ministr Pröll odmítá rozšiřování Temelína

Rakousko se chce všemi právními prostředky postavit proti plánům elektrárenské společnosti ČEZ na dostavbu dalších dvou bloků jaderné elektrárny Temelín. Prohlásil to rakouský ministr životního prostředí Josef Pröll, který tak podle agentury APA reagoval na oficiální informace vlády České republiky o zahájení procesu posouzení vlivu případné dostavby Temelína na životní prostředí (EIA). Rakouským ekologům se nicméně Pröllovy protesty zdají nedostatečné. „Přestavba Temelína je z hlediska ekologické a energetické politiky chyba,“ prohlásil Pröll, podle nějž se Rakousko plně zapojí do projednávání EIA a umožní účast rakouské veřejnosti na plánovaném předběžném řízení. Elektrárenská společnost ČEZ nedávno oznámila, že zvažuje dostavbu dalších dvou bloků Temelína. Začít stavět by se mělo v roce 2013. Firma minulý měsíc požádala ministerstvo životního prostředí o komplexní posouzení vlivu případné dostavby Temelína na životní prostředí. Posouzení je jedním z podkladů pro rozhodnutí o případné dostavbě jaderné elektrárny. Pröllovo prohlášení o účasti Rakouska na projednávání EIA je podle místopředsedkyně zelených Evy Glawischnig „zcela nedostatečné a vyznívá do prázdna“ a EIA nenabízí žádné zákonné možnosti na zastavení projektu. Rakousko mělo podle Glawischnig již dávno vznést protest na nejvyšší úrovni a Pröll měl spolu s rakouskou ministryní zahraničí Ursulou Plassnikovou vyvolat mezistátní jednání, na němž by vysvětlili, že Rakousko nebude výsledky EIA akceptovat.

Starosta Prahy a Suché Lozi si vyměnili místa

Výměna křesel mezi pražským primátorem Pavlem Běmem a starostou Suché Lozi na Uherskohradištsku Petrem Gazdíkem se přehoupala do druhé poloviny.

Gazdík se v Praze účastní jednání poradního sboru primátora, který diskutuje o záležitostech v pražské kultuře, zejména o grantovém systému. Bém si práci prvního muže malé obce na Slovácku už vyzkoušel, řešil například sousedské rozepře, poražený plot, přejetého bobra, odchyt toulavého psa nebo rozdělval práci zaměstnancům úřadu. Věnoval se ale i například fungování mateřské školy a věcem týkajícím se územního plánu a péče o místní větrolamy. Gazdík se chystá v Praze také věnovat rozpočtu hlavního města. „Pro náš parlament by mělo být inspirativní, jak se Praha dělí o své peníze se svými městskými částmi. Ten systém považuji v mnohém za lepší, než je celostátní úprava dělení daňových příjmů státu všem obcím a městům,“ uvedl Gazdík. Chce podpořit také odpůrce rušení Masarykova nádraží v Praze.

Starostování primátora Suché Lozi vzešla z loňského prohlášení starosty obce Petra Gazdíka v tisku, kdy vyzval Béma, aby si vyzkoušel, jaké to je řídit malou obec. Reagoval tak na tehdejší systém přerozdělování daňových výnosů menším sídlům. Dostávala až 6,5krát méně peněz na jednoho občana, než kolik získávala Praha. Nepoměr částečně vyřešila novela zákona o rozpočtovém určení daní, jež platí od letošního ledna. Podle Gazdíka jsou ale vesnice stále finančně podhodnocovány. To si však Bém ani po načerpaných zkušenostech na Slovácku nemyslí. Vesnice jsou podle něj velmi dobře vybaveny, mají opravené obecní úřady či zrekonstruované školy.

Starostové nesouhlasí s plánem na zrušení Masarykova nádraží

Na místě pražského Masarykova nádraží mohou vyrůst nové byty vyšší kategorie, kanceláře i menší obchodní prostory, odhadují odborníci na realitní trh oslovení ČTK. Zároveň se domnívají, že developer nebude mít díky atraktivní lokalitě problémy s financováním projektu. Podle některých odborníků můžou náklady projektu dosáhnout až 24 miliard korun. Pražští radní v úterý schválili změny územního plánu, který počítá s tím, že v místě Masarykova nádraží vyroste na 20 hektarech nové městské centrum. Atraktivita pozemků na Masarykově nádraží spočívá především v tom, že jde o jedno z posledních míst v centru Prahy, které je vhodné pro developerskou výstavbu.

Starostové několika středočeských měst a obcí protestují proti záměru pražských radních zrušit čtyři pražská nádraží včetně Masarykova. Dopravní koncepce Středočeského kraje podle nich se zrušením nádraží nepočítala a není zřejmé, jaké dopravní řešení má zrušení nádraží vyvážit, uvedli společně starostové Kralup nad Vltavou, Libčic nad Vltavou, Chýně u Prahy a Čelákovic v tiskové zprávě. „Tento záměr s námi nikdo nekonzultoval, přitom se dotýká ohromného množství lidí.“

Starostové chtějí vyvinout tlak na středočeský krajský úřad, aby s pražským magistrátem o celém záměru jednal. Pražští radní tvrdí, že nemá jít o zrušení Masarykova nádraží bez náhrady, nýbrž o vytvoření centrálního dopravního terminálu spolu s Hlavním nádražím, kterým by vlaky mohly projíždět. Podle šéfa Správy železniční dopravní cesty Jana Komárka i odborníků na dopravu však Masarykovo nádraží hraje v dopravním systému metropole nezastupitelnou roli.

V případě ukončení provozu na Masarykově nádraží v Praze by se Hlavní nádraží muselo přestavět tak, aby vlaky mohly jezdit v několika patrech. ČTK to řekl děkan dopravní fakulty ČVUT Petr Moos, který s rušením nejstaršího železničního nádraží v Praze nesouhlasí. Podle magistrátu by totiž vlaky po uzavření Masarykova nádraží končily na Hlavním. Podle Moosa má Masarykovo nádraží nezastupitelnou úlohu v regionální a příměstské dopravě, navíc studie ČVUT doporučila toto nádraží jako konečnou plánovanou rychlodráhu na letišti. V Evropě je údajně běžné, že regionální vlaky nejezdí na velká mezinárodní nádraží.

První veřejná akce Václava Klause po operaci

Prezident Václav Klaus na jubilejním 35. ročníku mezinárodního agrosalonu Země živitelka zahájil Národní dožínky. Žně jsou v Česku téměř u konce a jejich výnos patří k nejlepším za posledních pět let. Farmáře ale trápí nízké výkupní ceny obilí. „Tento den si nenechám žádný rok ujít, je to pro mne vždycky mimořádná příležitost setkat se s našimi zemědělci. Letos to je zvlášť mimořádné, protože od své nelehké operace před třemi měsíci jsem vůbec na první veřejné akci právě tady na Zemi živitelce,“ uvedl ve svém projevu Klaus. Zdůraznil, že Národní dožínky jsou oslavou toho, co zemědělci v nelehkých podmínkách produkují. „Je to připomenutí, že na některé tradice nemáme zapomínat. Všichni jsme znali z dětství, že je klíčový moment, jestli se urodí v létě a potom dožínky. A já jsem rád, že se to drží,“ řekl novinářům prezident.

Prvorepubliková senátorka Plamínková bude mít v Senátu desku

Prvorepubliková senátorka Františka Plamínková, která byla popravena nacisty v období heydrichiády, bude mít v horní komoře pamětní desku. Jedna z vůdčích osobností českého hnutí za práva žen dosáhla uznání i na mezinárodní úrovni, mezi známými osobnostmi české historie ale nebývá často uváděna. Bronzová deska, která bude podle informací ČTK od září na jednom z nádvoří Valdštejnského paláce, to má pomoci změnit.

Pražská kuriozita

Dávno, dávno tomu... Ano, dávno tomu, co lidstvu přestala chutnat na hašení žízně voda z řek a rybníků a začalo hledat nové a chutnější nápoje. Mezi jinými přišlo také na tekutinu, kterou její objevitelé začali vyrábět z různých rostlin a přísad. Jedna ta rostlina se v hojném množství vyskytuje ve střední Evropě, v zemi, jež se rozprostírá kolem hory jménem Říp. Říkalo

a stále se jí říká „chmel“, a jelikož po jejím požití ve větším množství přicházejí její příznivci do jakéhosi zvláštního, řekl bych radostného duševního a tělesného rozpoložení, začalo se těm příznivcům říkat „vochmelkové“.

Nápoj v té zemi brzy zpopulárněl tak, že se v jeho distribuci začaly objevovat zcela nové a nové prvky, jako je různorodost chuti a barev: například černé, tmavé, světlé, silné, slabé (podle množství alkoholu v jeho obsahu) se jmeny známými jako Prazdroj, Budvar, Kozel, Staropramen, i s názvy méně či vůbec neznámými, od čepu či v lahvích, a nealkoholické pro řidiče aut, kteří je ale moc nepožívají ze strachu, že by je okolní svět začal nazývat padoury. V Německu poživatelé nápoje takové problémy nemají, ačkoliv je na severu země „obohacují“ přiléváním štamprlete malinové šťávy, čímž se sami nevědomky zařazují do bratrství pivních padourů.

Jako je někdo Slávista nebo Spartán, jsou mezi ctiteli tohoto královského moku prazdrojáci a budvaristé, kteří litují přívržence všech ostatních druhů. Neprávem. Něco jiného je ovšem pivo s přísadou malinovky. To je jako když jí někdo k řízku nudle místo bramborového salátu (jako v Rakousku), či dokonce omáčku (jako v Německu), která je ovšem nepostradatelná ke guláši s knedlíkem. Je to jako vánoční kapr s knedlíkem nebo vepřo knedlo zelo se sebelepšími druhem vína místo zapití pivem. Všechno si žádá své, jen to jediné (převzato z Prodané nevěsty). Cokoli jiného je pro nás fajnšmekry, jak se správně česky říká, urážka dobrého vkusu. Původně prý objevila mok s pěnovou čepicí nejstarší z trojice bájných sester Kazi-Teta-Libuše. Posledně jmenovaná, povoláním věstkyně, prý jednoho dne přivřela svá oční víčka, pozvedla pravou ruku a prohlásila trāsavým hlasem: Vidím nápoj báječný, jehož sláva hvězd se bude dotýkat. Načež lid obecný oné země sborově zapěl píseň „Kde se pivo vaří, tam se dobře daří“ a jakýsi suchar k tomu mrzutě dodal: Já jsem Pljan VOdy a při tom zůstanu! Posluchači těchto rouhavých slov z národa, milujícího slovní zkratky, nazvali tento nový nápoj spojením dvou prvních slabik podstatných jmen oné věty PI-VO.

Nový název nového nápoje byl na světě a mnozí se od onoho dne v nadšeném vlastenectví domnívají, že právě český národ je duchovním a průmyslovým otcem tohoto nápoje. Není. Ten existoval už u neznabohů dlouho před námi (i když pod jiným jménem a s jinou chutí), a to 4000 roků před naším letopočtem ve starém Egyptě.

Avšak opusťme staré pověsti české a obraťme se k novým. Onehdy jsem zašel v Praze do staročeské restaurace U medvídků na Perštýně, slovně výbornou kuchyní a pivem. Objednal jsem si řízek (s bramborovým salátem!) a k tomu pivo. Mělo říz (to pivo), ale během čekání na dodávku obého jsem si všiml oznámení na stole, že se v restauraci jako v jediné na světě čepuje dle stupňovitosti nejsilnější pivo. Žádné deseti, žádné dvanácti, ani osmnácti či čtyřicetistupňové, nýbrž plných 33 pivních stupňů! A to ještě nic není. Pivo s názvem X33 je i nejsilnější svým obsahem alkoholu – 12,6 procent. Jeho kvašení probíhá 200 dní v dubových sudech a podává se prý k dezertům nebo jako digestiv! Reklama neříká, zda třeba i oboje najednou. Ležák se nazývá Oldgott, staropánbůh, je ovšem o nějaký ten týden mladší než pánbůh všech monoteistických náboženství a dokonce než Karel Gott, který nedávno slavil své 69. narozeniny.

V krásné staré Praze vládne dnes zřejmě mladý duch, plný nenapodobitelných mladých nápadů. Také mám ovšem strach, aby nám brzy nenabídli i křenové pivo a hořčicovou zmrzlinu. To by mi nechutnalo, i kdyby měly seberychnější digestivní účinky. Matička stověžatá přiláká dostatek turistů krásou všelijakých slohů architektury, vynikající úrovní hudebních produkcí a nemá zapotřebí lákadla ve formě novodobých lektvarů, i když jsou vyráběna, jak oznamuje ve své propagaci, již nepoužívanou technologií, jako je štokové chlazení, otevřené kvašné kádě, dřevěné ležácké sudy, z nichž jsou ručně stáčeny do lahví s patentním uzávěrem sodovkáren Zátka, jak se jistě dříve narození ještě pamatujeme. Tak to alespoň hlásají reklamní oznámení nejmenšího pražského pivovaru U medvídků.

Pro dnešek na zdraví přátelé!

Jindřich Lion

Prázdninové historické bitvy

V českých zemích jsou mimořádně oblíbené různé rekonstrukce historických střetnutí a událostí, kterých se s nadšením účastní třeba i několik stovek pečlivě připravených dobrovolníků. Dokonce lze říct, že v této oblasti patří Česká republika minimálně mezi evropskou velmoc a česká tělesa zpestřují oslavy nejruznějších výročí bitev i v řadě dalších zemí. Nejčastěji se podobné produkce pochopitelně pořádají v létě, kdy lze očekávat nejvíce diváků a navíc tolik nehrozí nepříznivé počasí. Ani letošek nebyl v tomto ohledu v českých zemích výjimkou. Například v Telči, mj. i za účasti zástupců rakouských měst Waidhofen an der Thaya, Horn a Raabs an der Thaya, uspořádali historickou slavnost, která připomněla patrně nejhroznější válečný konflikt raného novověku v Evropě – třicetiletou válku. K ní se také vázala defenestrace majitele telčského panství a jednoho z českých místopředsedů Viléma Slavaty z Chlumu a Košumberka v roce 1618 vzbouřenými stavy z okna Pražského hradu. Právě tato událost přitom celý vleklý konflikt odstartovala. Jaké období si pak připomněli v moravském Slavkově (Austerlitz), jistě není těžké uhadnout. Celé město v srpnu ožilo Napoleonskými slavnostmi, během kterých měli návštěvníci možnost vidět třeba rakousko-polské manévry nebo život ve vojenském táboře na začátku 19. století. Nechybělo ani jezdeckvo a přehlídka shromážděných historických vojsk, která vrcholila ohňostrojem na počest francouzského císaře, který v době slavkovské bitvy stál na jednom ze svých vrcholů slávy. Nutno ovšem říct, že ve Slavkově si na své přišli i lidé, které válečný rumrajch, byť v historických kostýmech, příliš neláká – na zámku se totiž konala mezinárodní přehlídka vín. Ještě do novější historie se pustili v Mladějově na Moravě. Akce nazvaná podle českého a německého názvu obce Mladějov – Blossdorf připomněla jednu z epizod první světové války – dobrovolníci zde inscenovali události z 11. srpna 1915, kdy se v katastru vesnice pokusila ruská vojska prorazit rakouskouherské obranné linie. Čechům přitom při inscenaci střetnutí pomohli vojenští nadšenci z dalších států – na ruské straně bojovali většinou milovníci vojenské historie z této země, bitvy se účastnili i Slováci, Slovinci, Němci a Rumuni. Střetnutí v Mladějově probíhá každý rok, jeho scénář se však pokaždé trochu liší. Tentokrát probíhaly tvrdé boje o rakouskouherský lazaret, který Rusové původně dobyli, ale protiútok rakouskouherských vojáků je donutil k ústupu. Na bitevním poli se objevil letos dokonce i plamenomet a dobový tank. I historickou bitvu u Mladějova ovšem doprovázely akce s „mírovým“ charakterem – již dopoledne proběhly například projížďky po historické parní dráze s ukázkami výjevů z doby rakousko-uherského mocnářství. O dobrou náladu se celý den starala c. a k. kadetní hudba z Velkých Opatovic.

Radary prý pomohly

Moravské Budějovice patří k městům a obcím, které si pořídily stacionární radary na silnicích a začaly ve velkém vybírat pokuty za překročení povolené rychlosti. Zařízení Moravské Budějovice instalovaly na silnici číslo 38, která spojuje Jihlavu s rakouskými hranicemi. Radary patří

soukromé firmě, město si je pronajímá a dokonce zřídilo vlastní městskou policii, která údaje z radarů vyhodnocuje. Zřízení kontrol si velmi pochvaluje jejich iniciátor, starosta města Vlastimil Bařinka. Podle něj přiměly radary až sedmdesát procent projíždějících řidičů, aby se na silnici chovali lépe a jezdili pomaleji. Nemůže však popřít, že instalace zařízení vyvolala značné kontroverze. Samozřejmě neaktivněji si stěžují lidé, kteří byli za svou příliš rychlou jízdu potrestáni. Ozvali se však i vážnější námitky, které se týkají celého systému měření rychlosti v městech a vesnicích za pomoci stacionárních radarů. Kritikům se především nelíbí princip trestání přestupků pokutami. Vybrané peníze totiž podle současné úpravy připadají příslušné radnici. Ta je pak při zřizování radarů motivována především snahou přichytit co nejvíce řidičů při přestupcích, zatímco zajištění bezpečnosti provozu zůstává poněkud v pozadí. Oponenti stávající situace prosadili úpravu, podle které od 1. ledna městští policisté nebudou mít pravomoc měřit rychlost, což by byla nepochybně velká rána pro samosprávy, které se rozhodly vložit peníze do pořízení nebo pronajmutí radarů. Proto mnozí starostové doufají, že se jim podaří ve sněmovně prosadit novelu, která městským strážníkům jejich pravomoci vrátí. Dojde tedy patrně k tvrdému boji jednotlivých lobby. Ať už to dopadne tak, nebo onak, v každém případě si minimálně do konce roku dejte v Moravských Budějovicích mimořádně pozor, abyste zbytečně neulehčili své peněženice. To víte, koruna je i teď poměrně silná. (MaFr)

V Praze jezdí přívoz

Praha získala v srpnu novou atrakci – po určitých průtazích byly zprovozněny dvě nové linky převážející cestující po Vltavě. V obou případech se přitom jedná o mimořádně atraktivní turistické trasy. Jedna spojuje Staré Město a Smíchov včetně Střeleckého, Slovanského a Dětského ostrova a druhá zajišťuje dopravu mezi Novým Městem a Smíchovem se zastávkami třeba u Jiráskova náměstí, na Císařské louce nebo poblíž Vyšehradské skály. Linky provozuje První Všeobecná Člunovací Společnost s r. o., platí však na nich běžný lístek na městskou hromadnou dopravu. Lodě jezdí denně včetně víkendů každých dvacet minut od osmi hodin ráno do osmi hodin večer a v provozu budou linky až do 15. října. Přestože přívoz je zapojen do systému hromadné dopravy, provozovatel si dává záležet i na vzhledu a nostalgické atmosféře – uniformy převozníků prý kopírují oblečení, které nosily příslušníci c. a k. námořnictva. Nový druh dopravy přitom láká nejenom turisty a výletníky, ale také běžné cestující do práce. Řada přístavišť je prakticky plně vytížena a na některých spojích musely být menší lodě vyměněny za větší. Jen za první týden přepravily lodě na dvou nových spojích přes deset tisíc cestujících. Pokud tedy budete mít do patnáctého října cestu do Prahy, můžete si vyzkoušet pohled na město z hladiny Vltavy a v duchu se třeba přenesete do doby před sto lety, kdy Vídeň a Praha ještě ležely v jednom státě a vidina hrůz světových válek se zdála nesmírně daleko. Sice to možná nebude jako výprava výletním parníčkem po okolí Karlova mostu s připravenou večerí, ale i jiné části pražského nábřeží přece mají své kouzlo. (MaFr)

Výprava do minulosti

Velmi kuriózní výpravu do minulosti bylo možné prožít v areálu bývalé hraničářské roty Mnichovice, na samotě nedaleko od Vyššího Brodu směrem k česko-rakouské hranici. Místní amatéři zde totiž turistům převáděli, jak vypadala železná opona v osmdesátých letech. Objekt si vypůjčili od jeho nynějšího vlastníka, obce Loučovice, na léto a nabízeli zde třeba prohlídku hraničářské roty, střelbu ze vzduchovky nebo útok hraničářského psa na osoby, které se snaží „narušit“ hranici. Ke své expozici si vybrali nadšenci velmi vhodné místo – rota Mnichovice ležela v hraničním pásmu a pro běžné občany byla samozřejmě naprosto nepřístupná. Atrakci navštívily stovky turistů, především z řad zahraničních návštěvníků Lipenské přehrady. Samozřejmě celý projekt má i svá velká ale – naskýtá se otázka, zda je vhodné prezentovat takovýmto způsobem jev, který stál život stovek lidí. Jakýkoliv způsob expozice se může snadno přetvořit na jakýsi pouťový zámek hrůzy, z něhož si návštěvníci odnesou jen minimum poznání. Na straně druhé je však problematiku uzavřených hranic hlídáných po zuby ozbrojenými vojáky dobré čas od času alespoň nějak připomenout, abychom si uvědomili, jaké poměry panovaly ještě poměrně nedávno. Jistě by bylo správné, kdyby se úkolu razantně chopila některá z veřejných muzejních institucí, která by mohla ukázat problematiku česko-rakouského pohraničí v minulosti v celkovém kontextu. Otázku železné opony by přitom samozřejmě nešlo obejít. A jistě by neuškodila ani prezentace života emigrantů a exulantů po úspěšném překročení. Dějiny hraniční čáry by se tak staly podnětem pro alespoň dílčí expozici české emigrace a exilu, která by jistě mohla významně přispět k lepšímu pochopení této problematiky (nejen) českou veřejností. (MaFr)

Archeologické vykopávky na území České republiky

Archeologové ve Zličíně odkryli i v posledních dnech vzácnosti

Dva nevykradené hroby našli archeologové v posledních dnech svého výzkumu na nalezišti v Hrozenkovské ulici v pražském Zličíně, kde poslední tři roky prozkoumávali dosud největší nalezené pohřebiště v ČR z doby stěhování národů v 5. století. Hroby germánské vinařské skupiny po více než patnácti stoletích vydaly vzácná a unikátní svědectví o dávném oblečení nebo o starověké cestě.

V jednom ze dvou hrobů objevili archeologové na konci června kosterní pozůstatky ženy, asi třicátnice. V jejím hrobu se nacházely zbytky oděvu, které se uchovaly na jedné ze dvou stříbrných pozlacených spon. Ty spínaly i zdobily ženiny šaty. Jde o snad nejvýraznější fragment textilie z 5. století, který může napomoci při rekonstrukci přibližného vzhledu a materiálu oděvu dávných obyvatel české kotliny. Druhý nevykradený hrob byl ojedinělý již svou polohou. Jeho tvůrci jej nevědomky vykopali v místě, kudy probíhala tehdy již zaniklá cesta. Tím prokázali archeologům nedocenitelnou službu, protože tím umožnili datování cesty před 5. století našeho letopočtu. Tak stará cesta je údajně v Česku archeologicky zdokumentována poprvé. I tento hrob skrýval pozůstatky ženy.

Ve Znojmě odkrývají nekropoli z dob Velké Moravy

Archeologové odkrývají na Hradišti svatého Hyppolita ve Znojmě velkomoravskou nekropoli, kterou by mohlo podle nich tvořit až 1 000 hrobů. První z nich se podařilo náhodně najít loni na podzim. Zatím bylo okryto téměř 120 hrobů. Pokud se předpoklady potvrdí, bude možné zařadit tuto lokalitu mezi nejvýznamnější velkomoravská sídla na Moravě, k nimž patří Pohansko u Břeclavi, Mikulčice nebo nedaleké Staré Město. „Hradiště svatého Hyppolita stálo léta zcela bokem zájmu vědců. Zdaleka nevydalo všechna svá tajemství,“ uvedl vedoucí výzkumu Bohuslav Klíma. „Jsme přesvědčeni, že jsme zatím jen na okraji velké nekropole. Postupně bychom se měli dostat do jejího centra, kde lze očekávat hroby důležitých osob s četnými milodary,“ uvedl Klíma. Už teď může být ale s nálezy velmi spokojen. Dosud se podařilo odkrýt četné dětské hroby se stříbrnými a bronzovými náušnicemi, zlatými přívěšky, prstýnky, četnou keramikou a skleněnými gombíky. Objeveno bylo i několik seker a předmětů denní potřeby, které se dávaly do hroby coby milodary.

V Čakovcích odhalili hroby i zlaté šperky

Záchranný archeologický výzkum v Praze-Čakovcích odhalil šestadvacet kostrových hrobů starých 5 000 let a třicet žárových hrobů starých více než 3 000 let. Nebožtíci měli v pohřební výbavě keramické nádoby, ve starších hrobech šperky z lastur, zvířecích kostí a zubů, v mladších šperky bronzové i zlaté ozdoby. V příštích dnech nahradí archeology stavaři, kteří tam budou stavět bytové domy.

Výzkum zahájila počátkem června pražská společnost Archeo Pro. Archeologové prozkoumali zhruba 10 000 metrů čtverečních. Nejstarších šestadvacet hrobů pochází z pozdní doby kamenné a patří kultuře se šňůrovou keramikou (2900-2400 př. n. l.). Nebožtíci byli pohřbeni ve skrčené poloze. Ženy byly na onen svět vybaveny keramickými amforami, miskami a poháry, pazourkovými čepelemi a šperky z lastur či ze zvířecích zubů. Muži měli při sobě v hrobech pazourkové čepele, broušené kamenné sekeromlaty a honosně zdobené keramické poháry. V šesti hrobech odděleně byly pohřbeny děti.

Dalších třicet hrobů je žárových a náleží kultuře knovízské mladší doby bronzové (1300-1000 př. n. l.). Spálené pozůstatky zemřelých byly společně s milodary v keramických nádobách uloženy v nehlubokých hrobových jamách. Mezi milodary byly bronzové jehlice, kroužky a v jednom případě bronzový nůž. Zcela ojedinělým nálezem je drobná spirálka ze zlata.

Nejmłodším hrobem, který archeologové objevili, je kostrový pohřeb ženy uložené na zádech hlavou k východu. Obsahoval kromě keramické nádoby také náhrdelník z jantarových perel, zlaté spirálky a patrně mořské lastury. Podle hrobové výbavy ho archeologové datovali do období stěhování národů (5.-6. století).

Na třech místech výzkumníci zaznamenali kruhové příkopy, které byly v minulosti považovány za zbytky slunečních svatyní. Protože jsou ale mělké a jen malého průměru, archeologové se nyní spíše kloní k hypotéze, že jde o zbytky mohyl, kterými byly překryty hroby. Mohyly ale zanikly letitou zemědělskou činností.

V místech výzkumu bude stát pět bytových domů. Nálezy s dokumentací a nálezovou zprávou budou po podrobném prozkoumání uloženy v Muzeu hlavního města Prahy.

Na Pohansku objevili patnáct hrobů z doby Velké Moravy

V hradišti Pohansko u Břeclavi archeologové skončili první vlnu průzkumu v dosud neprobádaném území. V uplynulých týdnech tam odkryli pozůstatky kostela z doby Velké Moravy a patnáct hrobů s kosterními pozůstatky. Uvnitř hrobů našli sekyru, nožik a také stříbrnou náušnici a pozlacenou náušnici. Obzvláště nález šperků je výjimečný. I když stříbrnou náušnici odborníci dosud neprohlédli v laboratoři, na základě prvního průzkumu se domnívají, že jde o velmi propracovaný šperk. Zručně je utvořena také pozlacená náušnice. Nález šperků svědčí o tom, že v hrobě byla pochována žena vyššího sociálního statusu.

Hradiště Pohansko archeologové prozkoumávají padesát let. Před třiceti lety tam našli pozůstatky kostela z doby Velké Moravy a dlouho se soudilo, že pro osídlení, rozkládající se na 65 hektarech, byl jediným chrámem. Letos však objevili spadané zdivo a základy dalšího kostela. Při průzkumu archeologové našli černý hrací kámen, jehož období jsou známé z vykopávek ve Švédsku.

V Hodoníně našli stopy osídlení z pravěku

Při stavbě kanalizace v hodonínské Velkomoravské ulici se podařilo v uplynulých dnech objevit stopy po osídlení této oblasti sahající od pravěku, přes římské období až po středověk. Archeologové našli kosterní pozůstatky, četné předměty denní potřeby a také stovky úlomků keramiky. Objev se podařil náhodou, a to při výkopových pracích. Dělníci při nich narazili na lidské kosti a přivolali policii. Její experti ale zjistili, že kosti jsou staršího data, proto se na místo dostavili archeologové. Našli dvě úplné lidské kostry a lebku. Tento nález sahá pravděpodobně do období pravěku. Ostatky nebyly podle vědců nalezeny tak, jak byly před mnoha staletími pohřbeny. Pravděpodobně byly objeveny na jiném místě ve středověku nebo v druhé polovině 19. století při stavbě hodonínského cukrovaru a následně byly opět pohřbeny. O kousek dál se našly pozůstatky hloubených objektů z římského období, kdy tuto oblast obývali Germáni. Archeology potěšil

nález římské provinciální keramiky s červeným dekorem a kousky mazanice, na nichž zůstaly zachovány otisky něčích prstů. Do období Velké Moravy lze datovat poslední nález tvořený větším množstvím keramiky, mezi níž se podařilo najít keramický přeslen, zvířecí kosti nebo kostěné hladítko.

Ondráš možná nezanikne, chce ho převzít ministerstvo kultury

Vojenský umělecký soubor Ondráš, který plánuje armáda letos zrušit, možná nezanikne. Ministr kultury Václav Jehlička je ochoten převzít ho pod svůj resort. Učiní tak, pokud dostane na provoz souboru peníze ze státního rozpočtu. Potvrdil to na úterní schůzce s jihomoravským hejtmanem Stanislavem Juránkem. Jehlička má podle Juránka přesnou představu, jak soubor začlenit do struktury ministerstva kultury a jeho organizací. Soubor by spadl pod Ústav lidové kultury ve Strážnici. O budoucnosti Ondráše bude Juránek průběžně jednat na ministerstvu obrany, pod které soubor dosud spadá. S úředníky ministerstva chce dohodnout, jak ho zachovat. Podle rozkazu ministryně obrany má Ondráš ke konci srpna ukončit uměleckou činnost a na konci roku zcela zaniknout. Juránek chce termíny posunout i proto, že na převod souboru pod ministerstvo kultury je podle něj třeba více času.

Novou budovu nedostane knihovna, ale filmový archiv

Zatímco čeští knihovníci se zatím pravděpodobně nové budovy pro Národní knihovnu nedočkají, těšit se na ni mohou filmoví badatelé. Novou budovu pro Národní filmový archiv (NFA) slibuje program péče o národní kulturní poklad spravovaný ministerstvem kultury. Zatím pro stavbu nemá pozemek, ale počítá, že by mohla stát kolem 345 milionů korun – tedy více než desetkrát méně, než na kolik se odhadoval projekt nové Národní knihovny. Archivní budova by ale mohla začít vznikat až v roce 2013. Program počítá i novým depozitářem a rekonstrukcí historické budovy Uměleckoprůmyslového musea či depozitářem a přístavbou k současnému sídlu Národního technického muzea. Ministr kultury Václav Jehlička (KDU-ČSL) plánuje, že do roku 2017 na obnovu a rozvoj pěti státních kulturních institucí půjde přes deset miliard korun, tedy víc, než činí celý jeden roční rozpočet resortu.

Hašek má v Lipnici sochu od Malejovského, darovala ji Praha

Až budou turisté stoupat uličkou od hospody U České koruny v Lipnici nad Sázavou k hrobu spisovatele Jaroslava Haška, přivítá je před starým hřbitůvkem i jeho socha. Byla za velké slávy odhalena Spolkem pro oživení nesmrtelnosti Jaroslava Haška. Při události nechyběli vojáci v uniformách rakousko-uherského mocnářství, dámy v dobových kostýmech ani tajný policista Bretschneider z Haškova nejznámějšího díla – *Švejka*. V mírně nadživotní velikosti na místě zbořeného domku teď spisovatel Hašek v bronzu kousek nad hospodou, kde psal své stěžejní dílo, polosedě, pololeže na balvanu. Jeden prst má

zasunutý za levou kšandu, nohy křížem a dívá se s nadhledem na svět. Autorem realistické sochy byl v roce 1988 sochař Josef Malejovský a měla být ke 105. výročí Jaroslava Haška postavena v Praze na Olšanském náměstí. Jenže byla shledána jako ideově nevhodná. „Šoupli ho do hangáru, a tam v temnotě žil jako socha-disident, až jsme ho vyprostili,“ řekl spisovatelův vnuk Richard Hašek, jenž spolu s přáteli instalaci sochy v Lipnici k letošnímu 125. výročí narození asi největšího českého humoristy zorganizoval. Socha byla v depozitáři Galerie hlavního města Prahy u Loun. Praha sochu po jednání darovala Lipnici a spolek sehnal peníze na její převoz a instalaci.

Chodské slavnosti v Domažlicích

Přes 50 000 lidí dorazilo na letošní Chodské slavnosti v Domažlicích. Na jedné z nejstarších národopisných akcí v České republice se za tři dny představila padesátka folklórních souborů. Za folklórem a stovkami jarmarečních stánků přijely i tisíce cizinců, především Němců. Slavnost, která se koná od roku 1955 a jejíž součástí je vždy také Vavřínecká pouť, byla propojená s tradičními historickými slavnostmi Skolení draka v partnerském německém městě Furth im Wald, kam jezdil po tři dny z Domažlic parní vlak. Místní zahrádkáři a jejich kolegové z německého Chamu připravili společnou mezinárodní květinovou výstavu. V českých stáncích bylo k mání pivo Waldschmidt i známé bílé bavorské klobásy. Náměstí a další čtyři scény letos roztančili Skotové, Chorvati, Němci a Řekové. Slavnosti, na které přijeli jako návštěvníci také Francouzi, Nizozemci, Američané, Japonci a Novozélandané, byly poprvé zcela zdarma.

Znojmo si letos připomnělo Přemysla Otakara, jenž byl ve městě pohřben

Znojmo si připomnělo českého krále Přemysla Otakara II., jenž byl ve městě pohřben po bitvě na Moravském poli před 730 lety. Zvony na znojemských věžích zahájily přesně v 16:45, kdy Přemysl údajně padl, čtyřdenní odborný a zábavný program. Nejatraktivnějším bodem programu byla mimořádná výstava pohřebních korunovačních klenotů Přemysla Otakara II. Archeologové je objevili teprve v roce 1976.

Nemocnice Na Homolce obhájila mezinárodní akreditaci kvality

Pražská Nemocnice Na Homolce úspěšně obhájila mezinárodní akreditaci kvality JCI. Titul poprvé získala v roce 2005. Uděluje se na tři roky a nemocnice ho v těchto dnech získala podruhé. Certifikát potvrzuje, že nemocnice poskytuje pacientům nejlepší možnou péči a zajišťuje jim nejvyšší možné bezpečí. Titul JCI zatím získaly a obhájily jen dvě české nemocnice – vedle Homolky je to ještě Ústřední vojenská nemocnice Praha.

Hrad Helfštýn se pokusí o rekord s kovanými šachovými figurkami

Partii šachu si budou moci od začátku září zahrát s obřími kovanými šachovými figurkami návštěvníci hradu Helfštýna

na Přerovsku. Dvaatřicet figur o velikosti 1,5 metru bude zdobit druhé nádvoří hradu. Podle zástupců památky se kovanými šachy v takové velikosti dosud nikdo pochlubit nemůže, hrad se tak zároveň bude snažit i o zápis do české i světové knihy rekordů. O výrobu kovaných šachů usiloval hrad Helfštýn několik let. Všechna dvaatřicet figurek nakonec vytvořil umělecký kovář Pavel Tasovský. „Rarita je v tom, že i když jsou šachy velké, budou funkční. Vybaveny jsou i malými kolečky, takže se s nimi bude moci posunovat,“ rekla správkyně hradu Marcela Kleckerová.

Státní podnik Diamo, který provozuje jediný funkční uranový důl v Evropě v Dolní Rožince na Žďársku, chce těžbu rozšířit pod současné nejhlubší 24. patro

Nedávno začal s průzkumem dalších 150 metrů, výsledky budou známy v prvním čtvrtletí příštího roku. Státní podnik nedávno odmítl nabídku australské společnosti Uran Limited na průzkum ložisek a pustil se do průzkumu ve vlastní režii. Celkem tu chce provést podle ředitele podniku Jiřího Ježe sedm tisíc vrtů. Pokud vrty odhalí zásoby v dalších 150 metrech hloubky, budou se muset prohloubit těžební jámy. To představuje investice asi za miliardu korun. Průzkum bude stát 30 milionů korun. Firma dostala od vlády souhlas s těžbou na neomezenou dobu, přičemž k vytěžení dosud známých zásob ve výši asi 700 tun ve 24. patře dolu by mělo dojít do roku 2012.

V Západočeském muzeu začala znovu fungovat Křížikova lampa

Téměř 130 let stará Křížikova oblouková lampa začala znovu fungovat v Západočeském muzeu v Plzni. Exponát se dočkal opravy poté, co byl předloni poničen. Druhý exponát původní „obloukovky“, v cizině známé jako Křížík-Piette nebo The Pilsen Lamp, je k vidění v Muzeu Fran-tiška Křížíka v Plánici na Klatovsku.

Návštěvníci Prahy uvidí modrý Mauritius

Součástí expozice britské královské sbírky na celosvětové filatelistické výstavě *Praga 2008* se stala i nejslavnější známka světa modrý Mauritius. Návštěvníci ji mohou spatřit pouhé dva dny. Modrý Mauritius byl vytištěn v roce 1847 na stejnojmenném ostrově jako první známka platná v britských koloniích. Je však s chybou – místo *Post Paid* (poštovné zapláceno) je na ní *Post Office* (poštovní úřad). Na světě existuje asi 12 kusů.

Pražská výstava nabídne návštěvníkům 530 souborů a mohou zde vidět i další z nejcennějších známek světa – jedná se například o červenooranžového Mauritia z britské královské sbírky. Na výstavě *Praga 2008* zaujme i český unikát – blok modrých merkurů z poloviny 19. století. Merkur je první novinová známka světa. Sloužila pouze pro noviny jako poštovní úhrada za doručení a nedaly se s ní platit jiné listovní služby.

Další z cenných známek výstavy je britská Guyana, slavná jednocentová známka, a výstava také ukáže takzvanou Perlu britské koruny, první známku platnou v tehdejší britské kolonii Indii.

První celosvětová výstava známek se konala v Praze v roce 1962. Postupně se pak k Praze připojovala další města jako Londýn, Paříž, Vídeň, Washington, Peking nebo Tokio. Od roku 1968 se tato výstava koná pravidelně v Praze, vždy po deseti letech.

Filatelistická výstava *Praga 2008* probíhá od 12. do 14. září 2008. (mk)

Proměny Šumavy v obrazech

Výstava, která se konala v českobudějovickém Wortnerově domě Alšovy jihočeské galerie představila návštěvníkům proměnu Šumavy od 19. století do současnosti. Téměř stovka vystavených děl – obrazů, grafik a kreseb, zachytila Šumavu s její specifickou nostalgickou atmosférou a zároveň i duchovní svět a život zdejších lidí. Tato krajina inspirovala umělce celá staletí a její kouzlo trvá dodnes. Výstava byla zaměřena na jednotlivé lokality na Šumavě – větší množství děl z konkrétních míst a od různých autorů a z různých dob. Díky tomu se snad této expozici podařilo odrazit jak vývoj uměleckého výrazu, tak i vývoj konkrétních míst. Návštěvníci galerie tak mohli vidět například Boubín, Prachatice, Kašperské Hory, hrad Kašperk, Kohoutí kříž v Nicově, Plešné jezero nebo slatě. (mk)

Památník Terezín je osmým nejvyhledávanějším turistickým cílem v ČR

Památník Terezín navštívilo loni více než 470 000 lidí, stal se tak osmým nejvyhledávanějším turistickým cílem v České republice. Podle žebříčku, který zveřejnila agentura CzechTourism, figuroval v roce 2006 Památník na místě sedmém. Tehdy ho navštívilo zhruba o 13 000 lidí méně. Památník Terezín má tři hlavní části. Nejvíce turistů navštívilo Malou pevnost, kde bývala věznice gestapa. Loni tam celkově přišlo 235 906 návštěvníků – téměř stejně jako o rok dříve. U Magdeburských kasáren návštěvnost loni vzrostla o pětinu na více než 65 000 lidí. Přes 169 000 lidí pak navštívilo Muzeum ghetta, o téměř 1 400 více než v roce 2006.

V celé České republice zůstává nejoblíbenějším turistickým cílem i nadále Pražský hrad, který loni navštívilo 1,42 milionu lidí. Ze zoologických zahrad vede v žebříčku pražská ZOO, kterou navštívilo 1,27 milionu návštěvníků. Mezi muzei vítězí v oblíbenosti Národní muzeum v Praze, z hradů a zámků návštěvníky přitahuje nejvíce Státní hrad a zámek v Českém Krumlově. Z přírodních krás jsou nejnavštěvovanější jeskyně Moravského krasu.

Český šlechtic v Africe

V Muzeu lesnictví, myslivosti a rybářství v Ohradě u Hluboké nad Vltavou byla instalována výstava, která dokumentuje lovecké expedice Adolfa Schwarzenberga, posledního příslušníka hlubocko-krumlovské větve Schwarzenbergů.

Adolf Schwarzenberg podnikl ve třicátých letech minulého století se svojí ženou Hildou několik výprav do východní Afriky. Výsledkem této cesty bylo množství trofejí lvů, buvolů nebo antilop, ale také bohatý etnografický

materiál včetně dřevěných plastik, nádob, textilií, zbraní a šperků.

Exponáty doplňují autentické fotografie, které dokumentují život domorodců. Tyto snímky pořídil během cesty organizátor výpravy, cestovatel a přírodovědec Bedřich Machulka.

Výstavu, která potrvá do konce října, připravilo Národní zemědělské muzeum ve spolupráci s Náprstkovým muzeem v Praze a Národním památkovým ústavem v Českých Budějovicích. (mk)

Na Sněžce se sešly o vavřínecké pouti tisíce lidí i prezident

Tradiční pouti svatého Vavřince na Sněžku se zúčastnilo odhadem několik tisíc lidí. Nechyběl mezi nimi ani prezident republiky Václav Klaus, který se pouti účastní pravidelně, letos se však kvůli nedávné operaci kyčelního kloubu nechal na nejvyšší českou horu vyvézt lanovkou. Účastníci na vrcholu absolvovali bohoslužbu pod širým nebem u kaple svatého Vavřince, kterou sloužil královéhradecký biskup Dominik Duka. Kromě prezidenta dorazil například i předseda senátu Přemysl Sobotka nebo hejtmán Královéhradeckého kraje Pavel Bradík. Na Sněžce si mohli účastníci pouti prohlédnout novou moderní poštovnu, která byla symbolicky otevřena před rokem, poté však zůstala veřejnosti uzavřena až do letošního 1. srpna. Stavba nahradila původní Českou boudu z roku 1868. Ta byla v roce 1990 uzavřena a v roce 2004 odstraněna. Svatý Vavřínek je nejen patronem kuchařů, cukrářů, pivovarníků či hostinských, ale i nejvyšších českých hor. Jméno svatého Vavřince také nese kaple, která stojí na vrcholu Sněžky. Pouti se proto každoročně účastní také členové polské i české horské služby. Svatý Vavřínek se narodil ve 3. století ve Španělsku a byl upálen na železném roštu proto, že po popravě papeže Sixta II. císařem Valeriánem rozdělil církevní poklady mezi prostý lid.

Pozvánka na prohlídku

Koněpruské jeskyně tvoří nejdelší jeskynní systém na území Čech. Kdo je bude hledat na mapě, musí prstem zamířit do středních Čech sedm kilometrů jižně od města Beroun do chráněné krajinné oblasti Český kras. Koněpruské jeskyně byly objeveny v roce 1950 při těžbě vápence v Houbově lomu. Po nezbytných průzkumných pracích se veřejnost poprvé podívala do jeskyní o devět let později.

Jeskyně jsou vyvinuty ve třech výškových úrovních s převýšením více než 70 metrů. Jejich celková délka přesahuje dva kilometry, takže v Čechách jim v tomto ohledu patří prvenství. Zpřístupněná trasa je ale dlouhá jen asi 590 metrů a její prohlídka trvá přibližně hodinu. Návštěvníci při ní musí zdolat 500 schodů včetně závěrečného točitého schodiště s 83 schody. Prohlídka je ukončena ve svrchním patře, kde byla v 15. století tajná penězokazecká dílna.

Koněpruské jeskyně jsou jedinečné zejména svou opálonosnou výzdobou a paleontologickými nálezy, které dokládají vývoj přírody za posledního 1,5 milionu let.

(mk)

Pozvánka do Slavonic

Město Slavonice se nachází na pomezí tří historických území Čech, Moravy a Rakouska a rozprostírá se na východním okraji přírodní oblasti Česká Kanada. Slavonice byly založeny zřejmě ve 13. století – první písemná zmínka pochází z roku 1260. Ve 14. století se Slavonice staly jedním z významnějších měst na jihozápadní Moravě.

V 16. století nastává v tomto městě skutečný stavební boom. Poštovní spojení mezi Prahou a Vídní za vlády Habsburků po roce 1526 znamenalo neobyčejný rozkvět Slavonic. Měšťané, kteří zbohatli obchodem, přestavovali gotické domy v renesančním stylu a zdobili je sgrafity pod-

le italských vzorů. Na přestavbách měšťanských domů se podíleli tamní i zahraniční stavitelé a umělci.

Mimořádnou hodnotu má historické jádro Slavonic – více než třicet domů je zdobeno sgrafity, která z hlediska počtu a obsahové náročnosti nemají v České republice konkurenci. Celosvětový význam mají také sklípkové klenby – tvarově nejnáročnější a nejoriginálnější jsou dílem tamního mistra Leopolda Esterreichera.

Ve Slavonicích je možné navštívit mimo jiné Městské muzeum, Městskou věž, Luteránskou modlitebnu a v nejbližším okolí Pevnostní areál nebo archeologické naleziště Pfaffenschlag. Zájemci o sport naleznou svoje uplatnění v nádherné okolní přírodě, kde je k dispozici množství turistických, cyklistických a běžeckých stezek. (mk)

ŘÍJEN

Podzim se v říjnu představí jako svěží mladík, který se pustí do širokého přebarvování přírody. Začne s otrháváním listů stromů a protože se mu nelíbí rozblácené cesty, pokládá na ně z listů utkané zlátnoucí koberce. A jakoby neměl dost práce, vymýšlí si všelijaké kombinace barev od žluté přes oranžovou, červenou, hnědou a všechny další možné i nemožné odstíny.

Říjen dokončuje sklizeň brambor a při sklizni zavrzejí i hlávky zelí. Často nás také tento měsíc překvapí oblačností a někdy i sněžením a tak jsme vlastně rádi, když pustí mezi mraky trochu sluníčka na Havelské posvícení. Po kraji se rozlije vůně posvícenských pečení a hnětynek. Posvícení bylo původně slavnost na posvěcení kostela, ale brzo se vžilo jako slavnost na ukončení podzimních prací.

Říjen se rád pochlubí v údolích novou pláštěnkou mlh a slunečním úsměvem na horách. Ze stromů uklízí poslední zbytky ovoce. Rád vytahuje deštníky a své barevné scenerie přikrývá pláštěm mlh, jakoby se styděl za svá umělecká díla.

Říjen nám bude vždy připomínat vyhlášení československé samostatnosti v roce 1919, ale tento den také připomíná svátek Šimona a Judy, kdy už zima opravdu leze z půdy. (mk)

Pranostiky

Září víno vaří, a co nedovaří, říjen dopeče.

Září víno vaří, říjen víno pijem.

Mlhy v říjnu – sněhy v zimě.

Po teplém září zle se říjen tváří.

Říjen nemá v oblíbě ani kola ani saně.

Teplý říjen – studený únor.

Co v říjnu zimy přibude, v lednu jí opět ubude.

V říjnu hodně žaludů a bukvic oznamuje zimy víc. (mk)

Karel Toman, *Básně*

Říjen

Ty bože révy, který posíláš
paprsky slunce na nalité hrozny,
na zlaté hrozny, hrozny fialové,
buď milostivý.

Po teplých stráních vzpínají se k tobě
vášnivě keře roztančeným gestem,
zpívají, mluví, hovoří a prosí
bys dal jim oheň, aby rozdaly jej,
bys vdech jim radost, aby vzkvetla v očích
zkalených trudem.

Neb my jsme lidé mdlí
A pro tvou slávu milujeme víno
A s číší jen se naše srdce pomodlí.

(mk)

J. S. Machar: *Čtyři knihy sonetů*

Podzimní sonety

Sonet říjnový

Už jenom rozteskněná elegie
z té země vlá zpod šlojířových par...
Uvadlá kráska ve všech koutech kryje
uvadlé květy, památky svých jar.

A přec ta touha: dál se líbit – žije
v ní dosud ještě, dosud neschlad nitra žár,
pestré si šerpy kolem těla vije
a do vlasů si sází aster pár,

a smát se chce, jak smávala se kdysi –
však ve vráskách jí tuhne tento smích
a už z nich jenom soucit, soucit žádá...
A ona vše to tuší as a hádá:

Sta slz vždy z rána po šatu jí visí
V probdělé teskné noci prolitých.

(mk)

Vracím se domů, do Příbora

Obdivuje Čechy za to, jak jsou odpovědní a čestní. Chce se přestěhovat z Londýna na Moravu. A skrze sochy komunikuje s pradědečkem Sigmundem Freudem.

Prý kupujete dům na náměstí v Příboře, rodném městě vašeho pradědečka Sigmunda Freuda...

To je pravda. S manželem Peterem jsme Příbor několikrát navštívili a zamílovali jsme se do toho místa i do lidí, kteří tam žijí. Ten dům na náměstí pro nás byl dlouho nedosažitelný sen. Ale letos jsme, povzbuzeni našimi příborskými kamarády, sebrali odvalu a odhodlali se ten sen uskutečnit. Dům bohužel zatím není obyvatelný, ale až bude, doufáme, že se tam přestěhujeme. Zatím se snažíme doladit plány na jeho renovaci.

Chcete do Příbora jezdit na letní byt?

To ne, rádi bychom se tam s manželem odstěhovali natrvalo, až bude dům opravený. Jen myslím, že to ještě potrvá dost dlouho. Taky by se mi líbilo otevřít si tam výtvarnou dílnu s kurzy sochaření pro místní občany nebo i pro zájemce z Británie či z Ameriky.

Proč se mezinárodně úspěšná výtvarnice najednou rozhodne přestěhovat z Londýna do osmatisícového městečka na severu Moravy? Jen kvůli pradědečkovi?

Ano, je to pro mě jakási „cesta domů“ ve smyslu návratu k rodinným kořenům. Zbožňujeme to náměstí, jen jsme čekali, až tam bude něco na prodej. Mezi Českou republikou a Spojeným královstvím jsou samozřejmě obrovské kulturní rozdíly. To se dá ovšem říct i o kterýchkoli jiných dvou místech. A ta rozdílnost je jedna z věcí, které nás do Příbora táhnou.

Kdy jste byla v Česku poprvé?

V roce 1993. Všichni mluvili o tom, jak je Praha úchvatná. Měl mně ji ukázat jeden známý, ale špatně jsme se domluvili. Mobyly ještě nebyly, takže jsem nakonec strávila v Praze celý týden sama. Měla jsem dojem, že je plná mladých amerických dobrodruhů. Slyšela jsem tehdy charakteristiku, která mě fascinovala: že je Praha vídeňštější než Vídeň. Chtěla jsem

poznat, co to přesně znamená a jak to je. A musím souhlasit, že Praha má tolik, tolik starého šarmu a krásy připisovaných obvykle Vídni. Naštěstí je ale méně konzervativní a mnohem kosmopolitnější. A skutečně v sobě má cosi bohémského.

Tak to na začátku devadesátých let vidělo hodně anglicky mluvících návštěvníků. A jak na vás zapůsobil Příbor?

V Příboře jsme byli s manželem Peterem poprvé až začátkem roku 2006. Pozvali mě jako „kmotru“ knihy *Freudův Příbor* od Bohuslava Žárského. Zrovna začínaly oslavy 150 let od narození Sigmunda Freuda. Myslela jsem si, že to proběhne jako v Británii: pár zdvořilostních autogramů a proslov autora. Myslela jsem si, že slovo „kmotra“ je jen chyba v překladu. Ani se svou bujnou fantazií jsem si nedovedla představit, že by někdo skutečně mohl být kmotrou neživého předmětu. To jsou ty kulturní rozdíly. Ale když na to vzpomínám, je vlastně obřad „křtu“ docela namístě. Když něco tvoříme, na našem výtvaru nám záleží. Když dokončím sochu, starám se o ni a zajímá mě, co se s ní stane, až mě opustí, stejně jako o své skutečné děti.

Čím ještě vás občané Příbora a Češi obecně zaskočili?

V Británii se můžu spolehnout, že si všichni dávají velký pozor, aby vzbuzovali dojem, jak jsou slušní a zdvořilí. Ale ve skutečnosti za tím je jen zvyk, ustálený způsob, jak se k sobě lidé chovají. V Příboře jsme už byli nejméně šestkrát a mám pocit, že Češi jsou serióznější, že mají něco jako vyvinutější smysl pro povinnost a čest. Říkají, co si myslí, a to, co říkají, myslí vážně. Kdysi jsem o Čechách slyšela, že jsou zatrpklí, ale teď si myslím, že to je jen nepochopení jejich upřímnosti, mravní integrity.

To asi hodně Čechů překvapí. Máme tendenci vidět sami sebe spíše jako nepořádný, nezodpovědný a nepřilíš statečný národ s blbou náladou. Václav Havel v poslední knize píše o „čecháčcích“ a „zakyslících“.

Páni! To jsou ale tvrdá obvinění vlastního lidu. Není to spíš politické stanovisko, nějaká opožděná postkomunistická sebelítost? Myslím, že to nevychází z vaší dlouhé historie, je to jen otázka té krátké doby, která uplynula od pádu komunismu. Mnozí zřejmě pořád cítí hanbu z toho porobení... Italové prý měli po prohrané válce podobné pocity lítosti a zahabnění, když sami sebe uviděli očima ostatních národů. Ale podívejte se na ně dnes, jsou jedním z drahokamů v evropské koruně a všichni je obdivují!

Učíte se česky?

Chtěla bych, mrzí mě, že ještě neumím mluvit. Mé dojmy pravděpodobně vznikají ze způsobu vnímání, které je „za jazykem“. Tedy ani ne tolik z toho, co je řečeno, jako z toho, co řečeno není. Například v Příboře mi novináři i ostatní lidé pokládají méně povrchní otázky než v Británii. Když říkám méně povrchní, myslím tím méně osobní, klevetné otázky. Možná je to tím, že Češi se nevyhýbají vážným, složitým věcem. To mě nějak oslovuje, vnitřně se mě to dotýká.

Váš otec Lucian Freud je nejslavnější a nejdražší britský malíř současnosti. Jak spolu vycházíte? A jak ovlivnil vaše rozhodnutí věnovat se výtvarnému umění?

Obdivuji jej, a přestože se nevidáme často, je pro mě stále blízkým člověkem. Jsem jeho součástí, vzešla jsem z něho, takže do určité míry dokážu

pochopit, jaký je. Nedá se to popsat slovy, jsou to pocity.

Začátkem roku vám vyšla kniha Příbuzenské vztahy mapující souvislosti, jež jste si uvědomila při kreslení předmětů z Freudovy sbírky starožitností. Můžete to vysvětlit?

Freud sochy sbíral, já je vyrábím. Všiml si stejných věcí jako já, tedy tvaru, obsahu, barvy a hmoty. Zajímalo se víc o významy a metafory skryté ve starožitnostech, mně jde spíš o jejich formu a ztvárnění. Používáme stejné médium, vycházíme ze stejných kořenů, ale jdeme každý jinou cestou. Nejpozoruhodnější mi připadá, že dával jednoznačně přednost trojrozměrnému před dvourozměrným. Freud nesbíral obrazy ani grafiky, sbíral sochy. V roce 1935, kdy na jeho rodný dům umísťovali pamětní desku, napsal Freud starostovi Příbora dopis: „Jednu věc cítím naprosto jistě: hluboko ve mně stále žije to šťastné dítě z Freiburgu (Příbora), prvorozený syn mladé matky, který získal své první nesmazatelné dojmy z tohoto vzduchu, z této půdy.“

Myslíte, že i tyto „hluboce uložené dojmy“ se na vás mohly přes dvě generace přenést, když mluvíte o svém stěhování jako o cestě domů?

Ano, věřím v přenos nevědomé paměti. Vedle víry v Boha (pro kterou mám velké pochopení díky své katolické matce a babičce) si také myslím, že energie, ze které jsme uhnětení, je součástí většího konceptu. Můžeme přece dědit fyzické vlastnosti a predispozice k nemocem, ložiska napětí atd. Výzkumy také ukázaly, že při transfuzi krve můžeme získat nové vlastnosti, například nám začne chutnat pivo, které jsme dřív nemohli ani cítit. Proto mi nepřipadá nemožné,

že můžeme zdědit i jiné predispozice, například preference určitých míst nebo způsobů chování. Možná je to další důvod, proč se dokážu tak dobře vcítit do Čechů.

Říkala jste, že máte silné náboženské citění, Freud ale o víře v Boha napsal, že je to náhražka, iluze, asi jako když holka z chudé rodiny věří, že si ji vezme krásný princ. Není to zcela vyloučené, jen krajně nepravděpodobné...

Ačkoli Freuda obdivuji, Sigmund je Sigmund a já jsem já. Naše životní zkušenosti jsou úplně jiné už jen proto, že jeho matka byla Židovka a moje katolička. Nejsem ale dogmatically věřící člověk, spíš mluvím o méně zjevných skutečnostech, možná se to blíží pověrčivosti. Také Freud byl svým způsobem silně pověrčivý. Shodneme se v tom, že oba věříme, že nejsme tak docela pány svého osudu. Pořád toho hodně nevíme a o spoustě věcí zase nevíme, že je víme. Věci nikdy nejsou tím, čím se zdají být.

Analyzujete své sny?

Ano, vždycky jsem se o to snažila. Ted se tomu věnuji méně, snažím se spíš s věcmi pohnout než je pozorovat a přemýšlet o nich. Všechno se teď zdá naléhavější než dřív.

Jaký sen si pamatujete a jaký význam jste mu přisoudila?

Umřela mi maminka. Bylo to 4. července 1998. Svěho dnešního manžela Petera jsem potkala 4. července 1999. Byl už předtím ženatý a jeho žena Charmaine zemřela v roce 1996. V obývacím pokoji visela její fotografie, měla jsem ji ráda, ale po nějaké době jsme se rozhodli, že ji vyměníme za obrázek Panny Marie. Když jsme se domluvili, že se vezmeme, připá-

dala jsem si jako svázaná. Nevěděla jsem, kdy, kde a jak se vdát. Pak se mi zdálo, že obrázek na stěně se proměnil v Charmaine a zpátky v Pannu Marii. Vystoupila z něj a vztáhla ke mně ruku. Můj výklad je, že tato postava, symbol mateřství, tedy Charmaine jako biologické matky našich dvou synů a Panny Marie jako matky Boží, představovala mou vlastní maminku, která mi tak dala požehnání. Tím mě osvobodila, takže jsme se mohli s nadšením pustit do příprav svatby.

Proč vlastně vyrábíte mince a medaile, není to zrovna nejobvyklejší umělecká disciplína.

Zvláštní, že se na to ptáte, sama jsem o tom také dost přemýšlela. Můžu říct jen to, že Freud sbíral dokonalé, symbolické a často dvoustranné předměty a mě vždycky lákalo se skrz podobné práce umělecky vyjadřovat. Formát medailí ve mně právě spouští množství „neznámých instinktů“.

Zaujalo vás dílo některého z českých výtvarníků?

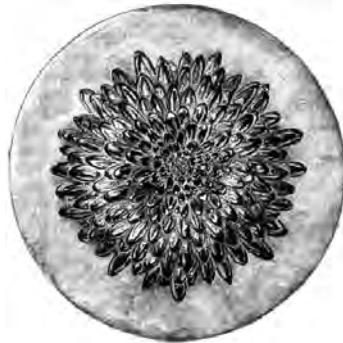
Opravdu se mi líbí práce Davida Černého, myslím že má skvělý instinkt pro objevování základních pravd.

(Redakčně zkráceno – TÝDEN)

Petr Kočí

Jane McAdam Freud (50)

Všestranná výtvarnice studovala na londýnském Royal College of Art či na římské Accademia di Belle Arte. Tvoří kresby, grafiky, sochy, mince a medaile, instalace i filmy. Její díla jsou k vidění v britské i řecké Národní galerii. Vystavovala v Broadway Gallery i v Muzeu Novojičinska. Její manžel Peter je architekt se specializací na akustiku. Pomohla mu vychovat dva syny: Christopher (18) studuje angličtinu, Craig (19) byznys.

Rodí se noví čeští magnáti?

České prostředí zatím nevyprodukovalo příliš mnoho průmyslových magnátů, kteří by vládli podobným impériem jako někteří ruští podnikatelé. Přesto se několik Čechů se ve světě velkého byznysu dokázalo velice dobře uplatnit – hodně by se dalo povídat například o vůbec nejbohatšímu Čechovi Petru Kellnerovi, který se odvážil s ruskými velkopodnikateli zápasit přímo na jejich vlastní půdě, nebo o ropném a finančním magnátovi Karlu Komárkovi, jehož rodinný klan vlastní velké podíly v Moravských naftových závodech. Ale o prodrání se na přední místa mezi evropskými podnikateli ovšem usilují i další Češi a velmi často se přitom vrhají na energetiku, která se jeví jako mimořádně perspektivní obor. Jako příklad mohou sloužit firmy Česká energie a Česká plynárenská ovládané rodinami Ladislava Drába a Marka Černého. Zaměřují se hlavně na obchod a zpracování plynu a jejich obraty se již dnes pohybují v řádech miliard korun. V současnosti staví zásobník plynu v bývalém měděném dole na jihu Čech, který by měl stát pět až sedm miliard korun, a v investicích hodlají pokračovat i v následujících letech. Mezi jejich plány nechybí ani stavba tří až čtyř plynových elektráren o výkonu 30 až 80 megawatt v hodnotě deseti až dvanácti miliard korun. Základem jejich podnikání se přitom má stát neomezený kontrakt na dovoz zemního plynu, který Česká plynárenská letos na jaře uzavřela se státní norskou společností Statoil Hydro. Právě tato dohoda přitom velmi zaskočila ostatní hráče na trhu energií v České republice. Ke smlouvě jednomu z vůdčích osobností firmy Ladislavu Drábovi pomohly podle jeho slov obchodní kontakty v Kanadě, které získal v dobách, kdy po roce 1986 v této zemi žil jako emigrant. Výhodou smlouvy se Statoilem ve srovnání s podobnými dohodami s ruskými producenty je přitom možnost norský plyn dále z České republiky exportovat do střední Evropy. Proto Česká plynárenská již v současnosti jedná se zájemci v Německu a Rakousku, kam by část plynu mohla putovat. Česká plynárenská v České republice dodává norský plyn německému kolosu E.ON, který ovládá Jihočeskou plynárenskou a zčásti také Pražskou plynárenskou.

Právě E.ON je velmi ostrým protivníkem skupiny kolem Karla Komárka a spekuluje se o tom, že by se pro Českou plynárenskou a Českou energii mohl stát strategickým partnerem. Představitelé těchto společností však tvrdí, že zatím nic takového nepotřebují a své investice jsou bez větších problémů schopni financovat s pomocí úvěrů od bank. Za zmínku přitom stojí, že Česká plynárenská se neorientuje jenom na Norsko, ale nakupuje i od Rusů. Právě ruský plyn pak dodává různým zájemcům v českých zemích, většinou menším a středním firmám. Mezi jejími zákazníky však najdeme mj. i českou pobočku rakouského gigantu ÖMV. Právě pro obchody s ruským plynem potřebuje firma vybudovat rozsáhlé sklady, v nichž by bylo možno umístit podstatně víc plynu než dosud. Představitelé České energie a České plynárenské doufají, že v příštích letech ovládnou zhruba 5-7 % českého trhu. Do budoucna se tak postupně možná přiblíží velkým hráčům na domácím trhu a zahájí rozsáhlejší expanzi v celé střední Evropě. Hodně však bude záležet, zda se elektrárenskému gigantu ČEZ podaří uskutečnit jeho kon-

troverzní plány na rozšíření jaderné elektrárny Temelín. Bez vlivu asi nezůstane ani vývoj mezinárodně politické situace – pokud bude pokračovat rychlé ochlazování vztahů s Ruskem, může se norský plyn jevit jako strategicky nesmírně důležitá surovina, která může hrát na energetickém trhu ve střední Evropě mnohem významnější úlohu než dosud. (MaFr)

V Karlových Varech nebo v Badenu?

Společnost Eden chtěla v Karlových Varech postavit luxusní pětihvězdičkový hotel Grand Majestic na tzv. „kamenolomu“ v bezprostřední blízkosti Vřídla a jedné z nejvýznamnějších nemovitých památek, barokního kostele sv. Máří Magdaleny. Zpočátku vypadalo vše hladce – společnost Eden Group pro své plány získala vedení města i vedoucí tamějšího stavebního úřadu. Opatřila si také posudek znalce, podle kterého stavba neovlivní památkovou hodnotu chrámu svaté Máří Magdaleny. Proti plánu na vybudování rozsáhlého jedenáctipodlažního hotelu se však postavila velmi silná opozice. Velice ostře se vyslovil zejména karlovarský děkan Hladík, který na protest dokonce složil svoji funkci. Poukázal přitom na své krajně negativní zkušenosti s předchozí výstavbou hotelových objektů v okolí kostela a na možné ohrožení vzácné památky. Svě negativní stanovisko sdělil ovšem i Národní památkový ústav v Lokti. Ten upozornil, že navrhovaná hmota působí velice rušivě a neoslovil ho ani částečný ústupek investora, který navrhl snížení budovy. Podle památkářů v dané lokalitě stály původně roztroušené domky a není vůbec vhodné proluku zacelovat jednotně působící monolitem. S tímto názorem se následně ztotožnil i šéf karlovarského magistrátního odboru památkové péče, který vydal závazné stanovisko nedoporučující stavbu. Prakticky zároveň však podal také demisi, v jejímž zdůvodnění naznačuje nátlak, kterému měl být v záležitosti hotelu, ale i v jiných kauzách, vystaven. Společnost Eden Group reagovala na postoj památkářů velice překvapeně a podrážděně. Její představitelé začali naznačovat, že podobný pětihvězdičkový hotel nakonec nepostaví v Karlových Varech, ale v rakouském Badenu, kde jim údajně vedení města zajistí pozemky a marketing. Zároveň ovšem naznačila, že se stavbou v Karlových Varech může počkat do okamžiku, kdy se vymění vedení památkářů na magistrátu – k tomu přitom patrně dojde v nejbližších dnech. Společnost Eden Group se také může odvolat, nejdříve ke karlovarskému magistrátu jako takovému, nebo ke krajskému úřadu. Zdá se tedy, že společnost má ještě řadu možností, jak realizaci celého objektu nakonec protlačit. Český parlament navíc nedávno prosadil novelu, na jejímž základě je z podávání závazných stanovisek vyřazen Národní památkový ústav a veškerá pravomoc přešla na odbory památkové péče při radnicích, tedy na osoby, jejichž pozice je přímo závislá na názorech vedení města. Podle řady odborníků tak byla prosazena úprava, která přímo nahrává různým stavebníkům úzce osobně spojeným s vedením místní samosprávy. Na karlovarském případě se tak možná jasně ukáže, že celý princip památkové ochrany ve stavebním řízení je pouze iluzorní záležitost. Již v současnosti se turisté často diví, jaká znetvoření památek v České republice běžně projdou. Nová legislativa přitom stav rozhodně nezlepší.

Majitelé historických objektů a investoři ovšem často namítají, že požadavky památkářů jsou velmi často přepjaté. Problém však spočívá především v tom, že stát sice deklaruje snahu chránit architektonické kulturní dědictví (které je ovšem prostřednictvím turistiky významným zdrojem peněz), na straně druhé však nehodlá příliš majitelům přispívat na to, aby při různých opravách respektovali historickou podobu stavby. Navíc celou koncepci prakticky likvidují různá místní lobby, kterým se často daří prosadit naprosto neuvěřitelnou zrůdnost v místech, kde se s jinými majiteli objektů památkáři hádají o každý okap. Až za nějakou dobu přijedete do Karlových Varů, možná budete mít šanci ubytovat se ve velkém luxusním hotelu přímo v centru města. Je však otázka, jestli město ještě bude stát za návštěvu. (MaFr)

Rozprodej české bižuterie

Česká bižuterie se již dlouho úporně potýká s levnější asijskou konkurencí a situace se v poslední době spíše zhoršuje. Velmi silně to pocítila i mamutí společnost Jablonex Group. Její akcionáři, mezi které patří i rakouská firma Swarovski, se při tom nedokázali dohodnout, jak potížím spojeným s konkurencí z východu a komplikovanými poměrně silnou korunou vlastně čelit a rozhodli se Jablonex prodat. Na prodej je tak plných 98 % firmy, které v současnosti drží celkem 19 akcionářů. Nový majitel by měl zjednodušit rozhodovací systémy, které v současnosti komplikuje vysoký počet významných akcionářů a pomoci společnosti s dokončením nelehkého procesu restrukturalizace. Výběrem vhodného zájemce byla pověřena společnost PricewaterhouseCooper, která se bude orientovat hlavně podle nabízené ceny a podnikatelského záměru. Již dnes je však prakticky jisté, že o koupi české firmy s velkými tradicemi nebude usilovat rakouský gigant Swarovski, který v současnosti drží v Jablonexu celkem dvacetiprocentní podíl. Rakušané se ani v minulosti netajili tím, že netouží po ovládnutí české konkurence. Místní podnikatelé na Jablonexu, kteří s Jablonexem dlouhodobě spolupracují, se samozřejmě obávají možných nebezpečí, které se skrývají v prodeji společnosti. Především podle nich hrozí odkup Jablonexu nějakou velkou konkurenční sklářskou společností, která akvizici využije pouze k zastavení výroby v České republice a její přenesení někam dále na východ. Tento krok by pravděpodobně znamenal prakticky definitivní zánik skutečné průmyslové výroby bižuterie na Jablonexu. Uzavřela by se tak jedna z mimořádně významných kapitol podnikání v českých zemích, jejíž počátky je možno sledovat až do 18. století. Nelze však přehlédnout, že řadu trhů vyklidili čeští bižuterníci již před mnoha desetiletími. (MaFr)

Rakousko jako levná země?

Nevídané posílení české koruny v průběhu letních prázdnin přineslo velmi zajímavá porovnání cen v České republice a v Rakousku. Že doba, kdy prakticky všechno potravinářské zboží v Čechách bylo výrazně levnější, je již dávno pryč, pochopili asi všichni lidé, kteří mají srovnání. Český deník *Mladá fronta Dnes* například počátkem srpna srovnával ceny ve dvou supermarketech stejné firmy

Billa nedaleko od sebe, ale v různých zemích – ve Znojmě a v Retzu. Co zjistil? Největším překvapením asi byly poměrně značné rozdíly v obou směrech – něco stálo výrazně méně v České republice, něco v Rakousku. Z Rakouska se vyplatilo vozit do České republiky například nescafé, sirup Yo, nápoj Actimel, čokoládu Milka, jablka nebo velmi překvapivě také plechovky s proslulým českým mokem Pilsner Urquell. Naopak na české straně bylo levnější například pečivo, melouny, chlazené kuře nebo mléko. Zejména u kuřat pak šlo o rozdíl téměř propastný. Obecný závěr z celé akce pak zněl, že na kompletních nákupech se při výjezdech na druhou stranu hranice se ušetřit příliš nedá, ale vyplatí se nákup většího množství cenově výhodnějšího zboží. Rozhodně tedy už neplatí, že by si český občan měl při nákupech v Rakousku připadat jako nějaký chudáček, i když koruna začala v posledním období poněkud oslabovat. Ještě výrazněji se přitom tato změna projevuje ve srovnání s Německem – zde již platí, že se Čechům vyplatí kupovat celé segmenty zboží – například mléčné výrobky. Srovnání supermarketů Billa však také ukázalo, že řetězce ve své cenové politice na konkurenci příliš nehledí ani tehdy, když pomezí je, coby kamenem dohodil. Hraniční kameny jsou zkrátka v myslích lidí velice pevně zafixovány. Jistě bude zajímavé sledovat, zda na svých místech vydrží i poté, co snad konečně Česká republika přijme euro. (MaFr)

Aeroflot chce České aerolinie

V souvislosti s rusko-gruzínským konfliktem se znovu rozvířila debata o kapitálovém vstupu ruských podniků na český trh, včetně trhu se značným strategickým významem. Někdy padaly i velmi radikální a těžko představitelné návrhy, požadující omezení a pokud možno vůbec zmrazení česko-ruských hospodářských styků. Nicméně k problému se vyjádřily i některé vlivné osobnosti, které varovaly před ruským průnikem do strategických oblastí českého hospodářství a navrhuje určité úpravy, které by omezily českou závislost na východní velmoci. Poměrně promyšleně reagoval na události v tomto ohledu například sociálnědemokratický stínový ministr školství a přednášející na Vysoké škole ekonomické v Praze Jiří Havel, když se rusko-gruzínský spor snažil využít k propagaci jaderné energetiky, kterou čeští sociální demokraté přes zuřivý odpor domácích zelených a Rakouska dlouhodobě podporují. Naopak značně emotivní sloupek generálního ředitele významného vydavatelství Ekonomia, v jehož rámci vychází i důležitý deník *Hospodářské noviny*, vyzněl spíš jako výraz obav manažera, jehož postavení je ohroženo změnou majitele firmy. V každém případě v současném světě je velice těžké omezit expanzi určitého kapitálu jen na základě místa jeho původu. Ruských podnikatelů se lze jen těžko zbavit a představa, že by Česká republika sama za sebe mohla nějakými hospodářskými sankcemi vzdorovat ruskému kolosu, je prostě poněkud absurdní, přestože toho mnozí možná litují. A možná zanedlouho bude ruský vstup do českého podnikatelského světa ještě mnohem výraznější. Jako symbolická se přitom může jevit skutečnost, že v dané oblasti má ruskou expanzi umožnit určité stažení z rakouského trhu. Mamutí ruská letecká společnost Aeroflot totiž nedávno prohlásila, že se defi-

nitivně stahuje z jednání o koupi 43 % podílu v Austrian Airlines. Zároveň však jeho mluvčí jasně deklarovala velký zájem společnosti o České aerolinie, které chce česká vláda privatizovat. Samozřejmě lze považovat za možné, že Aeroflot ve skutečnosti v rakouském případě odstoupil především proto, že se nechtěl účastnit předem prohrané bitvy s Lufthansou, to však na celé věci mění jen málo. České aerolinie představují strategický podnik velkého významu. V minulosti se potýkal s poměrně velkými ztrátami, což řada odborníků a novinářů spojovalo s působením bývalého sociálnědemokratického ministra obrany Tvrdíka v čele firmy, ale v posledních letech své hospodaření zkonsolidoval. Ani jemu se však nevyhnuły problémy způsobené vysokými cenami ropy, takže lze očekávat, že vykáže horší výsledky, než jaké byly původně předpokládány. Za této situace by se dostatečně lukrativní ruská nabídka odmítala jen velmi těžko. Česká vláda se sice (na rozdíl od prezidenta) postavila v rusko-gruzinském konfliktu prakticky jednoznačně na gruzínskou stranu, ale v případě ČSA bude muset přihlížet především k ekonomickým parametrům jednotlivých nabídek. Protiruská lobby nepochybně vyvine obrovský tlak a především v médiích ji asi bude hodně slyšet. Vláda však z privatizace potřebuje hlavně peníze, mimo jiné na podporu populárních kroků v předvolebním období. A Aeroflot patří mezi mimořádně solventní zájemce. Kromě toho lze jen těžko pochybovat, že by nebyl schopen dobře plnit roli silného strategického partnera. Bitva o České aerolinie nepochybně slibuje ještě velmi zajímavý vývoj, považovat Aeroflot za nějakého outsidera proto, že se jedná o ruskou společnost, by však podle mého názoru bylo velmi krátkozraké. Na druhé straně však bude hodně záležet na dalším vývoji globální ekonomické situace – podle některých zpráv dochází k značnému odlivu zahraničního kapitálu z Ruska. Pokud by trend pokračoval stejným tempem, museli by asi ruští podnikatelé své expanzivní choutky omezit. Musíme však vzít úvahu, že z tohoto ohledu je případný kontrakt Aeroflotu na koupi podílu v Českých aeroliniích jen kapičkou v moři, která nemá žádný zásadní vliv. Vláda údajně počítá se zahájením procesu privatizace Českých aerolinií ještě do konce tohoto roku, hodně tedy bude záležet na aktuálním vývoji. Jestliže dojde k dalšímu prudkému ochlazení vztahů mezi Západem a Ruskem, budou síly odpůrců prodeje podílu v aerolinkách Rusům asi mimořádně silné. Pokud se však situace uklidní a všichni se začnou tvářit, že se vlastně nic závažného nestalo, nebude hrát návaznost na ruský kapitál žádnou zásadnější roli. (MaFr)

V Česku ubylo orné půdy, skotu i prasat

V Česku za poslední dva roky ubylo obhospodařované zemědělské půdy, méně se také chová skotu i prasat. Naopak přibýlo chovů ovcí, koní či drůbeže. Na polích je více řepky či ovsa, méně se pěstuje žito či pšenice. Ubylo také zemědělských subjektů a lidé pracující v zemědělství postupně stárnou. Ekologicky obhospodařované zemědělské půdy ale přibýlo o 18 %. Vyplyvá to z výsledků strukturálního šetření v zemědělství za rok 2007, které v pátek na agrosalonu Země živitelka zveřejnil Český statistický úřad. Podíl českého zemědělství na hrubém domácím produktu nadále klesá. Nedosahuje už ani 2 %. „Blížíme se zhruba

úrovni Rakouska, ještě nižší podíl má Německo, výrazně vyšší naopak Slovensko nebo Polsko, které má 4,3 %,” řekl předseda ČSÚ Jan Fischer. Platy v zemědělství zůstávají na velice nízké úrovni, loni průměrná hrubá mzda činila 15 377 korun. Za průměrnou mzdou zemědělci zaostávají zhruba o 5 000 korun.

Další zakázka z ČR pro Kapsch

Poněkud kontroverzní kontrakt rakouské společnosti Kapsch s českým státem na vybudování mýtného systému na českých dálnicích firmě výrazně pomáhá i v dalším podnikání. Brzy se jí s největší pravděpodobností podaří získat smlouvu na dodávku elektronických vinět, které by v České republice již od začátku příštího roku měly nahradit dosavadní dálniční známky. Rakouská firma by tak měla dostat podíl z finanční částky, kterou musí platit řidiči osobních vozů za použití dálnic první rok provozu, tedy v roce 2009. K systému vinět chce stát přistoupit především kvůli úspoře nákladů – nebude muset každý rok vydávat nové dálniční známky. Přesné vyčíslení úspor však české ministerstvo dopravy nezveřejnilo. Kapsch ale získal i další zakázku – podle smlouvy se státem vybuduje informační systém na smutně proslulé dálnici mezi Prahou a Brnem a bude ho provozovat až do roku 2016. Jako odměnu získá s několika menšími dodavateli celkem 2,4 miliardy korun (necelých sto milionů eur). Rakouská firma se dokázala plně prosadit v českém dopravním systému a ze své pozice bude moci těžit ještě řadu dalších let. Její postavení přitom neohrozila ani změna vládní garnitury a může doufat, že tak to zůstane i při další možné výměně vládní garnitury. Projevila se zde naplno výhodnost pozice toho, kdo nastavuje výchozí technické parametry a všemi dalšími systémy jen navazuje na vlastní základ. Z tohoto hlediska lze jistě původní smlouvu, kterou přitom provázely nejrůznější problémy, považovat za slepičku, která snáší zlatá vajíčka a patrně je bude snášet i nadále. (MaFr)

Strabag v ČR v potížích

Česká pobočka rakouské společnosti Strabag, která se na celkovém hospodaření koncernu podílí zhruba 7,5 %, v současnosti zápolí s finančními obtížemi. Nedávno se ocitla dokonce v insolvenčním řízení kvůli údajně nezaplacenému dluhu převyšujícího 22 milionů korun (asi 900 tisíc eur) firmě IPE 300, která Strabagu dodala ocelovou konstrukci pro nově budovaný terminál městské hromadné dopravy v Hradci Králové. Postupně se však ozývají další věřitelé stavebního gigantu – například liberecká dopravní společnost Čížek nebo další výrobce ocelových konstrukcí Ruukki CZ. Představitelé Strabagu se ovšem proti vyhlášení insolvenčního řízení, které by mohlo vést až k vyhlášení konkurzu, energicky brání. Především tvrdí, že důvodem pro neuhrazení pohledávky není nedostatek finančních prostředků, ale neochota Strabagu zaplatit pochybný dluh a řízení chce čelit všemi legálními prostředky. Insolvenční řízení přitom pro Strabag znamená značné provozní komplikace – firma totiž například nesmí prodávat svůj majetek nad rámec obvyklého hospodaření. Značné problémy má samozřejmě také se získáváním úvěrů nebo finančních záruk od bankovních domů. Na druhou stranu věřitelé

Strabagu prohlašují, že k podání návrhu na insolvenční řízení je vedlo neseriózní chování české pobočky Strabagu k dodavatelům. Tento spor přitom nepředstavuje u stavebního podnikání žádnou výjimku, protože k podobným konfliktům dochází mezi jednotlivými firmami podílejícími se na stavbách poměrně často a zjistit, která strana má pravdu, bývá mimořádně obtížné a leckdy také zdoluhavé. V každém případě Strabag nebude asi na stavbu v Hradci Králové vzpomínat zrovna v dobrém. Nejen, že v jejím rámci došlo k podobným sporům, ale navíc ji firma dokončila až s ročním zpožděním, takže městu, které bylo investorem, hrozilo, že bude muset vrátit přidělenou evropskou dotaci. Je možné, že Strabag se v České republice rozkročil příliš do šířky a nyní pociťuje celkové zhoršování hospodářského klimatu, zatím to však ještě neznamená, že by jeho současné potíže musely nutně vést třeba k likvidaci celé pobočky nebo k vážnému omezení jejich aktivit. (MaFr)

Nový generální ředitel Staropramenu

Po více než deseti letech bude generálním ředitelem společnosti Pivovary Staropramen (dříve Pražské pivovary) český občan. Stane se jím Zbyněk Kovář (34), který pro firmu pracuje od roku 2000.

Hnutí Duha: Rakouský vlastník lesů poškozují český národní park

Ekologické Hnutí Duha tvrdí, že vlastníci lesů v Rakousku a Německu poškozují velkoplošným kácením u státní hranice unikátní pralesy v Národním parku Šumava (NPŠ). Proto podalo oficiální stížnost Evropské komisi proti praktikám vlastníků lesů na rakouské a německé straně Šumavy. Spor se týká ploch, které přímo sousedí se vzácnými pralesy na vrcholcích Trojmezí, Smrčiny a Hraničnicku v šumavském národním parku. ČTK to sdělil Jaromír Bláha z Hnutí Duha. Duha tvrdí, že rakouský vlastník lesů, klášter Schlögl, odlesnil prakticky kompletní hřeben od Trojmezí až po Plechý. Hned za hranicí tak vytvořil obrovskou, dva kilometry dlouhou a zhruba 200 metrů širokou holinu.

Když hoří sláma

Rakousko je svými ekologickými normami a pravidly v mnoha ohledech pro Českou republiku nepochybně velkým vzorem. Nicméně ne ve všech oblastech se postupuje v Rakousku více ve shodě s požadavky na ochranu životního prostředí než v České republice. Jako příklad opačného vztahu lze uvést například odlišný přístup spalování slámy po sklizni přímo na poli. V České republice je tento postup přísně zakázaný a výjimky jsou povolovány jedině při splnění mimořádně přísných bezpečnostních podmínek. V Rakousku na udělení výjimky přitom stačí souhlas zemědělské komory a udělují se naprosto běžně. Nad poli třeba v česko-rakouském pohraničí se tak vznáší dusivý černý

dým. Nad poli stejných lidí, kteří často k Čechům přistupují jako k ekologickým křovákům a dávají jim najevo, jak se svými starostmi o zdraví planety stojí výše než oni.

(MaFr)

Kompostárna i v Humpolci

Jedním z neaktuálnějších ekologických problémů v České republice je otázka využití nejrůznějších bioodpadů. Zatímco na speciální kontejnery na plastové láhve, nápojové kartóny či papír si čeští občané již před nějakou dobou zvykli, v třídění a využívání bioodpadů stále pokulhávají. Nicméně i pod vlivem zkušeností nabytých exkurzemi k zařízením na zpracování bioodpadů v Rakousku se i v této oblasti pomalu začíná situace měnit. Jako jeden z dokladů může sloužit i nový projekt města Humpolec v kraji Vysočina na vybudování kompostárny. V nové stavbě by se měla zpracovávat posečená tráva, větve z městských parků, ale také organické zbytky ze školních jídelen a domácností. Vybudování kompostárny by mělo stát kolem deseti milionů korun, další prostředky si vyžádají samotné technologie nutné na zpracování biologického odpadu. Radnice už vykoupila potřebné pozemky a požádala ministerstvo životního prostředí o dotaci. Pokud uspěje, hodlá zahájit budování kompostárny již v příštím roce. V budoucnu by se měla kompostárna propojit i s dalším ekologicky výhodným projektem – bioplynovou stanicí na školním statku. Jak vidno, ekologie a ekologické zpracování odpadů v České republice proniká i do menších městeček daleko od centra a lze doufat, že při vhodně směřované dotační politice se v této oblasti nebude za nějakých pět let od poměrů v Rakousku nijak výrazně odlišovat. (MaFr)

Větrníky zase neúspěšně

Firma Eldaco neuspěla s projektem na výstavbu větrné elektrárny, do kterého hodlala vložit plných 180 milionů korun (7,2 milionu eur). Větrníky měly stát mezi Rousínovem, Slavkovem u Brna a Velešovicemi, jen kousek od místa, kde v roce 1805 došlo k proslulé bitvě u Slavkova. Stavbu původně stavební úřad v Rousínově před několika lety přes protesty ochránců přírody a části obyvatel z okolních vesnic, kteří se obávali narušení životního prostředí a poškození vzhledu krajiny, povolil. Při jeho rozhodování přitom pravděpodobně hrála určitou roli i skutečnost, že obec měla získat do svého rozpočtu vysokou částku, snad v řádech milionů korun. Pak se však do věci vložil krajský úřad a ministerstvo životního prostředí a došlo k totálnímu zvratu – v Rousínově celou záležitost přehodnotili a v obnoveném řízení ji zamítli. Firma se odvolala ke krajskému úřadu, který však podle očekávání rozhodnutí o zamítnutí stavby potvrdil. S tím se však společnost Eldaco rozhodně nemíní smířit. Její představitelé navíc dopálili, že krajský úřad se samotnými důvody v odvolání vůbec nezabýval a odmítl ho pouze s poukazem na pozdní podání. Jaké kroky Eldaco hodlá podniknout, však doposud nebylo oznámeno. V České republice narážejí větrné elektrárny na odpor poměrně častěji, rozhodně častěji než třeba v Německu. Jejich oponenti kritizují vedle drahého provozu zařízení především hlučnost větrníků a narušování vzhledu krajiny. Když zastánci získávání energie z větru

argumentují rozšířením tohoto typu elektrárny třeba v Rakousku, odpovídají jejich protivníci, že vrtule ani v Rakousku nenajdete například v nejkrásnějších částech Alp. Lze samozřejmě předpokládat, že počet větrných elektráren v České republice bude nadále stoupat, ale asi pomaleji, než očekávaly firmy, které v tomto odvětví podnikají. Hodně samozřejmě bude záležet na vývoji cen energií a také na dotační politice ministerstva pro životní prostředí. Rychlý boom by však mohly vyvolat snad jen nějaké zuřivé turbulence v cenách elektřiny. (MaFr)

Jihočeští vědci objevili strukturu enzymu, jenž mění DNA bakterií

Jihočeští vědci objevili strukturu enzymu, který dokáže měnit DNA bakterií. Jejich objev pomůže dalším vědcům například měnit vlastnosti bakterií, aby nezískávaly odolnost vůči antibiotikům. Výsledky své práce chtějí pracovníci Akademického a univerzitního centra Nové Hradky publikovat během měsíce v odborných časopisech, řekl novinářům jeho zástupci. „Je to důležitý objev. Snaží se o to týmy na celém světě také už několik let. A my jsme jedni z prvních, komu se podařilo protein vykrytalizovat a popsat jeho mechanismus,“ uvedla Ivana Kutá Smatánová, která je odborným garantem projektu. Jihočeští vědci ale objev, na němž pracují zhruba rok, jako první nechali zapsat do světové databáze.

Vědci z Akademie věd zkoumají nový způsob boje proti rakovině

Vědci z Biotechnologického ústavu Akademie věd (AV) zkoumají nový způsob boje proti nádorovým buňkám. Nadějí pro nemocné pacienty má být analog vitamínu E, který působí přes mitochondrie a vyvolává odumírání rakovinných buněk, aniž by poškodil buňky zdravé. Testy zatím ukázaly, že u myši látka potlačuje tvorbu nádorů tlustého střeva, plic, mléčné žlázy, pohrudnice a děložního čípku, sdělila ČTK Veronika Kratochvílová z AV. Protože jsou rakovinné buňky velmi proměnlivé a ztrácejí citlivost

na současná léčiva, hledají vědci nové látky, vůči kterým nejsou odolné a které zároveň příliš neškodí normálním buňkám. Účinným cílem pro zabíjení nádorových buněk jsou podle nich mitochondrie, tedy malé vnitrobuněčné útvary, ve kterých si buňky vyrábějí většinu potřebné energie pro své životní pochody a růst. Jakékoliv poškození mitochondrií může vést ke smrti buňky. Tým Jiřího Neužila z Biotechnologického ústavu v posledních letech ve spolupráci s australskou laboratoří zjistil, že pomoci by mohl analog vitamínu E (vitamin E sukcinát – VES). Vědci se snažili nalézt místo, které je v mitochondriích zasaženo látkou VES. Zjistili, že VES v takzvaném mitochondriálním komplexu II vytěsňuje koenzym Q. To vede k tvorbě určitého druhu radikálů, které následně buňku zahubí. Podařilo se jim tak najít nové, dosud nepopsané zásahové místo pro protirakovinné látky.

Začne se testovat lék na rakovinu, který vyšel z českého objevu

V srpnu byla na pěti českých a pěti amerických klinikách zahájena první fáze klinických zkoušek nového léku na rakovinu mízních uzlin. Princip, který je základem účinku látky GS-9219, objevil profesor Antonín Holý z Ústavu organické chemie a biochemie Akademie věd. Léčivo uzdravilo psy za pět dní. Když zabere i u lidí, mohl by být v praxi používán do šesti až osmi let. Profesor Holý má na kontě šest celosvětově užívaných léků, mimo jiné na AIDS, a šedesát českých i zahraničních patentů. Ačkoli byl loni vyhlášen nejlepším českým vědcem, říká, že na látku účinnou při léčbě rakoviny mízních uzlin přišel „náhodou“ při práci na něčem jiném. Podle dosavadních zkoušek je lék zajímavý tím, že specificky napadá jen rakovinné buňky. Je věcí dalšího výzkumu zjistit, proč tomu tak je. „Pokud se zjistí, jakým principem látka působí, je možné, že se najde lék i proti dalším druhům rakoviny,“ řekl ředitel ústavu Zdeněk Havlas.

Prof. RNDr. Antonín Holý, DrSc. (narozen 1. září 1936), v současnosti jeden z nejúspěšnějších českých vědců

Nová strana v parlamente

Štyria bývalí členovia Kresťanskodemokratického hnutia sú oficiálne politickou stranou. Ministerstvo vnútra ich zaregistrovalo pod názvom Konzervatívni demokrati Slovenska (KDS). Hovorca prípravného výboru KDS Vladimír Palko oznámil, že strana čoskoro predstaví svojho prezidentského kandidáta. „KDS je politická strana, založená na tradičných hodnotách ľudského života a spolunažívania, ktoré sa opierajú o stáročné zásady kresťanstva a humanizmu v Európe. Strana podporuje stabilitu tradičnej rodiny, vlastenectvo, ktoré nie je nepriateľské voči iným národom, ekonomickú slobodu a solidaritu voči slabým a núdznym,“ charakterizovali sa v správe pre médiá. Sídliť budú na Štefánikovej 5 v Bratislave. (ao)

Organizácia Spojených národov bude mať možno úrad v Bratislave

Organizácia Spojených národov (OSN) uvažuje, že v Bratislave otvorí jeden z úradov Populačného fondu OSN, ktorý je zameraný na pomoc rozvojovým krajinám. Rozhodnutie o sídle má padnúť v januári budúceho roka. Ministerstvo zahraničných vecí (MZV) SR predložilo do pripomienkového konania informáciu o zriaďovaní Regionálneho úradu Populačného fondu OSN pre východnú Európu a strednú Áziu a návrh na jeho umiestnenie v Bratislave.

Slovensko ponúka OSN kancelárske priestory v budove Správy účelových zariadení na Drotárskej ulici, ktoré si rezort prenajíma. Podľa medzinárodnej praxe úrad by nemal za priestory platiť.

Výkonná rada fondu v roku 2007 rozhodla, že organizáciu treba presunúť z newyorskej centrály do regiónov. Schválili vytvorenie piatich regionálnych úradov. Sídliť budú v Bangkoku, Káhire, Johannesburgu a Paname. Región východnej Európy a strednej Ázie zatiaľ nemá určené sídlo.

Populačný fond OSN (UNFPA) pôsobí od roku 1969 a venuje sa napríklad zabezpečovaniu štatistických údajov o demografických trendoch, rastu populácie s cieľom tvorby podkladov pre vytváranie vhodnej národnej politiky, otázkam reprodukčného zdravia, znižovaniu úmrtnosti matiek, plánovanému rodičovstvu, zlepšeniu postavenia žien, odstraňovaniu ich diskriminácie a násillia voči nim.

Fond minulý rok zastrelil projekty v 159 krajinách prostredníctvom 112 miestnych kancelárií a deviatich regionálnych centier technickej pomoci, z ktorých jedno je od roku 2001 v Bratislave. (ao)

Mitsubishi – nový investor v Nitre

Do priemyselného parku Nitra – Sever smeruje ďalší subdodávateľ výrobcu LCD televízorov Sony. Spoločnosť Mitsubishi Plastics Inc. plánuje rozbehnúť výrobu plastových výliskov pre výrobu LCD televízorov v priebehu budúceho roka.

Nový výrobný závod Mitsubishi Slovakia projekt postaví firma na pozemku s rozlohou takmer 100 000 štvorcových metrov v bezprostrednej blízkosti spoločnosti Sony.

V skúšobnej prevádzke plánuje firma zamestnať zhruba 180 pracovníkov. V roku 2010 by sa mal ich počet zvýšiť o ďalších 50 zamestnancov.

Na spoločnosť Sony, ktorá v Nitre spustila výrobu v auguste minulého roka, sú naviazané i ďalšie firmy pôsobiace v areáli priemyselného parku. Ryoka Global Europe, s. r. o., je európskou divíziou japonskej skupiny, ktorá dodáva pre Sony plastové a kovové komponenty pre LCD televízory.

Kórejská spoločnosť Daidong Slovakia, s. r. o., sa zaoberá výrobou plastových skeletov, španielska firma Farguell Nitra, s. r. o., patrí k subdodávateľom kovových skeletov pre LCD televízory. Vo výstavbe je závod japonskej spoločnosti Meiki Slovakia, s. r. o., ktorá bude pre Sony dodávať plastové skelety a lišty. (ao)

Ďalší ročník Studia Academica Slovaca

Do letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca sa prihlásilo 158 cudzincov z rôznych krajín, napríklad z Maďarska, Poľska, Nemecka, Talianska, Španielska, Grécka, Francúzska či Chorvátska. 44. ročník letnej školy trvá tri týždne. V zozname prihlásených je aj Kubánc, Moldavčan, Sýrčan, piati Taiwančania a dvaja Turci. Eva Špaňová zo SAS hovorí, že nie je možné presne povedať, pre ktorú národnosť je slovenčina najťažšia. Pre Španielov je náročná výslovnosť spoluhlások č, ž, š. „Japonci a Číňania nevedia rozlíšiť r a l. Maďari majú problémy so stavbou viet,“ povedala. (ao)

Predĺžené otváracie hodiny v múzeu

Slovenské národné múzeum na Vajanského nábřeží v Bratislave sa po sťažnostiach návštevníkov a pre ich mimoriadny záujem rozhodlo predĺžiť otváracie hodiny výstavy *Ako sme žili? Slovensko v 20. storočí* v lete počas dvoch štvrtkov o dve hodiny. Do 20:00 mohli návštevníci prísť 31. júla a 28. augusta. Prehliadka o 20. storočí je v SNM od 15. februára, za takmer pol roka ju navštívilo vyše 42 000 ľudí. „Ak sa nám tieto predĺžené otváracie hodiny osvedčia, je možné, že by sme ich počas výstavy začali využívať už na jeseň,“ povedala Markéta Plichtová z múzea. (ao)

Na Slovensku máme tretiu najdrahšiu energiu v EÚ

Slovenské domácnosti v druhom polroku vlaňajšieho roka za elektrinu zaplatili v prepočte na kúpnu silu tretiu najvyššiu cenu zo všetkých 27 štátov Európskej únie. Vyplýva to z dnešných údajov Európskeho štatistického úradu Eurostat.

Susední Česi sú na tom lepšie, keďže sa umiestnili na 11. mieste. Európski štatisti pre porovnanie cien elektriny pre domácnosti (ročná spotreba medzi 2 500 až 5 000 kWh) použili takzvaný štandard kúpnej sily (PPS). To je umelo vytvorená menová jednotka, ktorá sa používa pri medzinárodných porovnaníach. Vyrovnávajú sa v nej totiž rozdiely, ktoré inak panujú medzi kúpnu silou národných mien jednotlivých štátov. Vôbec najviac z celej „dvadsaťsedmičky“ – 23,5 PPS – pripadlo na susedov

z Poľska. Naopak najnižšiu cenu elektriny v rámci Európskej únie mali pri prepočte na kúpnu silu Fíni (zhruba 10 PPS) a Francúzi (11,31 PPS). Oproti tomu podľa ceny za 100 kilowatthodín v eurách najviac zaplatili domácnosti v Dánsku (24,01 eura) a v Taliansku (23,77 eura). Priemer v EÚ dosahoval zhruba 16 eur. Na Slovensku to bolo 13,7 eura, v Čechách necelých 10,63 eur, čiže siedma najnižšia cena v únii.

Denník *Smena* pred štyridsiatich rokov

Od 1. augusta si môžete na internetových stránkach novín *SME* prečítať tlač presne pred 40 rokov. Každý augustový deň (vtedy vychádzali noviny 7-krát v týždni) tu pribúda jedno vydanie.

<http://www.sme.sk/tema.asp?te=535>

Nové ceny cigariet

Fajčiari už kupujú niektoré značky cigariet za vyššie ceny. Napríklad za balíček značky Davidoff doplatia päť korún (0,17 eura), za Petry desať korún (0,33 eura) a za Start až 11 korún (0,37 eura). Cigarety s nižšou spotrebnou daňou, ktorými sa ku koncu minulého roka predzabobili obchodníci, sa už totiž míňajú a v týchto dňoch dopredávajú.

Predajcovia a aj výrobcovia cigariet nevedeli odhadnúť, ako dlho ešte zásoby cigariet s nižšími cenami vydržia, a kde sa dajú kúpiť.

Podľa hovorkyne spoločnosti Imperial Tobacco na Slovensku (Davidoff, Mars) Kláry Priellovej totiž dopredaj závisí od viacerých faktorov, ako je napríklad stav zásob v rôznych článkoch reťazca, ale aj správanie spotrebiteľov. „Rozdiely môžu byť nielen v rámci krajov, ale aj v jednom meste v rôznych predajných miestach,“ povedala Priellová.

Aj podľa Philip Morris (Marlboro, LM) sa môže preto stať, že na trhu sa môžu v rovnakom čase objaviť cigarety so starými cenami, ale aj tie, na ktoré je uplatňovaná nová spotrebná daň.

Veľkoobchod s predajom tabakových výrobkov firma Geco Tabak ich už nakupuje napríklad za nové ceny. V predajniach však ešte môžu byť tabakové výrobky za nižšie ceny. Spoločnosť včera nevedela odhadnúť, ako dlho budú v obehu lacnejšie cigarety nakúpené minulý rok. Významný veľkoobchod s predajom tabakových výrobkov, firma GG Tabak, predtým známa pod názvom Barczy, má zase napríklad na stránke stále cenník so starými, teda nižšími cenami.

Výrobcovia sa snažia tlmieť rast cien aj tým, že v balíčku znižujú počet cigariet. V škatulke, ktorá bola určená na 20 cigariet, fajčiari nájdu aj o dva alebo tri kusy menej. „Rozdielny počet kusov v spotrebiteľskom balení je jedným z nástrojov na ovplyvnenie ceny, a to či už znižovaním alebo naopak zvyšovaním ich počtu v škatulke,“ povedal hovorca Philip Morris Tomáš Korkoš.

Spoločnosti to nepovažujú za porušenie zákona. Zákon totiž ohraničuje len minimálny počet cigariet v škatulke na desať kusov. Informáciu o počte cigariet musí byť uvedená na každej škatulke a takisto na kontrolnej známke.

Počet cigariet je podľa Priellovej aj dôsledkom strategického rozhodnutia spoločnosti a je bežný aj v iných krajinách. Väčšinu portfólia Imperial Tobacco už tvoria značky, ktoré sú balené už dlhší čas po 19 kusov cigariet. Výnimku tvoria prémiové značky, ktoré sú naďalej balené po 20 kusov.

Analytik prieskumnej agentúry Terno Ľubomír Drahovský označil znižovanie počtu cigariet za typický marketingový ťah, aby nemuseli zdvihnúť cenu. „Veľkosť škatulky ostáva, opticky sa nič nemení, čo môže spotrebiteľa zmiasť,“ povedal. Spotrebiteľ však podľa neho až sekundárne zistí, že v škatulke je menej cigariet. Aj Drahovský potvrdil, že nižší počet cigariet v škatulke je vo svete bežný.

(ao)

Od januára zvýšenie penzií

Dôchodcovia dostanú viac peňazí už v januárovom výplatnom termíne, a nie až v apríli. Ministerstvo práce vypracovalo kritiku ministra financií Jána Počiatka a navrhlo nový spôsob valorizácie penzií. Vyššie dôchodky tak seniori budú mať od januára nielen na úradníckom papieri, ale aj v peňaženkách. Prvýkrát v eurách. Návrh musí ešte schváliť vláda a neskôr parlament. Očakáva sa, že prejde a vláda si tak začiatkom roka čiastočne zlepši pozíciu v čase zavádzania eura. Toto obdobie je z hľadiska popularity vlády považované za najťažšiu zatažkavaciu skúšku. Ak by penzisti dostali peniaze, ktoré im patria, až v apríli, bolo by to pre vládu obzvlášť nepríjemné.

Ministerka práce Viera Tomanová včera potvrdila, že Sociálna poisťovňa nebude mať s výplatom dôchodkov v januárovom termíne problém. Odhaduje, že sa penzie na budúci rok zvýšia o 6,75 %. Sociálnu poisťovňu to bude stáť zhruba 4,7 miliardy korún (asi 156 miliónov eur). Tomanová včera povedala, že priemerný dôchodok sa od januára zvýši asi o tisíc korún mesačne (33,20 eura). Ministerstvo neskôr túto informáciu doplnilo, že pre zmenu termínu valorizácie by penzisti mali dostať v prvom polroku o 4-tisíc korún (132,80 eura) viac.

Ministerstvo práce v novele dôchodkových zákonov navrhlo, aby sa penzie valorizovali k 1. januáru, a nie k 1. júlu, ako to platí dnes. Spôsob výpočtu však nastavilo tak, že by Sociálna poisťovňa vyššie dôchodky nestihla začať vyplácať už od januára, ale až od apríla. Do výpočtu valorizácie sa totiž mali premietnuť aj údaje o inflácii za tretí štvrtrok a rastu aktuálnej dôchodkovej hodnoty, ktoré sú známe až pred koncom roka. Dôchodcovia by síce o peniaze neprišli, no ešte niekoľko mesiacov po zavedení eura by museli vystačiť s tým, čo majú.

V ďalších rokoch by sa zvýšené penzie vyplácali najskôr v marci. „Ide o zbytočné komplikovanie dôchodkového systému,“ reagoval minister financií Ján Počiatek. Ministerstvo práce urobilo zmenu a do Legislatívnej rady vlády poslalo návrh, podľa ktorého sa dôchodky majú valorizovať podľa štatistických čísel za prvý polrok. Vyššie dôchodky sa tak vyplatia už v januári.

Poslanýňa SMK Klára Sárközy hovorí, že januárová valorizácia bola pôvodne návrhom opozície. „Keď sa vládna koalícia pozabudne, počúva aj iných,“ povedala.

Poslanec za SDKÚ Pavol Frešo považuje zmenu za správnu aj vzhľadom na to, že od 1. januára prechádzame na euro.

Podľa poslanca za KDH Júliusa Brocku je otázne, či dôchodcovia nebudú takýmto spôsobom výpočtu poškodení. „Mzdy rastú ku koncu roka rýchlejšie,“ povedal Brocka. Aj ministerstvo práce najprv tvrdilo, že ak sa bude valorizácia penzií robiť podľa iných údajov než za tri štvrtroky, bude to pre dôchodcov nevýhodné. Včera sa už Tomanová opierala o analýzy, podľa ktorej je takýto výpočet porovnateľný so súčasnou situáciou. Dnes sa dôchodky valorizujú indexom vypočítaným ako priemer medziročného rastu priemerných miezd a inflácie.

V súčasnosti platí, že dôchodky sa valorizujú k 1. júlu podľa rastu miezd a cien za predchádzajúci rok. V tomto roku sa od júla zvýšili o päť percent.

Ministerstvo navrhuje, aby sa penzie zvyšovali k 1. januáru podľa rastu miezd a cien za prvý polrok predchádzajúceho roka. Podľa jeho odhadov sa zvýšia približne o 6,75 %. „Možnosť ich ovplyvnenia je pomerne jednoznačne definovateľná. Sú to hlavne ich príjmy, ktoré ovplyvňujú kvalitu ich života.“

Zrušenie poplatkov u lekára

Už takmer dva roky dôchodcovia nemusia platiť za návštevu lekára ani za hospitalizáciu v nemocnici. Vláda 1. septembra 2006 zrušila dvadsať a päťdesiatkorunové poplatky za tieto služby.

Vianočný príspevok

Ľuďom, ktorých dôchodok alebo dôchodky neprevyšujú šesťdesiat percent priemernej mzdy za predchádzajúci rok, patrí vianočný príspevok. Podľa výšky dôchodku je to 1 500, 1 750, alebo až 2 000 korún. Dostali ho v roku 2006 aj vlani. Ani tento rok nebude výnimkou. Dokonca je možné, že sa vianočný príspevok stane trinástym dôchodkom, ktorý bude stabilnou súčasťou príjmov dôchodcov.

Zmeny v Zákonníku práce

Novela Zákonníka práce od septembra 2007 umožňuje aktívnym dôchodcom viac pracovať na dohodu o vykonaní práce. Dôchodca môže ročne odpracovať 350 hodín ročne, čo je o 50 viac ako do augusta minulého roka. Obnovila sa aj práca na dohodu o pracovnej činnosti. Na základe nej možno pracovať najviac desať hodín týždenne.

Dostupnejšie kúpele

Časť dôchodcov sa jednoduchšie dostane ku kúpeľnej starostlivosti. Od januára liečebné procedúry v kúpeľoch, ktoré odporučil lekár, platí zdravotná poisťovňa. Choroby, pri ktorých liečení si pacient platil všetko, presunuli do kategórie B, kde hradí len ubytovanie a stravu.

Príplatok na dieťa

Od januára niektorým dôchodcom, ktorí ešte živia dieťa, patrí príplatok k prídavku na dieťa. Štát tak ľuďom, ktorí

už nepracujú, nahrádza daňový bonus, ktorí dostávajú len tí, čo pracujú.

Rajonizácia lekárov

Aby najmä dôchodcovia nemuseli za lekármi dlho a komplikovane cestovať, zaviedla sa takzvaná rajonizácia lekárov. Najmä starší ľudia vraj doplácali na to, že ich praktický lekár v blízkosti bydliska odmietol prijať, pretože už mal príliš veľa pacientov. Či toto opatrenie skutočne pomôže, ešte nie je zrejmé. (ao)

Eurosport vysiela propagačný šot o Slovensku

Propagačný šot o Slovensku s názvom *Rozprávková krajina* vysiela športový kanál Eurosport. V prestávkach medzi športovými prenosmi, aj z olympijských hier v Pekingu, budú mať diváci Eurosportu možnosť spoznať Slovensko ako destináciu cestovného ruchu. Ako pre TASR uviedla Zuzana Nemcová zo Slovenskej agentúry pre cestovný ruch (SACR), propagačný šot bude športový kanál vysielať v anglickej, nemeckej a francúzskej verzii do 30. septembra.

„Eurosport je najväčším športovým televíznym kanálom na svete. Denne ho má možnosť sledovať cca 92 miliónov ľudí v 47 krajinách sveta,“ vysvetlila. Vysielanie šotu o Slovensku je preto podľa nej na tejto televíznej stanici, ktorej sledovanosť sa vysielením olympijských hier ešte znásobuje, veľmi efektívne a má predpoklad osloviť veľké množstvo potenciálnych návštevníkov z celého sveta.

Výrobu 30-sekundového propagačného šotu o Slovensku si SACR zabezpečila v tomto roku. Bol vytvorený prestrihaním starších videomateriálov Slovenskej agentúry pre cestovný ruch a pridaním nových efektov, grafiky, vytvorením nového textu a komponovanej hudby. „Je realizovaný spôsobom filmového traileru v piatich jazykových verziách – v angličtine, nemčine, češtine, maďarčine a poľštine. Anglickú verziu nahovoril najznámejší hlas Hollywoodu Don LaFontaine,“ dodala Nemcová. Okrem Eurosportu plánuje SACR odvysielať spot aj v iných zahraničných televíziách, napríklad v CNN, BBC World News, ako aj v televíziách v Česku, Maďarsku, Nemecku, Rakúsku a Poľsku. (ao)

Kremnica začala raziť slovenské euromince

V mincovni v Kremnici začali 19. augusta slávnostne raziť slovenské euromince, ktorými sa začne platiť od začiatku nového roka. V podniku do konca decembra vyrazia pol miliardy euromincí, ktoré budú vážiť necelých 2 406 ton. Podľa ministra financií Jána Počiatka je pravdepodobné, že časom sa v Kremnici budú raziť aj mince niektorých ďalších krajín eurozóny.

„Je to historický míľnik, keďže zostáva už len 135 dní do vstupu do eurozóny. Toto je akoby naštartovanie záverečnej fázy, ktorá už je vyslovene hmatateľná,“ povedal novinárom Počiatek. „Sme krajina, ktorá si razí vlastné mince, ktoré budú spoločné pre celú eurozónu,“ poznamenal.

Slovensko sa od budúceho roka stane po Slovinsku druhou krajinou bývalého východného bloku, ktorá vymenila národnú menu za euro, a celkovo šestnástym členom

eurozóny. Podľa ministra by sa euro na Slovensku mohlo stať v budúcnosti najdlhšie používanou menou. Tie predchádzajúce údajne v priemere vydržali 15 rokov.

Euromince sa budú vyrábať na šiestich lisoch, ktoré razia rýchlosťou 750 mincí za minútu. Počiatok naznačil, že mincovňa by v budúcnosti mohla uspieť aj v súťaži na razbu mincí ďalších krajín eurozóny. „Mincovňa je zmodernizovaním linky konkurencieschopná. V marketingu sa im budeme snažiť pomáhať, lebo je to najstaršia funkčná mincovňa na svete,“ dodal Počiatek. Mincovňu založili ešte v 14. storočí a ako jeden z najstarších nepretržite vyrábajúcich podnikov na svete razila obehové mince pre desiatky rôznych krajín.

Ešte počas decembra si budú môcť záujemcovia zakúpiť takzvaný štartovací balíček s euromincami, ktorý by mal Slovákom uľahčiť prechod na euro. Obsahovať bude 45 kusov mincí v hodnote 500 korún (16,6 eura). Hmotnosť jedného balíčka bude takmer štvrt kila. Celkovo bude k dispozícii 1,2 milióna balíčkov. (ao)

Pocta Alexandrovi Dubčekovi

Parlament možno ocení osobitným zákonom vedúcu postavu Pražskej jari z roku 1968 Alexandra Dubčeka. O predložení návrhu zákona o Dubčekových zásluhách sa zmienil poslanec vládnej strany Smer-SD Boris Zala počas stretnutia premiéra Roberta Fica s predstaviteľmi augustových udalostí pred 40 rokmi. Podobným zákonom už v tomto volebnom období poslanci ocenili katolíckeho politika Andreja Hlinku.

Návrh zákona bude podľa Zalu hovoriť o zásluhách Dubčeka o demokraciu, slobodu Slovákov a ľudské práva. Účinnosť by mal nadobudnúť od januára budúceho roku.

V roku 1968 sa začal v bývalom Československu reformný proces, ktorý ukončila 21. augusta invázia vojsk Varšavskej zmluvy. Práve Dubček ako hlavná postava reformných komunistov sa stal symbolom pokusu „socializmu s ľudskou tvárou“.

„Meno Alexander Dubček napriek všetkým žiarlivcom svieti na politickej oblohe Európy a symbolizuje Slovensko,“ povedal Fico. Na slávnostnom stretnutí pri príležitosti 40. výročia augustových udalostí v roku 1968 vyzdvihol premiér prínos zúčastnených hostí – spisovateľov, novinárov, umelcov, vedcov pre moderné dejiny Slovenskej republiky.

Premiér vidí odkaz augusta '68 aj pre súčasných politikov. Podotkol, že koalícia s opozíciou sa asi nebudú hladkať, pretože politický zápas prináša hľadanie pravdy v spore. „Ale mohli by sme si aspoň sľúbiť, že naše názorové zrážky zostanú vždy na pôde parlamentu, práva a spravodlivosti. To je pre mňa aj moju generáciu poučenie z roku 1968,“ zdôraznil Fico.

Dubčekov blízky spolupracovník historik Ivan Laluha dodal, že z roku 1968 by sa súčasní politici mali poučiť. Nemali by zabúdať na to, že politika sa dá robiť aj ako služba občanovi a má mať morálny základ.

Fico tiež pochválil aj ďalších predstaviteľov reformného procesu z roku 1968, ktorí podľa neho okrem iného otvorili aj cestu k federácii Čechov a Slovákov vo vtedajšom Československu. „Odtiaľ bolo už iba pár krokov k vzniku

nášho vlastného samostatného Slovenska,“ poznamenal premiér.

Parlament vlani na návrh koalície SNS ocenil bývalého kňaza a politika Hlinku. Podobný zákon platí aj o Milanovi Rastislavovi Štefánikovi, ktorý stál pri zrode prvej Československej republiky.

Alexander Dubček je aj bez zákona o jeho zásluhách už dávno v pamäti národa, tvrdí to historik a Dubčekov blízky spolupracovník a priateľ Ivan Laluha. Ako Laluha povedal pre médiá počas slávnostného stretnutia osobností roka 1968 na Úrade vlády SR, na návrh zákona o zásluhách Alexandra Dubčeka má dva uhly pohľadu. Návrh zákona na dnešnom slávnostnom stretnutí predstavil poslanec Smeru Boris Zala.

„Alexander Dubček je už dávno v neinštitucionalizovanej pamäti národa, zakotvený ako symbol – on to nepotrebuje. Vzhľadom k tomu, že sa už začala tradícia týchto zákonov a že rad osobností je takto zakotvených, keby sa Alexander Dubček vytkol pred zátvorku a nebol tam, tak by sa to vnímalo ako nedocenenie,“ uviedol Laluha.

Dubčekov syn Pavol počul o tejto iniciatíve na nedávnom stretnutí na úrade vlády po prvý raz. Ako dodal, cieľom jeho otca bol dôstojný život človeka, ktorému veľa krát obetoval aj vlastnú rodinu. (ao)

Ceny pred eurom začal bližšie sledovať Štatistický úrad

Štatistický úrad SR začal od začiatku augusta sledovať vývoj priemerných cien 169 najčastejšie nakupovaných tovarov a služieb. Ceny budú sledované každých desať dní, pričom ich kontrola bude prebiehať do konca júna budúceho roka.

Cieľom tohto zisťovania je monitorovať vývoj spotrebiteľských cien vybraných tovarov a služieb v korunách a eurách v období povinného duálneho oceňovania. Úrad pritom bude pravidelne zverejňovať výsledky monitoringu cien v oboch menách a taktiež sledovať ich vývoj. Spomínané sledovanie cien má byť jedným z nástrojov na zabránenie neodôvodneného nárastu cien pri zavádzaní novej euromeny od januára budúceho roka.

Spotrebiteľské ceny jednotlivých tovarov a služieb sa podľa ŠÚ SR zisťujú na celom území SR vo vybranej sieti predajní a prevádzok, kde obyvatelia obvykle nakupujú. Ceny sú zisťované počas prvých deviatich dní sledovanej dekády. Zisťované sú ceny, ktoré sú skutočne platené obyvateľstvom, t.j. vrátane daní a prípadných zliav. Dotácie a zľavy nie sú samostatne sledované. Zisťovanie prebieha prostredníctvom osobných návštev pracovníkov regionálnych štatistických orgánov v predajniach (maloobchodných predajniach a prevádzkárňach služieb). Spotrebný kôš, v rámci ktorého sa ceny sledujú, bol prerokovaný a schválený zástupcami Ministerstva financií SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a splnomocnencom vlády SR pre zavedenie eura.

V januári 2009 bude prebiehať mimoriadne zisťovanie zamerané na ceny úzkeho výberu tovarov a služieb. Uvedené zisťovanie prebehne 2. a 5. januára 2009, pričom účelom tohto zisťovania bude sprostredkovanie cien platných po zavedení eura a bude sa týkať 69 reprezentantov

potravín a nealkoholických nápojov a štyroch reprezentantov pohonných hmôt.

Zmeny vo vláde

Kramplová skončila, nejasnosti ostali

Premiér Robert Fico prišiel o ďalších dvoch ministrov – pôdohospodárstva Zdenku Kramplovú a životného prostredia Jaroslava Izáka. Ich nástupcovia tvrdia, že od stranických lídrov nedostali žiadne povinné úlohy. (ao)

Noví ministri poľnohospodárstva a životného prostredia

Dvaja členovia vlády odvolaní v jeden deň. Minister životného prostredia Jaroslav Izák (SNS) a ministerka pôdohospodárstva Zdenka Kramplová (LS-HZDS) museli nedobrovoľne opustiť ministerské kreslá. Izáka dal odvolať premiér Robert Fico, Kramplovej sa o odchod postaral jej stranický šéf Vladimír Mečiar.

Kým Izákov odchod má jasné dôvody – podozrenia zo stranického klientelizmu pri dotáciách, nad Kramplovej koncom stále visí otáznik. Podľa oficiálnych vyjadrení ministerke malo „zlomiť krk“ údajne netransparentné verejné obstarávanie na harmonizáciu informačných systémov medzi ministerstvom a Pôdohospodárskou platobnou agentúrou. Či existuje aj iný dôvod, prečo musela z funkcie odísť, nevie ani ona sama. Rovnako vraj nerozumie ani tomu, prečo sa víťaz tendra – firma Columbex International – nepozdával šéfovi ľudovcov. „To je otázka na neho,“ odpovedala včera Kramplová na otázku, prečo ju Mečiar požiadal, aby zmluvu s Columbexom zrušila. Za veľkú chybu považuje exministerka aj to, že si strana nevydiskutovala sporné veci. „Potom už nebola možnosť to viacej rozdebatovať,“ vysvetľovala Kramplová, že Mečiar ju vôbec nekontaktoval. Odpovede od Mečiara sa nedočkali dodnes ani novinári. Líder HZDS s médiami už od prepuknutia kauzy – teda vyše dvoch týždňov – nekomunikuje.

Na Kramplovej odvolanie už nereaguje ani podpredseda HZDS a bývalý minister pôdohospodárstva Miroslav Jureňa. „Nechcem a nebudem to komentovať,“ povedal pre *HN* ešte v nedeľu. Včera už nezdvíhal telefón. Ani ďalší z podpredsedov strany Peter Sika sa k situácii nechcel vyjadrovať. „Som na dovolenke a ešte týždeň budem.“ Rovnako mlčí aj podpredseda Milan Urbáni, ktorý podľa denníka *Plus 1 deň* mal zohrať v spomínanom tendri údajne významnú úlohu a rovnako z pozície hospodára strany by mal vysvetľovať aj kauzu sporných darov HZDS. Podľa politológa Michala Horského Urbáni sa zatajuje, pretože vie, že aj jemu horí pod nohami. „Pán Urbáni si zachraňuje chrbát.“ Podľa neho je veľmi pravdepodobné, že strana bude chcieť vyvolať dôsledky aj voči nemu, preto je radšej ticho.

Kramplovej tiež stále hrozí, že okrem ministerskej príde aj o stoličku ústrednej tajomníčky strany – práve pre kauzu dary. „Dúfam, že zatiaľ som aj ústredná tajomníčka,“ reagovala Kramplová po odvolaní z postu ministerky. V HZDS sa hovorí o tom, že na budúcom zasadnutí grémia sa rozhodne o jej ďalšom pôsobení v strane. Horský je presvedčený, že politicky už Kramplová nebude znamenať nič. „Zbavia ju politického vplyvu a moci, čiže aj funkcie

tajomníčky, ale nečakám, že ju budú tlačiť k múru,“ narážal politológ na to, že si exministerka strana nemôže dovoliť vylúčiť. „Kramplová by mohla prehovoriť o všetkom, čo vie – a to si strana neželá.“ To, že ani ona nemá záujem skončiť v HZDS nadobro, potvrdila podľa Horského včera. „Jej vystúpenie u pána prezidenta bolo už len zabalením celého problému. Domnievam sa, že z toho mračna už nezaprší.“ (ao)

Euro – najlepšia mena za posledných sto rokov?

Euro je podľa slov ministra financií SR Jána Počiatka, podľa jeho vlastnej štatistiky, v poradí už šiesta mena, ktorú obyvatelia Slovenska za posledných 100 rokov začnú od budúceho roka používať.

Po slávnostnom spustení razby slovenských euromincí v štátnom podniku Mincovňa Kremnica uviedol, že priemerne každú menu Slováci mali približne len 15 rokov. Vyslovil presvedčenie, že euro sa bude na Slovensku používať oveľa dlhšie a bude to aj najlepšia mena v porovnaní s predchádzajúcimi.

V rozhovore s novinármi Počiatek odmietol názor, že inflácia po zavedení eura poškodí občanov. Problém skôr vidí v tom, že ľudia budú musieť nosiť so sebou viac mincí ako doteraz. Sám sa zamýšľa, ako to bude riešiť. Keď si však na to zvyklo takmer 320 miliónov obyvateľov eurozóny, je presvedčený, že si na to zvyknú aj občania Slovenska. Predpokladá, že budú viac využívať platobné karty, aj keď za niektoré tovary a služby budú naďalej platiť v hotovosti. (ao)

Český a slovenský prezident si pripomenuli výročie okupácie

Vpád vojsk Varšavskej zmluvy do Československa v roku 1968 ukázal tragickosť a iracionálnosť komunistického režimu. Vyhlásil to 21. 8. český prezident Václav Klaus v Bratislave, kde si spoločne so slovenským kolegom Ivanom Gašparovičom pripomenuli 40. výročie okupácie.

„Je to spoločný čierny bod v českých i slovenských dejinách,“ povedal Gašparovič a dodal, že tanky nikdy neprinášajú slobodu. Podľa Klauza treba odlišovať udalosti roku 1968, keď sa v Československu začal uvoľňovať komunistický režim, od samotného 21. augusta. „21. august (...) bol definitívny začiatok konca toho komunizmu,“ poznamenal.

Prezidenti si spoločne pozreli fotografie Ladislava Bieleka, ktorý zdokumentoval prvé dni intervencie cudzích armád. Prezidenti tiež uctili tri obeť invázie z augusta 1968. K pamätnej tabuli na budove Univerzity Komenského položili kvety.

Vpád sovietskych, východonemeckých, poľských, maďarských a bulharských jednotiek do Československa znamenal koniec reformných procesov v Československu a začiatok obdobia takzvanej normalizácie. V priamej súvislosti s pobytom vojsk Varšavskej zmluvy na území Československa zomrelo od 21. augusta 1968 do konca roku 1968 spolu 108 ľudí.

Spomienkové akcie k výročiu okupácie sa uskutočnili aj na ďalších miestach, napríklad v Poprade a Košiciach.

(ao)

**Pozvánka na sportovní akci
nejen pro sportovce**

**26. 10. 2008
Pochod zdatnosti**

Sraz v 11:30
na stanici autobusu 38A
Cobenzl-Parkplatz

Bližší informace
tel.:
0664/5643805

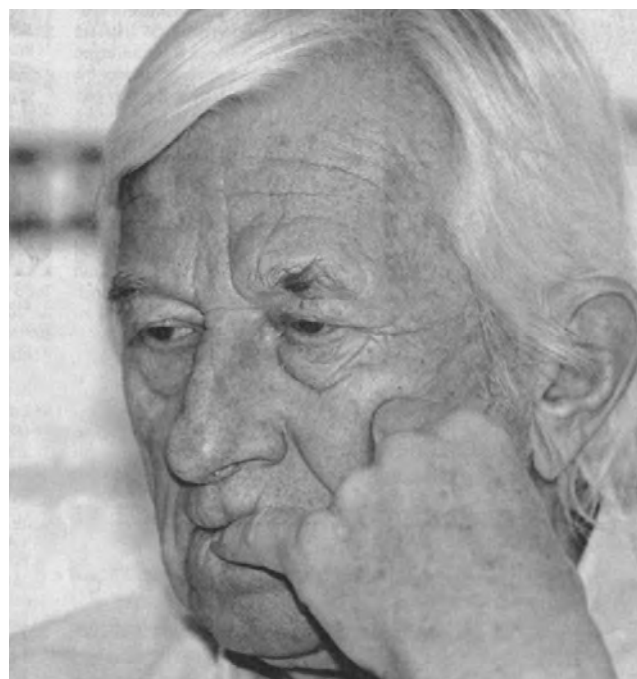
Pořádá Sokol Vídeň III/XI.

Mezinárodní protesty proti uzavření bazénu v Pardubicích

Dlouhou dobu fungoval v Pardubicích bazén pro skoky do vody. Často se zde konaly mezinárodní závody a dokonce Mistrovství světa mládeže. Jenže v současnosti se zdá, že tradice vezme asi za své. Město se totiž rozhodlo skokanský bazén definitivně uzavřít a s jeho dalším provozem nepočítá. Zastupitelé s jeho obnovou byli ochotni souhlasit pouze v případě, že Ministerstvo školství ČR na opravu poskytne dotaci ve výši třicet milionů korun. Jenže ministerstvo nebylo ochotné se k poskytnutí takové částky zavázat. Nestačilo ani deset milionů korun, které nabídl Český svaz plaveckých sportů – město požadovalo, aby svaz platil i další rekonstrukce, přestože příslušný areál vlastní magistrát. Po krachu jednání tak městská studie na rekonstrukci plaveckého areálu v Pardubicích již s další existencí skokanského bazénu vůbec nepočítá. Zastupitele nezvklaly ani mezinárodní protesty, konkrétně otevřený dopis primátorovi města od organizátora skoků do vody v rakouském Grazu Huga Schustra, který podepsaly i týmy skokanů z Chorvatska, Maďarska, Itálie a Švýcarska. Bohužel naprostá většina radnic v České republice se orientuje při své podpoře sportovních aktivit prakticky výhradně na nejpoblíbenější a divácky nejatraktivnější odvětví, takže méně oblíbené sporty stejně jako rekreační sportovní aktivity přicházejí často zkrátka. Popularitu lépe zajistí společné snímky s úspěšným fotbalovým nebo hokejovým týmem než investice do sportů, o které se zajímá jen menší část lidí. A žádným zvláštním ternem pro politickou reklamu nejsou ani haly, v nichž by si mohli děti a dospělí jen tak zasportovat nebo třeba U-rampy. Může se to samozřejmě jevit jako velmi smutné, ale politici se zkrátka řídí výhradně požadavkem politické účelnosti. (MaFr)

Karel Brückner bude trénovat Rakousko!

Po nešťastném vystoupení na letošním mistrovství Evropy, kde český tým ztratil v posledních minutách prakticky vyhrané utkání s Tureckem, se zdálo, že dlouholetá kariéra reprezentačního trenéra Karla Brücknera definitivně končí. Sám uváděl, že po čtyřiatřiceti letech si již potřebuje odpočinout. Český reprezentační tým, který trénoval od konce roku 2001, dokázal přivést na dvě mistrovství Evropy i na mistrovství světa. Již před tím pak s týmem českých hráčů do 21 let dokázal na evropském šampionátu vybojovat stříbrnou medaili. Jenže v posledních letech jeho sláva dostala určité šrámy – český tým se na světovém šampionátu stejně jako na letošním mistrovství Evropy nedokázal nijak výrazněji prosadit, což české fanoušky velmi zklamalo. Trenérovi vyčítali, že se stále drží starých osvědčených hráčů přesto, že již třeba dlouhou dobu nepodávají odpovídající výkony. Příliš mu nepomohla ani jeho svéráznost a nevelká ochota komunikovat s novináři. Tlak na jeho odstoupení stále rostl a většina veřejnosti požadovala změnu. Karel Brückner oznámil, že u české reprezentace zůstane pouze do letošního evropského šampionátu bez ohledu na to, jak mistrovství dopadne. Jeho nástupcem se stal poněkud překvapivě Petr Rada, který dokázal přesvědčit vedení Českomoravského fotbalového svazu více než Jozef Chovanec.

Největší překvapení však české a koneckonců i rakouské veřejnosti však uchystal Karel Brückner – místo aby se stal penzistou, který občas trousí svá moudra při televizních přenosech, přijal ve svých osmašedesáti letech novou výzvu a po Josefu Hickersbergerovi převzal funkci šéftrenéra rakouské fotbalové reprezentace. Rakouskému týmu se evropský šampionát nepovedl ještě více než Čechům a celkový výčet úspěchů seniorské reprezentace z posledních let je notně hubený. Právě od Brücknera teď mnozí očekávají, že dokáže z Rakušanů stejně jako před-

tím z Čechů vytvořit mužstvo, které se dokáže minimálně v evropské konkurenci prosadit. Brückner se přitom může spolehnout na některé opory rakouského týmu, které působí v kvalitních zahraničních soutěžích. Jeho příchod však nepředstavuje nějakou revoluční diskontinuitu s érou Josefa Hickersbergera, což dokládá i skutečnost, že jako Brücknerův asistent by měl působit Andreas Herzog, který tuto funkci zastával již za Hickersbergera. Dalším asistentem se pak stal Slovák a dřívější úspěšný fotbalový reprezentant Ján Kocián. Jestli nový tým dokáže do reprezentace vnést svěží vítr, se může ukázat již v kvalifikaci na mistrovství světa v roce 2010, kde se Rakousko střetne s Francií, Srbskem, Rumunskem, Litvou a Faerskými ostrovy. Brückner má podepsanou smlouvu právě do roku 2010 a pokud se mu podaří dovést rakouské mužstvo do hlavní soutěže, bude jeho kontrakt automaticky prodloužen. Podle jeho vlastních slov rakouská reprezentace má velký potenciál. Uspěš s tak těžkými soupeři však nepochybně bude velmi obtížné, muž se vzhledem indiánského šamana dokázal překonat již řadu obtížně zdolatelných překážek. A Rakousko by už fotbalový úspěch potřebovalo jako sůl. (MaFr)

Expedice olomouckých motorkářů kolem světa definitivně skončila

Expedice dvou olomouckých motorkářů, kteří se v květnu vydali na půlroční cestu kolem světa, definitivně skončila. Výpravu museli nadšenci vzdát kvůli zranění.

Čeští letečtí akrobaté na kluzácích vyhráli soutěž družstev na ME

Čeští letečtí akrobaté na kluzácích vyhráli soutěž družstev na mistrovství Evropy v polské Radomi. V konkurenci osmi družstev porazili stříbrné Rusko, bronz získalo Německo. Další zlato vybojoval ve volné sestavě Přemysl Vávra, ve stejné disciplíně vybojoval Jan Rozlivka bronz. Soutěží se účastnila čtyřicítka pilotů.

Olympijské hry

David Kostecký

Český reprezentant David Kostecký se stal olympijským vítězem ve střelbě na trap. Třiatřicetiletý brokař napodobil Kateřinu Emmons, která již triumfovala ve vzduchové pušce a získala den před ním zlatou medaili. Český skifař Ondřej Synek získal stříbrnou medaili. Ve finále nestačil jen na Nora Olafa Tufteho, který obhájil zlato z Atén. Viditelně se vydal ze všech sil. Krátce po prvním rozhovoru mu dokonce musela místní lékařka pomáhat ledem chladit přehřátý

a vyčerpaný organismus. Stříbro získali také střelkyně Kateřina Emmons a deblkanoisté Jaroslav Volf s Ondřejem Štěpánkem. Reprezentanti ve vodním slalomu tak navázali na svůj bronz z Atén.

Roman Šebrle

Kajakářka Štěpánka Hilgertová skončila devátá. Dvojnásobná olympijská šampionka nezládla finálovou jízdu. Ocitla se hlavou pod hladinou a než se jí podařil eskymácký obrat, voda ji odnesla dál. Čtyři roky byla česká veslařka Miroslava Knapková, pokud byla zdravotně v pořádku, prakticky na všech velkých závodech nejhůře druhá. V Pekingu bohužel vedle soupeřek bojovala i s lehcím virovým onemocněním a nachlazením a ve finále tak obsadila až páté místo. Ženský dvojskif, v němž místo nemocné

Jitky Antošové nastoupila s Gabrielou Vařekovou skifařka Miroslava Knapková, obsadil v olympijském finále šesté místo. Česká čtyřka bez kormidelníka ve složení Jan Gruber, Michal Horváth, Milan Brunčvík a Karel Neffe obsadila páté místo. Roman Šebrle zlato z Atén v desetiboji neobhájil, skončil na šestém místě.

Kateřina Emmons

Česká oštěpařka Barbora Špotáková se stala olympijskou vítězkou. Zlatou medaili v Pekingu vybojovala v dramatické soutěži posledním hodem, kterým vytvořila evropský rekord 71,42 metru. Svým vítězným pokusem zaostala Špotáková jen o 28 centimetrů za světovým rekordem Kubánky Osleidys Menéndezové z roku 2005.

Motocyklová Velká cena České republiky

Brněnští pořadatelé motocyklové Velké ceny České republiky obdrželi ocenění za uspořádání nejlepšího závodu loňského ročníku mistrovství světa. Z rukou prezidenta jezdecké asociace IRTA Hervé Poncharala převzala ředitelka Automotodromu Brno Ivana Ulmanová plaketu s malým motocyklem. Brno už v anketě zvítězilo potřetí. První trofej obdrželo v roce 1999, druhou o pět let později. O králi pořadatelů rozhodují jezdci a týmy, kteří hodnotí organizátory jednotlivých závodů MS. Vedle samotné organizace závodu je důležitá připravenost trati, zázemí pro jednotlivé týmy i divácký zájem. V loňském roce zaznamenali pořadatelé na Masarykově okruhu i rekordní diváckou návštěvu. Během tří dnů navštívilo tréninky a samotný závod 240 000 lidí.

V 75 letech zemřela česká hokejová legenda František Tikal

Krátce po svých 75. narozeninách zemřel legendární hokejový obránce František Tikal. Jihočeský rodák František Tikal patřil na přelomu padesátých a šedesátých let mezi nejlepší hokejové obránce nejen v Československu, ale i na světě. V lize odehrál celkem 15 sezón, převážně v dresu Sparty. Československo reprezentoval na sedmi světových šampionátech a dvou olympijských hrách. V roce 2004 byl Tikal jako čtrnáctý Čech uveden do hokejové Síně slávy IIHF a je i v historickém All Star týmu Sparty. (mk)

Radek Suchomel

V dvaatřiceti letech 9. srpna tragicky zemřel Radek Suchomel, jeden z nejúspěšnějších českých kulturistů

devadesátých let. Na mistrovství Evropy v Lausanne získal v roce 2000 zlato v kategorii do osmdesáti kilogramů, posléze vybojoval titul vicemistra světa, ale medaili musel na základě pozitivního testu (diuretika) vrátit a byl potrestán dvouletým zákazem činnosti. Po ukončení kariéry trénoval mladší závodníky a nabízel marketingové poradenství posiloven.

Léto 1858 – Praha v létě aneb Rodí se luftáci

Roku 1858 bývalo v letním období ve všech hostincích a s hostinci spojených zahradách nebo sadech velmi veselo

To netvrdí spisovatel *Análů*, nýbrž kdysi oblíbený spisovatel Servác Bonifác Heller (1845-1922; kupodivu nebydlel na Pankráci), který v rozsáhlých pamětech líčí také pražskou letní sezónu: „Tehda nebylo ještě v módě zůstávat na letních bytech nebo dělati drahé výpravy do cizích zemí a všechno téměř měšťanstvo a občanstvo pražské trávilo nedělní a sváteční odpůldny vždy při hudbě zahradních hostinců vnitřního města či nejbližšího okolí. Vstupné platilo se při prosté hudbě šest krejcarů, při hudbě s bengálskými ohni deset krejcarů, když se kromě toho dámám u kasy podávaly drobné kytky, patnáct krejcarů, ve velkých zahradách nebo sadech, kde dvě kapely střídavě koncertovaly, večer pak lampióny a transparenty se rozsvěcovaly, slunce se zapalovalo, světelné koule, ohnivé žáby (co to asi bylo?) a rakety se vypouštěly, platilo se dvacet krejcarů. Jenom v restauraci na hradbách mělo obecnstvo požitky z vojenského koncertu vždy zdarma.“

O několik let později (1862) už Jan Neruda zaznamenává jev, jenž se později stal všeobecným, ale tehdy se teprve pomalu rodil: luftáci čili městští lidé, kteří vyjždějí „na čerstvý luft“. Praha měla oproti Vídni – natož Paříži – zpoždění, což vysvětluje tehdy ještě mladý klasik tím, že „Praha nebývá ani za nejparnějších let nezdravá, a praktický Pražan nenahlíží, že by na blízkém venkově žil právě laciněji než v Praze“. Okolí Prahy je sice zajímavé, ale občanská infrastruktura, jak bychom dnes řekli, byla málo rozvinutá, poměry na českém venkově dosti primitivní. Vlastenec Neruda pro to volí decentní slova: „Spekulace se letních bytů také ještě nezmocnila, a málokteré z vůkolních míst jeví zevnějškem svým, že by na mnoho hostí počítalo. A často se stává, že kdo jedenkrát letního pobytu použil, není-li vila vlastnictvím jeho, pro všechnu budoucnost další radosti té se odřekl.“

My se dnes této radosti neodříkáme, i když mnohý by místo luftáctví dal přednost posezení v hostinci, s muzikou a dámskou obsluhou, natož s „ohnivými žábami“, ač stále nevím, co to je.

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
Tel./fax: ++43 1 604 87 04
(Dipl.-Ing. Jiří Nováček)
e-mail: novacek.wien@aon.at

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností. Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová,
tel. 0650/90 194 90

Sokolská župa rakouská

www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokolský adresář

na
www.sokol-wien.at

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 18:00

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)

23, Anton Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)

17, Steingasse 7 – sokolovna

Pátek	18:00 – 19:30	stolní tenis
-------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení

17, Steingasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 19:30	odbíjená (muži)
	19:30 – 21:00	nohejbal (muži)
Středa	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)

Sokol Vídeň III/XI

Informace pro zájemce o volejbal:

N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80,
e-mail: K.Sterba@gmx.at

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)
---------	---------------	-------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 14:00. Hosté vítáni.

Info: WernerKallin, tel. 01/968 20 53

nový e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti
	18:00 – 19:00	showdance
	19:00 – 20:00	aerobic
	21:00 – 22:00	foťbal
Středa	19:00 – 21:00	odbíjená (mix, Sokol III)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	ladypower
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: Dipl. Päd. Ing. F. Kalousek, tel. 01/81 34 333 (přes den), franz.kalousek@tele2.at

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sportovní gymnastika (žactvo)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

Info: tel. 01/480 13 57

17, Steingasse 7 – sokolovna

Pondělí	17:00 – 18:00	cvičení rodičů s dětmi
	18:00 – 19:15	cvičení žactva / stolní tenis
	19:30 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Úterý	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy a muži)
Středa	18:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)
Pátek	20:00 – 22:00	základní sportovní gymnastika (muži)

Sokol Vídeň XXI

21, Roda Roda-Gasse 7

Úterý	19:00 – 21:20	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Vývoj knihy v 21. století

Vývoj knihy velmi úzce souvisí s postojem civilizace a společnosti ke čtenářství. Knižní trh se v 21. století ocitá v tlaku ostatních médií a musí se s ním vyrovnávat. Náš život je díky mobilním telefonům a internetu hektičtější, informace nás dostihnou mnohem rychleji. V prognóze dalšího vývoje knih je důležité, jak se společnost postaví ke čtenářství, zda podpoří vztah k četbě. Vyspělé země se touto podporou zabývají. Četba poskytuje lidem bohatý vnitřní svět, díky kterému jsou schopni se vyjadřovat, srovnávat různé jevy. Na jedné straně se život neustále zrychluje, na druhé straně ale roste potřeba lidí zklidnit se a soustředit se na četbu. V budoucnosti je třeba nalézt vzájemné výhody a možnosti, jak se kniha a ostatní média budou doplňovat.

Knihy se přizpůsobuje vývoji

Člověk v 21. století věnuje četbě mnohem méně času. Tomuto trendu se kniha přizpůsobuje nejenom obsahem, ale i formou. Například dochází k velkému boomeru komiksů. Rychlé obrázkové čtení odpovídá práci s počítačem. Děti a mládež podle průzkumů méně čtou a potřebují proto obrázkový svět, který jim nahrazuje fantazii. S tím také souvisí hravé knihy pro nejmenší čtenáře v podobě různých tvarů.

V tištěné knize se odráží vývoj společnosti. Nakladatelé dnes nechtějí knihy s velkým rozsahem textu. V souvislosti s rychlou dobou si zvykáme na povrchnější čtení. České knihy je obtížné dostat do světa, neboť čeština je, bohužel, minoritním jazykem. V českých knihách je velké množství textu a často málo obrázků – to je v rozporu se současnými trendy.

Jak se bude kniha dále vyvíjet? Odpověď rozhodně není jednoduchá, protože vývoj společnosti pokračuje velmi rychle. Kdo ví, jaká bude situace za padesát či sto let?

Zaměříme-li se na současnost a z ní vyplývající trendy – knihy můžeme rozdělit do dvou skupin.

Beletrie přetrvává v tištěné podobě

První z nich je beletrie, která nepochybně přetrvává i v dalších letech v tištěné podobě, protože u ní je nezbytný kontakt čtenáře s její hmotnou, tedy papírovou podobou. Příběh čteme postupně, necháváme se jím unášet, rozvíjíme svoji fantazii. Krásná literatura je přítelem pro chvíle volna – určitě si ji nezapomeneme přibalit do batohu na cesty. Proto v budoucnosti jistě nepřeváží její elektronická podoba. U tištěné podoby také nemusíme uvažovat o tom, kde najdeme nejbližší zásuvku, zda se nevybijí baterie čtečky e-books či notebooku atd... Elektronické ukázky krásné literatury budou ale nepochybně existovat jako stručný výtah obsahu, jako informace či recenze pro nalákání zájemců o koupi jejich celé tištěné podoby. Tištěná kniha také představuje trvalou hodnotu.

Elektronická forma je vhodná pro odbornou literaturu

Druhou skupinou je literatura odborná, encyklopedie a slovníky. Požadavky na tuto literaturu jsou odlišné, neboť ji nečteme jako beletrii od první do poslední stránky, nezabýváme se jejím příběhem, který nás pohltí, zaujme

a prožíváme ho, ale cíleně vyhledáváme určité informace podle potřeby. Proto je u tohoto druhu literatury nezbytná především aktuálnost, snadné a rychlé vyhledávání informací s možností založit si je a kdykoli se k nim vrátit, vytvořit si z nich výpisky, nebo také mít možnost pracovat najednou s více publikacemi a porovnávat vzájemně jejich obsah a doplňovat si tak informace. Také interaktivita a multimedialita je velkým přínosem tohoto druhu literatury. Všechny uvedené požadavky splňuje virtuální elektronická kniha.

Knihy v papírové podobě má v tomto směru mnohá omezení, která elektronická kniha vyplňuje. Práce s mnoha tištěnými encyklopediemi či odbornými knihami najednou je náročná, vyžaduje mnoho času. Navíc u tištěné odborné knihy či encyklopedie nelze zajistit takovou aktuálnost, byť jde o nejnovější vydání – cesta od okamžiku uzávěrky textů publikace až ke čtenáři je totiž mnohem delší než u elektronické podoby, kdy se ty nejaktuálnější informace dostanou ke svému čtenáři velmi rychle.

Proto otázka konkurence tištěné a elektronické knihy je vlastně nesmyslná. Tištěná a elektronická kniha si nekonkurují, ale vhodně se doplňují. Každá z nich je vhodná pro jiný druh literatury a splňuje v této oblasti nezbytné požadavky.

Elektronické knihy se uplatňují v oblastech, kde mohou využít svých předností, které tištěná kniha postrádá – tam, kde je informace třeba vyhledávat nebo třídít.

Na internetu je obrovské množství balastu. Jak ale posoudíme, co je balast a co hodnotná informace? K tomu potřebujeme mít literární zkušenost, schopnost posoudit hodnotu informace.

Objevují se různé projekty, které organizují internetové vyhledávače (třeba Google) spolupracující s knihovnami. Zmíněné projekty nejsou protikladem klasické tištěné knihy, ale doplňkem, napomáhají její propagaci. Převod tištěných knih do elektronické podoby je pro budoucnost šancí pro tištěné knihy. Mnoho lidí si na základě elektronické podoby knih může najít cestu i ke knize tištěné.

Rosteme s knihou

Průzkumy ukazují, že české děti přestávají číst. Podpora četby ze strany českých státních institucí je ve srovnání se zahraničím poměrně malá. Existuje kampaň Rosteme s knihou, kterou zaštitil Svaz českých knihkupců a nakladatelů a společnost Svět knihy. Tato kampaň už bohužel není jenom prevencí, protože Národní knihovna a SKIP (Spolek knihovníků a informačních pracovníků) má k dispozici nepříznivé výsledky výzkumů týkajících se vztahu českých dětí a mládeže k četbě. Pro pochopení důležitosti četby postačí porovnat písemný projev dítěte, které čte knihy a dítěte, jež pouze pracuje s počítačem. Schopnost vyjadřování či uvažování v souvislostech člověku v potřebné hloubce poskytne především četba knih. Kampaně na podporu četby a vzdělanosti by měly jít ruku v ruce. Rodiče bohužel přestávají číst dětem, posadí je k počítači nebo k televizi. Velkou úlohu hraje výchova v rodině, také ve škole. Jestliže si někdo najde cestu ke knihám sám, je to pro něho obtížnější, protože už musí mít určité zkušenosti a sám chtít, snažit se. Má-li určitý základ z rodiny a školy, je to pro něj mnohem snazší.

Role reklamy a ceny

Na knižním trhu výrazně stoupá důležitost reklamy a marketingu. Příkladem dobré reklamy jsou příběhy o Harrym Potterovi. V oblasti knih dobře působí ústní reklama formou doporučení. Velkou roli hrají i jiná média, jejichž prostřednictvím je možné dostat se k četbě, např. v Německu jsou velice populární knihy k poslechu na CD. Toto médium má ve 21. století své opodstatnění, protože trávíme hodně času na cestách. A právě tehdy můžeme poslouchat audioknihy.

Důležitá je i příznivá cena knihy. Proto nakladatelé, pokud se nejedná o výpravnější umělecké publikace, často volí levnější materiály a co jednodušší a nejlevnější zpracování. Popularitu tedy získávají paperbacky. Pokud ale kniha zaujme, neuspokojí nás paperback, ale chceme si ji pořídit pěknou, v tuhé vazbě a uložit do knihovny. Proto je dobrý nápad, nabídnou-li nakladatelé knihu jak v paperbackové podobě, tak i výpravnější v tuhé vazbě.

Trendy v budoucnosti

V knize *Rukověť nakladatele* jsou popsány některé trendy vývoje knih. Můžeme uvést příklady s komentářem:

1. V roce 2009 se budou v některých kategoriích knih využívat elektronické knihy více než klasické papírové.

Pozn. Toto tvrzení může v určitých oblastech platit (zejména u encyklopedií, slovníků a učebnic – to je obrovské pole pro uplatnění elektronických knih).

2. V roce 2018 dojde k zániku posledních papírových novin.

Pozn. Toto tvrzení můžeme rozhodně zpochybnit – obdobné prognózy se před lety týkaly roku 2000 a papírové noviny stále existují, přestože zaznamenaly pokles výše nákladu. Ale papírové noviny nabídly nové, netradiční formy reklamy včetně příkládaných CD a DVD s filmy, přizpůsobil se jejich obsah i forma – a výsledkem je, že stále vycházejí, jsou čteny a je o ně velký zájem.

3. Na konci druhého desetiletí 21. století bude 90 % všech knižních titulů vydaných v papírové podobě převedeno také do elektronické podoby. Zpracovatelé budou nuceni změnit stávající definici knihy.

Pozn. Je otázkou, zda to bude 90 %, o tom lze pochybovat. A definice knihy? Již nyní se setkáváme s tím, že součástí knihy je CD nebo DVD. Kniha přesahuje tištěnou podobu a stává se multimediální, proto definovat dnes knihu je stále obtížnější.

Publikace *Rukověť nakladatele* vyšla před několika lety a již nyní je vidět, že vývoj je v některých oblastech jiný. Kniha se musí stále přizpůsobovat vývoji společnosti.

Jaká tedy bude v budoucnosti kniha?

Nabídne mnoho podob podle toho, jaký bude její obsah, obrazový doprovod, komu bude určena, jaká bude její životnost. Bude pokračovat již nastolený trend velkého počtu titulů v malých nákladech. Tento trend vnímáme v posledních letech stále více. Množství titulů je velmi široké, pro čtenáře mnohdy až nepřehledné. Proto se nakladatelé budou snažit získat co nejvíce informací o tom, jací jsou čtenáři jejich knih, aby jim mohli co nejvíce a nejlépe

přiblížit svoji produkci. Kniha se bude stále více přizpůsobovat individualitě čtenáře. Součástí tištěné knihy bude v mnoha případech i CD nebo DVD s jejím obsahem, které umožní pracovat s ní v elektronickém prostředí a vytvoří její novou dimenzi.

Vzhledem k tomu, že nyní trávíme mnoho času na cestách, stoupá také popularita audioknih, s nimiž si můžeme ukrátkit dlouhé hodiny strávené v dopravních prostředcích. Každý den potkáváme v dopravních prostředcích mnoho lidí se sluchátky na uších zabraných do poslechu – a nemusí jít vždy jenom o hudbu, nýbrž i o audioknihy.

Pro malé děti jsou k dispozici hravé knihy obsahující prvky, které po stisku tlačítka pískají, obsahují měnící se 3D prostorové objekty, využívající změny barev apod. Tyto interaktivní knihy děti zaujmou a mohou je následně přivést k četbě, protože jednoho dne jim přestane stačit tato hra a zatouží přečíst si samy příběh a zapojit svoji fantazii.

Kniha se bude měnit, přetvářet a stále bude existovat jako zdroj informací, poučení a inspirace, bude klást otázky i odpovídat na ně. Budoucnost knihy je v její pestrosti, mnohotvárnosti, působení nových vlivů...

Kniha, uvědomíme-li si její podobu v průběhu staletí, je vlastně multimediální již dávno, neboť obsahuje text, obraz v různých podobách, rozmanité podoby grafické úpravy, různé materiály (papír, kůže atd.), pestrou škálu typů vazeb.

Helena Stejskalová

Vážený pane profesore,

v *Kulturním měsíčníku Čechů a Slováků v Rakousku číslo 6/2008* jsem si přečetla *Váš rozhovor, který jste poskytl panu Alfonsu Krieglsteinerovi. Po mém prvotním nadšení, že naši rakouští spoluobčané studují moji rodnou řeč a kulturu a dokonce na tomto základě dosahují nevyšších akademických titulů, jsem narazila na Vaše objasnění přezdívky „Procházka“, kterou Češi pojmenovávali císaře Františka Josefa.*

Vámi objasněný původ přezdívky je opravdu neobvyklý, již z pohledu konstrukce českých vtípů. V době Františka Josefa nebyly germanismy ničím neobvyklým a ještě dnes se místo „procházet“ používá „špacírovat“. Proto si myslím, že na přelomu 19. a 20. století by k takovéto přezdívce bylo opravdu hodně daleko.

Na následující adrese jsem našla objasnění původu přezdívky „starý Procházka“, osobně jsem našla pouze tu první, s „Procházkou na mostě“.

http://cs.pandapedia.com/wiki/Franti%C5%A1ek_Josef_I.

„Starej Procházka“

Přezdívku „Starej Procházka“, kterou mu posměšně říkali někteří Češi, císař získal podle rozšířené legendy při své návštěvě Prahy v roce 1901 díky popisku na novinové fotografii „Procházka na mostě“. (Tehdy František Josef I. otevíral slavnostně most, dnes nazývaný most Legií.)

Podle historika Otto Urbana je ale tato přezdívka mnohem starší, získal ji už v sedmdesátých letech 19. století, kdy příjezd císařského průvodu ohlašoval jezdec na

koni. Jmenoval se Procházka a lidé volali: „Starý Procházka už jede!“ Tuto verzi podporují i výzkumy historika Jiřího Raka, který prohlédl veškeré noviny té doby a zjistil, že žádný popisek pod uvedenou fotografií neexistuje.

Do dalších let Vám přeji hodně úspěchů v práci a ještě hodně radosti nad Vaší oblíbenou „Plzní“.

S pozdravem

Ing. Helena Kurková

Redakčně zkráceno

„Niemand ist fort, den man liebt. Liebe ist ewige Gegenwart.“

Stefan Zweig

Za Mirkom Brandom

Dňa 4. augusta 2008 nás vo svojich 60-tich rokoch opustil pán Dip. Ing. Mirko Brand. Manželka Oľga Brand ako aj syn Thomas a ostatná rodina a priatelia sa s ním naposledy rozlúčili dňa 14. augusta 2008 na viedenskom Zentralfriedhofu. Urna bola k poslednému odpočinku osadená na cintoríne Baumgarten.

Klaus ocenil Rakousko za pomoc uprchlíkům v roce 1968

Český prezident Václav Klaus ocenil Rakousko za to, že po srpnu 1968 poskytlo pomoc desítkám tisícům československých uprchlíků. Řekl to na setkání se svým rakouským protějškem Heinzem Fischerem. Oba prezidenti se sešli čtyřicet let po vpádu vojsk do tehdejšího Československa symbolicky na česko-rakouské hranici v Mikulově. Fischer uvedl, že pomoc československým uprchlíkům patří k důležitým kapitolám rakouských dějin. Poté, co Pražské jaro ukončily tanky, přijala jich jeho země na 200 000. Za mimořádné období ve vzájemných vztazích obou států považují čas po srpnu 1968 i historici a pamětníci. Shodují se v tom, že Rakousko tehdy Čechům a Slovákům poskytlo první útočiště.

„Všichni oceňujeme, že vrátka – nebo spíše vrata – do Rakouska zůstala pootevřená,“ uvedl při setkání Klaus. Rakousko podle něj v té době představovalo pro Čechoslováky „jiskřičku naděje“. Do ciziny přes ně po invazi odešla i Klausova sestra. Rakouským velvyslancem v Praze byl v roce 1968 pozdější prezident Rudolf Kirchschläger. „Byl to rozhodný zastánce lidských práv. Když viděl situaci v Praze a bezmoc lidí, kteří se cítili ohroženi a chtěli uprchnout, jako velvyslanec v podstatě ignoroval pokyny z Vídně a uděloval víza ve velkých počtech,“ uvedl Fischer. Kirchschläger byl později za svůj postoj vyznamenán.

Mezi pozapomenuté kapitoly nedávných dějin také patří gesto rakouského rozhlasu, který se hned po invazi stal cenným zdrojem informací v češtině.

Rakouský fotograf představil snímky z Československa 1968

Rakouský fotoreportér Franz Goëss (1929) působil v roce 1968 ve službách francouzského časopisu *Paris Match*. Do Prahy vyrazil po zvolení Alexandra Dubčeka generálním tajemníkem KSČ. Jak sám podotýká, svoji roli přitom sehrála i skutečnost, že Paříž měla o situaci poměrně dobré informace, protože v Československu již tehdy fungoval zpravodaj listu *Le Monde*. První Goëssovou fotoreportérskou akcí se stalo pořízení snímků ke komunistickým oslavám dvacátého výročí převratu v únoru 1948. Editorům se však nejevily příliš zajímavé a tak je pouze uložili do redakčního archivu. Goëss však v Československu nafotil

řadu dalších událostí a vytvořil tak jakousi kroniku období označované obvykle jako Pražské jaro. Nepohyboval se však přitom jenom v Praze – fotil třeba i setkání představitelů šesti států Varšavské smlouvy v Bratislavě, jejímž výsledkem mělo být mj. stažení sovětských vojsk, které se po zemi potloukaly po letním cvičení. Právě v Bratislavě byl Goëss i 20. srpna 1968, když zde s přáteli zapíjeli konečný odchod vojáků východní velmoci. Do hotelové lobby však vběhl člověk, který šokovaným hostům sdělil, jak prudce se situace změnila. Goëss se zachoval přesně tak, jak se na opravdového fotoreportéra sluší – skočil do pokoje pro aparát a fotil a fotil. 22. srpna dorazil do Prahy, kde pořizoval snímky hlavně ze střech budov v centru města. Zároveň však také pilně snímal ukázky dobové lidové tvořivosti – především karikatury, v nichž viděl zajímavou variantu nenásilného odporu. Sám přitom již měl zkušenost s jinou formou boje – v roce 1956 fotografoval události v Maďarsku. Na rozdíl od některých publicistů však rakouský fotograf Čechy neobviňuje ze zbabělosti a spíše upozorňuje, že jakékoliv násilí by jen dále eskalovalo konflikt, přičemž Západ by s největší pravděpodobností zůstal stejně pasivní. Ke čtyřicátému výročí okupace dostal Goëss možnost představit své snímky přímo v zemi, kde vznikaly – osobně v Praze zahájil výstavu svých fotografií v horní části Václavského náměstí. Samozřejmě jde jen o střípek z mozaiky různých akcí pořádaných na připomenutí tragických dnů srpnové okupace Československa, nicméně střípek velmi zajímavý a poučný. (MaFr)

Dokument připomněl improvizované vysílání po okupaci v roce 1968

Česká televize natočila dokument o sedmidenním improvizovaném vysílání připravovaném zaměstnanci brněnského studia po okupaci vojsky Varšavské smlouvy v roce 1968. Z vídeňského archivu se podařilo získat fragmenty relací, které v Česku čtyřicet let nikdo neviděl, řekli autoři pořadu. Zatímco o vysílání z pražského studia v čase okupace se toho ví hodně, o Brně se příliš nehovoří, uvedl režisér Jaromír Marek. Jedním z důvodů je i to, že se v televizním archivu v Brně nezachovaly žádné záznamy. „Co se uskladnilo tady, zmizelo nebo to skartovala Státní bezpečnost. Nezůstala ani vteřina,“ uvedl Marek. Brněnské improvizované vysílání ale v srpnu 1968 zachytila vídeňská stanice ORF. Část relace, v níž redaktor Lubomír Popelka vyzývá

světové společenství k pomoci Československu, Rakušané nahráli a uskladnili. „V německy mluvících zemích se tento záznam v šedesátých a sedmdesátých letech vysílal často jako připomínka okupace Československa, ale nevím o tom, že by se dostal na obrazovky u nás,“ uvedl Marek.

Rudolf Cainer – *Žulový Stalin*

Křest knihy *Žulový Stalin* od Rudolfa Cainera je připravován na polovinu září v Praze. Autor má v úmyslu osobně představit knihu v říjnu nebo listopadu také ve Vídni.

Obsah: Tragický příběh vynikajícího umělce, akademického sochaře Otakara Švece, autora vítězného návrhu

v čele se sochou Stalina. Pomník vysoký 35 metrů a těžký tisíce tun.

Do pomníku, který se do Prahy nehodil a Pražanům byl cizí, bylo vloženo nezměrné úsilí a snaha o dokonalou práci. Bylo to sousoší, jaké předtím nikdo nikdy nedělal. Přes všechny veliké technické potíže se zdařilo, bylo to řemeslnicky perfektně provedené dílo, na které byli všichni, kdo na něm pracovali, právem pyšní.

Stalinův pomník, pomník postavený na věky, by skutečně svou kvalitou věky překonal. Ale místo navěky setrval na Letné pouhých sedm let. Nedotknutelný a oslavovaný Stalin se během této krátké doby stal zločincem. Byl jím samozřejmě již dávno, ale teď se o tom smělo veřejně

Ruda Cainer (*19)
se narodil v září 1938, v roce, patřící k československým osudovým osmdesátám, a navíc v den všeobecné mobilizace. V roce 1948, veden za ruku otcem, demonstroval jako desetiletý školák s národním socialisty proti komunistům. Na rozdíl od otce si tím nezpůsobil kadrový škraloup. Rok 1958 prožil coby pěšák u tankového pluku. Měsíc po návratě voják bratrských armád, v roce 1968 oslavil třicetý narozeniny a rozhodl se další osudové osmičky prožít raději mimo svou rodnou vlast. Od té doby žije ve Vídni. Považuje druhou polovinu svého života, za šťastnější než tu první. Včetně prvních pár mizerných roků emigrace. Roku 2008 dopsal tuto knihu.

ŽULOVÝ STALIN

Rudolf Cainer

ŽULOVÝ STALIN
Osudy pomníku a jeho autora

Rudolf Cainer

Osudy pomníku a jeho autora

ISBN 978-80-86079-66-3

ŽULOVÝ STALIN
Osudy pomníku a jeho autora
Příběh největšího pomníku v Evropě. Stalinova pomníku na Letné a jeho autora, vynikajícího umělce, akad. sochaře Otakara Švece se odehrával v pohnuté době tvrdého komunistického teroru padesátých let. Kniha si neklade za úkol být historickým dokumentem, je pouze obrazem doby, jehož tragédie vyčníhají dva skanec: souběžné osudy – druhého nejmočnějšího muže ve státě, generálního tajemníka ÚV KSČ Rudolfa Slánského a obřadního Stalinova pomníku. Je neuvěřitelné, jak dokázaly strach o vlastní život a zbabělost pokrýtiv charakterů lidí ve špičkových pozicích. Ze strachu ze Stalina a na jeho příkaz změnili zákony ve frašku a na základě pokrivených zákonů zničili životy tisíce nevinných lidí. Ve snaze zavděčit se mocipánům z Kremle posílali na smrt své letité kamarády a věrné spolubojovníky. Stejná patolízalská snaha zavděčit se Stalinovi dala vzniknout absurdní myšlence na bombastický monument. Žulové monstrum, které stálo miliony korun, umožnilo vyniknout šikovnosti a řemeslné zručnosti obyčejných lidí. Na jeho uskutečnění pracovaly tisíce lidí v ateliérech, v lomech, v konstrukčních kancelářích a výzkumných ústavech. Na staveništi byly zaměstnány stovky kopáčů, betonářů, lešnářů, zedníků, zahradníků. Zvláště umělci a kamenosochaři se museli vypořádat s problémy, které pro ně byly zcela nové. Bylo to sousoší, jaké předtím nikdo nikdy nedělal. Přes všechny obrovské technické potíže se zdařilo, bylo to řemeslnicky perfektně provedené dílo, na které byli všichni, kdo na něm pracovali, právem pyšní. Stalinův pomník by kvalitou věky překonal. Setrval však na Letné pouhých sedm let. Ústřední výbor strany, opět poslušný pokynů z Moskvy, rozhodl o odstěhu monumentu. Žulové sousoší se nemohlo odstřelit najednou, nebezpečí poškození okolních budov a mostu pod ním bylo příliš velké. Kameníci proto museli Stalinovu hlavu rozbít po částech, ostatní díly se odstřelovaly na několikrát. Také na demolici pracovali někteří, kteří se podíleli na jeho stavbě. Ti za odstěžením neviděli jen pád nenáviděné modly, bylo jim líto, že jejich poctivá práce přišla nazmar.

Stalinova pomníku na Letné, který se odehrával v pohnuté době tvrdého komunistického teroru padesátých let. Na pozadí skutečných událostí jsou v knize popsány skutečné osobnosti některých politiků a umělců. Kniha si ovšem neklade za úkol být historickým dokumentem, je pouze obrazem doby. Příběhy jsou smyšleny a doplněny postavami, které měly za úkol stmelit děj v jeden celek.

Tragedii doby vystihují dva skutečné, souběžné osudy. Osud druhého nejmočnějšího muže ve státě, generálního tajemníka ÚV KSČ Rudolfa Slánského, a osud obludného Stalinova pomníku – největšího pomníku v Evropě – postaveného na Letenské pláni v Praze.

Je neuvěřitelné, jak dokázaly strach o vlastní život a zbabělost pokrýtiv charakterů lidí ve špičkových pozicích. Ze strachu ze Stalina a na jeho příkaz změnili zákony ve frašku a na základě pokriveného práva zničili životy tisíců nevinných lidí. Ve snaze zavděčit se mocipánům z Kremle posílali na smrt své letité kamarády a věrné spolubojovníky. Stejná patolízalská snaha zavděčit se Stalinovi dala vzniknout absurdní myšlence na bombastický monument.

Žulové monstrum dalo ovšem vyniknout šikovnosti a řemeslné zručnosti obyčejných lidí. Na jeho uskutečnění pracovali tisíce lidí v ateliérech, v lomech, v konstrukčních kancelářích a výzkumných ústavech. Na staveništi byly zaměstnány stovky kopáčů, betonářů, lešnářů, zedníků, zahradníků. Zvláště umělci a kamenosochaři se museli vypořádat s problémy, které pro ně byly zcela nové. Vzniklo tak obrovské sousoší osmi postav po stranách pomníku

mluvit. První tajemník ÚV KSSS Nikita Sergejevič Chruščov vymyslel pro jeho zločiny termín kult osobnosti. Stalinova nabalzamovaná mrtvola musela být odstraněna z Mauzolea na Rudém náměstí v Moskvě a Stalin skončil v kremelské zdi. Stovky Stalinových soch musely být v celém tehdejším Sovětském svazu odstraněny. S výjimkou jeho rodného města Gori v Gruzii.

Stejná klatba postihla všechny pohlaváry východního bloku a také Klementa Gottwalda. Vztahovala se ovšem i na jejich modly. Osudy pomníků komunistických zločinců byly zpečetěny. Musely zmizet. Také nabalzamovaná Gottwaldova mrtvola byla z Památníku na Vítkově odstraněna, zpopelněna a později uložena na hřbitově.

S malými pomníky byly malé problémy. V noci přijel jeřáb a sundal panáka ze soklu. S obrovským Stalinovým pomníkem na Letné to byl problém obrovský. Ústřední výbor strany, opět poslušný pokynů z Moskvy, rozhodl o odstřelu monumentálního sousoší. Příznačné pro tuto dobu bylo, že v tomto ÚV KSČ ještě stále zasedali mnozí z funkcionářů, kteří jeho stavbu nadšeně podporovali a halasně oslavovali jeho dokončení. Nyní hlasovali pro jeho odstřel. Sedm let není mnoho.

Žulové monstrum se nemohlo odstřelit najednou, nebezpečí poškození okolních budov a mostu pod ním bylo příliš velké. Kameníci proto museli Stalinovu hlavu rozbít po částech, ostatní díly se odstřelovaly na několikrát. Také na demolici pracovali někteří, kteří se podíleli na jeho stavbě. Ti ovšem neviděli jen pád nenáviděné modly, bylo jim líto, že jejich poctivá práce přišla nazmar.

Česko-rakouský boj o Moravu

Mnoho Moravanů často zjišťuje, že do Vídně mají lepší a rychlejší spojení než do Prahy a tomu podřizují i své cestovní plány. Toto konstatování dřív platilo hlavně o jižní Moravě, odkud to je do rakouské metropole opravdu kousek. Navíc proslulá dálnice D1 mezi Brnem a Prahou zrovna dvakrát nikoho neláká, i kvůli zdejším častým nehodám. V poslední době však začala být cesta přes Vídeň výhodnější i pro řadu lidí ze severní Moravy a Slezska – začalo totiž fungovat přímé spojení mezi Ostravou a Vídní, které provozuje společnost Central Connect Airlines. České aerolinie konkurenci svého rakouského partnera Austrian Airlines cítí velice silně, a proto se rozhodly mu čelit – podle nového letového řádu se odhodlaly přidat dva letecké spoje mezi Ostravou a Prahou a jeden na lince Praha – Brno. Toto nové opatření by mělo snížit čekací doby na přestup a tím pro moravské klienty zatraktivnit pražské letiště. Nové spoje však asi nebudou provozovat samotné České aerolinie, ale stejně jako spojení Ostravy s Vídní Central Connect Airlines. Jestli v konkurenčním boji o moravské zákazníky České aerolinie uspějí, lze jen velmi těžko odhadnout. Svoji roli hraje jistě fakt, že čeští občané si stále více zvykají například na kupování zájezdů zahraničních rakouských nebo německých cestovních kanceláří, které obvykle počítají s odletem z Vídně. Na druhou stranu však některé německé agentury, například Neckermann Reisen, v letošní sezóně nabídnou zájezdy s lety z Prahy. Do určité míry tak boj mezi pražským a vídeňským letištěm může hodně ovlivnit i strategie cestovních agentur. A samozřejmě velký vliv bude mít i cena letenek související s kurzem koruny vůči euru. (MaFr)

Spolupráci českých a rakouských hasičů prověří cvičení

Největší požární cvičení v posledních letech na jižní Moravě by mělo koncem září proběhnout v břeclavské městské části Poštorná. Akce se přitom mají zúčastnit i hasiči ze sousedního Rakouska a chybět nebude ani vrtulník. Jedním z cílů cvičení je zkouška, jak jednotlivé složky integrovaného záchranného systému v České republice i Rakousku budou schopny spolupracovat a zvládnout krizovou situaci a jak dokáží využít dostupné technické vybavení. Jako hlavní téma pro cvičení vedení hasičů zvolilo mimořádně aktuální nebezpečí, o jehož dopadech často slyšíme ve zprávách ze všech koutů světa – lesní požár. Podle scénáře cvičení má ničivý živel zasáhnout listnatý les v lokalitě Boří mezi Břeclaví a česko-rakouským hraničním přechodem Reintal. Virtuální požár pak má ohrozit i samotnou čtvrť Poštorná, čemuž by měla odpovídat i cvičná částečná evakuace tábora pro běžence v Poštorné. Do akce budou vyslány profesionální hasičské sbory nejen z Břeclavi, ale třeba i z Hustopečí, Mikulova a také některých rakouských příhraničních lokalit. Na cvičení ovšem nemají chybět ani profesionálové z velkých místních podniků (České dráhy, Gumotex) a dobrovolní hasiči z okolních vesnic a městeček. Do akcí se zapojí i pracovníci charity, kteří poskytnou zasahujícím hasičům potřebný servis. V průběhu cvičení se počítá také s uzavírkou na silnici I/55 v úseku z Břeclavi

do Reintalu – zde budou své úkoly plnit čeští policisté, kterým na hranicích pomůžou jejich rakouští kolegové. Rakouské jednotky také od českých sborů převezmou dopravu nutné vody. Vyvrcholením celého cvičení by se pak měl stát zásah vrtulníku s velkým vakem na vodu. Doufejme, že scénář nedojde někdy v budoucnosti ke své skutečné realizaci, ale rozhodně je třeba přivítat snahu vyzkoušet koordinace hasičských sborů z obou zemí. V nejbližších letech by mělo docházet ke stále většímu splývání záchranných systémů obou států, aby v případě nouze rozhodovala pouze skutečná vzdálenost od místa neštěstí a ne státní příslušnost. (MaFr)

Klub československo-rakouského přátelství

V roce 1972 se v Praze – v hotelu Palác – poprvé po mnoha letech sešli absolventi odborných škol spolku Komenský, aby si společně zavzpomínali na studijní léta prožitá ve Vídní. Na dalších opakovaných setkáních počet krajanů neustále stoupal, až jejich počet roku 1989 v Brně tvořil 600 účastníků. Tento zvýšený zájem dal podnět k založení Klubu československo-rakouského přátelství, přejmenovaného po rozdělení republiky v roce 1993 na **Klub přátel Rakouska**.

V jeho čele stanul hlavní organizátor těchto setkání a duchovní otec klubové myšlenky pan **Josef MOST**, který vykonával aktivně v prvních letech náročnou předsednickou funkci, aby ji posléze nahradil funkcí současného čestného předsedy Klubu.

Svoje povinnosti v rámci klubové činnosti plnil vždy s obdivuhodným osobním nasazením a prostřednictvím svého čestného předsednictví se stále zasazuje o širší rozvoj přátelských česko-rakouských vztahů.

Pan Most se narodil v Čechách a po absolvování měšťanské školy odešel na přání rodičů k příbuzným do Vídně, kde vystudoval v roce 1935 českou obchodní školu. Po absolutoriu se sice vrátil zpět do Čech, ale vídeňské období se přesto navždy usadilo v jeho srdci. Své písemné vzpomínky, zahrnující tento studijní pobyt, spolkovou činnost a život české menšiny ve Vídní, věnoval do dokumentace životopisných záznamů Ústavu českých dějin Filozofické fakulty UK v Praze. Jsou hodnotným přínosem pro tuto sbírku a zajímavým čtením pro pamětníky i mladší generaci.

Za dlouholetou a obětavou práci pro Klub přátel Rakouska patří panu Josefu Mostovi nejen velký dík, ale i velký obdiv – vždyť veškerou činnost vykonával ve svém volném čase a přitom musel ještě překonávat zpočátku politické, později i zdravotní překážky a problémy.

V červenci letošního roku slavil pan Most devadesáté narozeniny a Klub přátel Rakouska mu u příležitosti tohoto významného životního jubilea upřímně gratuluje, přeje pevné zdraví a vyslovuje dík za vše, co pro rozvoj klubové činnosti vykonal. Všichni se upřímně těšíme na další setkávání a spolupráci s ním.

Rovněž chceme poděkovat za nevšední zásluhy o další existenci a činnost Klubu současné mnohaleté předsedkyni Ing. **Věře BOMBOVÉ**. Dodatečně jí přejeme hodně zdraví k jejímu loňskému významnému životnímu jubileu a úspěchy v klubové práci.

Ing. Bombová nahradila v aktivní předsednické funkci pana Mosta a díky svojí iniciativě, obětavosti a odborným zkušenostem ve finanční oblasti se zasloužila o rozšíření kulturně-spoločenského programu Klubu a rozvoj styků s dalšími významnými tuzemskými a zahraničními organizacemi.

Hejnyšová + Losová

Opožděně, ale zato co nejpříjemněji se připojuje i výbor Kulturního klubu a přeje panu Mostovi stále neutuchající elán a pevně zdraví do dalšího spolkového i rodinného života.

Věříme, že paní Ing. Věra Bombová jím předanou štafetu vynese k nejvyšším metám a dále využije své kompetence a zkušenosti k dalšímu rozvoji Klubu přátel Rakouska.

Výbor a redakce Kulturního klubu

Rusalka měla v Salcburku premiéru

Známostou pohádkovou operu *Rusalka* od Antonína Dvořáka vidělo publikum na jedné z nejprestižnějších světových přehlídek klasické hudby. Salcburský festival ji poprvé ve své historii uvedl v neděli 17. srpna t. r. Rakouští kritici se shodně k této operní premiéře Dvořákovy *Rusalky* vyjádřili: hudebně triumf, svěhlové nastudování (*Rusalka* v bordelu)...

RAKOUSKO – RODIŠTĚ OBRÁZKOVÉHO POZDRAVU

Jede, jede poštovský panáček...

První pošta v českých zemích je spojena s nechvalně známým datem naší historie – rokem 1526. Aby Habsburkové měli dobrý přehled o území, které přijali na tři sta let pod svá křídla, potřebovali vybudovat pravidelné spojení mezi Vídní, nejdůležitějším centrem monarchie, a českými zeměmi. Využili tehdy zkušeností nejvyšších dvorských poštovníků ve Vídni, rodiny Thurn-Taxisů, která v té době byla v uvedené oblasti na slovo vzatým odborníkem. Poštu v německé říši provozovala již od 15. století. V Čechách vznikla síť poštovních stanic, která sloužila zejména jako informační „kanál“ mezi Prahou a Vídní.

Již v roce 1535 byl vydán první poštovní řád. Po rodině Thurn-Taxisů převzala v 17. století štafetu poštovního spojení vídeňská knížecí rodina Paarů. Marie Terezie, dobře známá svými reformami, převedla poštu pod správu státu. Poštovní síť se rozšiřovala rychle. V roce 1750 už rakouská monarchie měla dobře fungující spojení s evropskými městy.

Cesta k moderní poště byla přece jenom delší a křivější. Maximilián z Ottenfeldu, ředitel nejvyšší dvorské poštovní správy ve Vídni, pro ni udělal hodně – v 19. století provedl mnoho reforem poštovníctví. První poštovní schránky na dopisy v tuzemském poštovním styku se objevily roku 1817, poštovní zákon z roku 1837 už dokonce přesně určoval pravidla doručování listovní i balíkové pošty.

Železnice, telegraf, telefon... vývoj techniky v 19. století doslova letěl kupředu a pošta s ním. Vzdálenosti se pomyslným způsobem zkracovaly. Obrovské rozšíření korespondence přinesl rok 1850, kdy v Rakousku vyšly první poštovní známky.

Zrod korespondenčního lístku

Rakouský generální poštovník Heinrich von Stephan navrhl v roce 1865 zavedení korespondenčního lístku, neboli dopisnice. Jeho návrh ve Vídni prosadil tehdejší ministerský předseda Emanuel Herrmann. Pro Rakousko to znamenalo prvenství.

Čemu vlastně měla dopisnice sloužit? Záměrem bylo umožnit rozesílat zprávy i chudším vrstvám, protože na odeslání stačila známka v hodnotě dvou krejcarů. První z nich byly poslány v roce 1869. Úspěch byl ohromný – v prvním roce existence této novinky bylo v oběhu rakouské pošty 2 930 000 kusů – tedy skoro tři miliony!

Další evropské mocnosti Rakousko rychle následovaly. O rok později zavedlo korespondenční lístky Německo a Velká Británie. Ve Velké Británii se během jednoho roku vydalo 76 milionů kusů, v německém císařství za první dva měsíce dva miliony kusů. Rekord zaznamenaly Spojené státy americké, které následovaly příkladu Evropy v roce 1873 a s 31 miliardami kusů se hned v prvním roce zavedení dostaly na první místo.

Služba reklamě: přerod dopisnice v pohlednici

Reklama je stejně stará jako první vyrobené zboží. Neboť není umění vyrobit, ale prodat vyrobené. Už od pradávna si reklama si hledala cesty, jak úspěšně dospět ke svému

čili – kupujícímu. Proto jsou její formy velmi pestré. Dopisnice zákonitě zaujala každého, kdo se v 19. století zabýval čile se rozvíjející reklamou. Stačí zdůraznit, že dopisnici má v rukou více lidí: odesílatel, adresát, poštovní úředníci... Zákazníkem se samozřejmě může stát každý z nich...

Ovšem původní podoba dopisnice, označovaná také jako „pohlednice s dlouhou adresou“ žádnou reklamu neumožňovala – celou jednu její stranu totiž zabrala adresa, na druhé byl text a obrázek. Vzhledem k tehdejší úrovni reprodukce sice obrázek nedosahoval nijak výrazné kvality (z tohoto důvodu také zabíral většinou menší část titulní strany – maximálně třetinu). Ale první obrázky už znamenaly využití pro reklamu... Tato podoba dopisnice se používala až do roku 1905.

Konečně opravdová obrázková pohlednice

Knihkupec a tiskař Augustin Schwarz v roce 1870 vytiskl na celou jednu stranu dopisnice kresbu vojáka. O pět let později, roku 1875, vydal již dvě série pohlednic. Vznikla pohlednice v podobě, v jaké se s ní setkáváme dodnes. Způsobil tím doslova revoluci: zájem byl obrovský. Obrázek na pohlednici už zabíral celou jednu stranu.

A ještě jedno velmi důležité datum: 1878, mezinárodní poštovní konference v Paříži – pohlednice je uznána jako úřední cenina. A v Paříži ještě zůstaneme – na světové výstavě v roce 1889 měly své pohlednice hotely, výstavní atrakce..., zkrátka všichni důležití účastníci.

Pohlednice byly stále oblíbenější, vydavatelé se snažili nabídnout zajímavé náměty, stoupala i kvalita technického zpracování. Podle odhadu byl počet ve světě vydaných a odeslaných pohlednic v roce 1905 cca sedm miliard kusů! Šlo zejména o pohlednice propagační.

Výroba dopisnic a pohlednic: od uměleckého dílka k průmyslu

První technikou využívanou pro tisk dopisnic byl knih-tisk. Když se zrodila skutečná pohlednice obsahující obrázek, ten byl tištěn litografií, tedy kamenotiskem. Tato technika byla velmi náročná a také drahá: tiskař musel pro vícebarevný tisk vyleptat větší počet litografických kamenů (např. i dvanáct), aby dosáhl patřičných barev a jejich odstínů. Později, na přelomu 19. století, se využíval i světlotisk, charakteristický tím, že se tisklo z želatiny utvrzené světlem na skle. Dokonalý pro tisk obrazu, ovšem ale také drahý, byl hlubotisk. Určitou popularitu získala po první světové válce kolorovaná fotografie. Do šedesátých let 20. století se užívala technika bromografie (negativ obrazu se rozmnožil na kotoučový fotografický papír). Dnes se používá ofsetové tiskové techniky, která umožňuje vytisknout velké náklady. Ovšem litograficky tištěné pohledy byly malým uměleckým dílkem, dnešní ofsetové jsou průmyslovou výrobou...

Od tištěné pohlednice k elektronické

Často diskutovanou otázkou dnes je, zda převládne tištěná či elektronická podoba dokumentů. To se samozřejmě týká i pohlednic. K e-mailu můžeme připojit jakýkoli obrázek v elektronické podobě. Je to rychlé, a neposíláme-li velké objemy dat, tak i bezproblémové. Internetovou kavárnu dnes navíc nalezneme téměř všude. Je to ale zároveň dosti neosobní. Pohled, který mi pošle kamarád z výletu, je určitě cennější než e-mail nebo SMS. Proč? Vzpomněl

si na mne i jinak než jenom strohou SMS. Dal si práci si práci s výběrem zajímavého motivu. Vzal tužku a ručně mi napsal osobní obrázkový pozdrav...

Helena Stejskalová

Rafael MORSTADT (1835 Loket – 1908 Vídeň)

Česko-německý vysokoškolský pedagog v Praze, inženýr a vrchní inspektor státních drah ve Vídni, výtvarník.

Studoval na gymnáziu v Hradci Králové a na polytechnice v Praze. Vyrůstal v rodině magistrátního a soudního úředníka,¹⁾ ale i výtvarníka Vincence Morstadta (1802-1875) na loketském hradním nádvoří. Tehdy hrad Loket již sloužil jako vězení. Dole nad Ohří byl právě dostavěn řetězový most dle projektu Bedřicha Schnircha. Výrazně se rozšiřovalo město v podhradí kolem náměstí. Rafael ve svých jedenácti letech již sám namaloval kostel sv. Bartoloměje při návštěvě Kolína, rodného města svého otce. Když byl otec jmenován okresním soudcem v Trutnově, bylo mu patnáct let. V Trutnově to nebylo lehké. Rafael a starší bratr Julius si přinesli vysvědčení z chebského gymnázia a pokračovali v Hradci Králové. Julius hned na přelomu září a října 1850 tu maturoval (rigorosa maturitatis examina). Rafael zahájil školní rok 1850-51 v septimě. V tom reformním roce se podstatně zvýšily nároky na studenty. Po maturitě nastoupil na pražskou polytechniku. Trutnovští závistivci ztrpčovali otci život jak jen mohli až do roku 1855, kdy byl přeložen do Hradce Králové.

Roku 1855 úspěšně ukončil studia zůstal na polytechnice jako asistent deskriptivní geometrie²⁾ u profesora Skuherského. Od roku 1861 si rozdělili přednášky – Skuherský přednášel českým a Morstadt německým studentům. Roku 1862 vystavoval své modely z reliéfní perspektivy na světové výstavě v Londýně, téhož roku byl také za kmotra svému právě narozenému synovci Arnoštu Stadlerovi v Hradci Králové a o prázdninách 1863 tam namaloval barevný obraz koupaliště na soutoku Orlice s Labem. V říjnu 1863 zemřel předčasně prof. Skuherský a Morstadt přednášel česky i německy. Po jmenování Františka Tilschera profesorem roku 1869 Morstadt odešel do služeb státní dráhy.

Roku 1870 je již zaznamenán ve Vídni v IX. okrese jako technický úředník (inženýr) a po třech letech se odstěhoval do III. okresu na Rochusgasse 1. Tam se v prosinci 1873 oženil s devatenáctiletou Johannou Scheinerovou. Tam se jim 5. prosince 1874 narodila dcera Anna, pozdější známá malířka. V letech 1884-87 působil služebně v Uhrách, Praze a Terstu. S rokem 1888 se vrátil do Vídně jako vrchní inženýr a po třech letech byl povýšen na vrchního inspektora. Naposledy bydlel ve IV. okrese, Heugasse 76 (od roku 1911 Prinz-Eugen-Strasse), kde 26. srpna 1908 zemřel na krvácení do mozku.

Poznámky

- ¹⁾ M. Lenderová, Zdenka Braunerová, Praha 2000, s. 21. – Ještě koncem roku 1834, před přeložením do Lokte, dával Vincenc Morstadt lekce z právnické praxe českému vlastenci F. A. Braunerovi.
- ²⁾ M. Černý, Chvála deskriptivní geometrie, In: Silniční obzor č. 6, Praha 1998, s. 177-178.

Redakčně zkráceno / J. FORMÁNEK

Program: České centrum

SEPTEMBER

16. 9. – 30. 10. Architektur

Di 16. 9. um 18:00 Vernissage

Josef Pleskot AP Atelier

Was: Ausstellung des führenden tschechischen Architekten Josef Pleskot und seines Ateliers, das im Vorjahr den Bau der neuen Zentrale der ČSOB Bank in Prag realisierte.

18. 9. 17:00-22:00

Im Rahmen des Galerienrundgangs im 1. Bezirk ist die Ausstellung zugänglich.

Weiterführende Details rechtzeitig unter: www.galerienrundgang.at

Wo: Tschechisches Zentrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

Mi 24. 9. Festabend

Já jsem lev salónu: John Krčmář

Was: Diskussion zum Gedenkjahr 1968 mit dem in Wien lebenden Journalisten.

Wo: České centrum Praha, Rytířská 539/31, 110 00 Prag 1

So 28. 9. 11:00-17:00 Architektur

Tag des Denkmals – Tschechisches Wien

Was: Zusammenarbeit mit dem Österreichischen Bundesdenkmalamt im Rahmen des Tages des Weltkulturerbes – heuer unter dem Motto Kultur-Import. Zusätzlich zur laufenden Ausstellung von Josef Pleskot findet ein Vortrag von Friedemann Derschmidt und Karin Schneider „Das gründerzeitliche Wien – von Tschechen erbaut“ statt. Zudem werden zwei Rundgänge auf den Spuren tschechischer Baukultur in Wien angeboten.

Führungen um 11:00 und 15:00 Uhr, Vortrag um 14:00 Uhr.

Wo: Tschechisches Zentrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

www.bda.at; www.bmukk.gv.at

OKTOBER

1. 10. – 4. 11. Fotografie

Mi 1.10. 18:00 Vernissage – Markéta Luskačová: Wallfahrer

Was: Das Werk der anerkannten Fotografin europäischen Formats dokumentiert nicht nur, sondern legt auch ein bedeutsames ethnisches Zeugnis ab. In diesem Zyklus fängt sie die untergehende Welt der ländlichen Wallfahrten und das traditionelle Leben der slowakischen Bergbewohner ein.

Wo: Galerie auf der Pawlatsche, Spitalgasse 2-4/H3, 1090 Wien

1., 8., 15., 22. 10. Literatur jeweils Mi um 19:00

Buchstabensuppe

Was: Der inzwischen sehr populäre kulinarische Literatur – Wettbewerb wird heuer auch unter der Teilnahme des tschechischen Autors Jaromír Konečný stattfinden.

Wo: Restaurant des Hotels Wimberger, Neubaugürtel 34-36, 1070 Wien

www.at.arcotel.at/buchstabensuppe.asp

Do 2. 10. 19:00 Hörspiel und Diskussion

WEG! 70 Jahre nach dem Münchner Abkommen: Ein Abend zu den Beziehungen zwischen Tschechien und seinen deutschsprachigen Nachbarn.

Das Hörspiel des jungen tschechischen Theatermakers Miroslav Bambušek behandelt die tragische Geschichte zweier junger Leute vor dem Hintergrund der sogenannten wilden Vertreibung der Deutschen nach dem Zweiten Weltkrieg.

Moderation: Gerald Schubert, Radio Prag

Gäste: František Černý, Prager Literaturhaus der deutschen Sprache, und Petra Stuíber, Standard.

Wo: Tschechisches Zentrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

2.-12. 10. Design

Vienna Design Week

Was: Dieser Event hat zum Ziel, das vielfältige Schaffen in den Bereichen Produkt-, Möbel- und Industriedesign, aber auch Positionen des experimentellen Designs, sichtbar und erlebbar zu machen. Aus Tschechien: der Star-Designer Maxim Velčovský.

Wo: Diese Woche bietet eine Wien-spezifische Vielfalt an Orten und Zugängen.

www.viennadesignweek.at

5. 10. – 2. 11. Kunst

Zeitraumzeit: 140 Jahre Künstlerhaus

Eine Ausstellung aus Anlass des 140jährigen Bestehens des Künstlerhauses. Über 70 KünstlerInnen setzen sich mit Zeit und Raum, Zeitraum und Raumzeit auseinander. Aus Tschechien: Ivan Kafka.

Wo: Künstlerhaus Wien, Karlsplatz 5, 1010 Wien

www.k-haus.at

10. 10. – 4. 12. Kunst

Fr 10. 10. 18:00 Vernissage

Jan Vojta: Svět ledovců / Die Welt der Gletscher

Was: Die ausgestellten Graphiken und Bilder des tschechischen Künstlers befassen sich mit den Naturphänomenen der Nordischen Landschaft.

Wo: Tagasyll, Stumpergasse 53, 1060 Wien

Sa 11. 10. 22:00 Konzert

BOO

Was: Nach Jahren der Enthaltensamkeit kehrt die alternativ-bigbeat – Formation mit neuer CD und neuem Programm auf die Bühne zurück. Christoph Pajer – voc., guit., bass, violin / Josef Ostránský – guit., voc. / René Baše – drums.

Wo: Nachtasyll, Stumpergasse 53, 1060 Wien

Mo 13. 10. 19:30 Theater

William Douglas Home – Ledňáček

Was: Der Verein Kontakt – Forum bringt ein Gastspiel des Prager Theaters Ungelt. Regie: Ladislav Smoček, mit A. Vránová, F. Němec, P. Kostka.

In tschechischer Sprache.

Wo: Komensky Schule, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Kartenreservierung: mirka.snasel@chello.at, tel.: 069919240063

Mo 13. 10. 19:30 Film

Academia Film Olomouc Festival 2008

Was: Das internationale Festival gibt seit langer Zeit einen Überblick über populärwissenschaftliche und dokumentarische Filme. In Wien werden drei prämierte tschechische Filme gezeigt. In Anwesenheit des Festivalleiters Petr Bilík, des Dramaturgen Jakub Korda sowie der Regisseure.

Wo: Tschechische Botschaft, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

14.-25. 10. Kunst

Di 14. 10. um 19:00 Vernissage

1968-2008. 40 Jahre Rückblick – Integration in der Emigration

Was: Ausstellung verschiedener Künstler tschechischer und slowakischer Herkunft, die zu Zeiten des Regimes emigrieren mussten und in Österreich eine neue Identität fanden.

Wo: Galerie Time, Wollzeile 1, 1010 Wien

15.-17. 10. Symposium

Die Reformation in Mitteleuropa. Internationales wissenschaftliches Symposium anlässlich des 500. Geburtstages des slowenischen Reformators Primus Truber.

Was: Internationale Fachkonferenz. Tschechischer Beitrag: Doz. Dr. Martin Wernisch, Karlsuniversität, Prag: „Die Reformation in Böhmen und Mähren“.

Wo: Eröffnung am 15. 10. um 18.00 Uhr im Theatersaal der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Sonnenfelsg. 19, 1010 Wien

16. 10. Collegium Hungaricum, Hollandstr. 4, 1020 Wien

17. 10. Polnische Akademie der Wissenschaften, Boerhaveg. 25, 1030 Wien

Mo 20. 10. 19:30 Film

Útěk do Budína / Flucht nach Budin (CZ 2002), DF

Was: Eine Liebesgeschichte kurz vor der Ausrufung der Ersten Republik in Prag. Regie Slavomír Luther.

Wo: Tschechische Botschaft, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

Di 21. 10. 19:30 Literatur

Let let – Im Flug der Jahre – Ein tschechisches Untergrund-Tagebuch 1952-1968

Was: Lesung und Gespräch: Bohumila Grögerová, Friederike Mayröcker, Jiří Grůša, Max Droschl.

Der legendäre Textzyklus hält nicht nur die künstlerischen und privaten Erinnerungen des Paares Bohumila Grögerová und Josef Hiršal fest, sondern ist Zeitportrait der politischen und kulturellen Entwicklung Tschechiens vom Stalinismus bis zum Prager Frühling.

Wo: Literaturhaus, Zieglergasse 26 A, 1070 Wien

Mo 27. 10. 19:00 Lesung und Diskussion

1968 – Tschechoslowakischer Herbst

Was: Der Katholische Akademikerverband der Erzdiözese Wien veranstaltet eine szenische Lesung eines Stückes von Václav Havel und eine Podiumsdiskussion mit Protagonisten „des langen Herbstes nach dem Prager Frühling“.

Moderation: Dr. Jana Starek.

Wo: Otto-Mauer-Zentrum, Währingerstraße 2-4 (Mezzanin), 1090 Wien

Mo 13. 10. 19:30 Festival Academia Film Olomouc 2008

Internationales Festival des populärwissenschaftlichen Films:

Bitevní pole Titan / Schlachtfeld Titan / Regie: Zdeněk Holý / ČR 2007 / 34 min. / OmeU

Ein ungewöhnliches Filmessay über die Beschaffenheit des Weltalls, einen Bogen von der Astronomie zur Theologie spannend.

Hormonální akvárium / Hormonelles Aquarium / Regie: Tereza Tara / ČR 2007 / 20 min. / OmeU

Eine schwarzweiss-Dokumentation über hormonelle Umweltverschmutzung.

Pan Parkinson / Herr Parkinson / Regie: Petr Jančárek / ČR 2007 / 26 min. / OmeU

Eine Darstellung der Schwierigkeiten der Parkinson-Krankheit und Wege zur Krankheitsbewältigung.

In Zusammenarbeit mit dem Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich.

Tschechische Botschaft, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

Vyučovanie slovenčiny ako materinského jazyka pre deti v školskom roku 2008/2009

v spolku SOVA, Otto-Bauer-Gasse 23/11
sa bude konať v nasledovných termínoch:

v sobotu / am Samstag

6. 9. / 13. 9. / 27. 9. 2008

11. 10. / 25. 10. 2008

8. 11. / 22. 11. / 29. 11. 2008

13. 12. 2008,

10. 1. / 24. 1. 2009

od / von 16.30 do / bis 18.00 hod.

v spolku / im Verein SOVA

Infomácie a prihlášky:

sova@slovaci.at

Slovenský školský spolok SOVA

Slowakischer Schulverein

Otto-Bauer-Gasse 23/11

1060 Wien

Tel.: +43-1-5961315

Fax: +43-1-5955799

Po krátkej letnej prestávke pravidelné

stretnutia slovenského babyclubu

pre detičky do 6 rokov, mamičky i oteckov v spolku
SOVA, Otto-Bauer-Gasse

23/11

v piatok / am Freitag

od / von 9.30 hod. do / bis 11.30 hod.

ďalšie termíny:

3. 10. 2008 / 7. 11. 2008 / 5. 12. 2008

Diskusné témy:

Hudba; spievanky; hračky, ktoré rozvíjajú;
rozvoj sebadôvery detí; súrodenecká žiarlivosť...

Infomácie:

ivetag@web.de

0650/3356662

KURZ SLOVENČINY v Slovenskom inštitúte

s autorkou Mag. Yvonne Tomenendal-Wollner

1) Slovenčina pre ľahko pokročilých

(od lekcie 7)

utorok 15:15-16:45 hod.

začiatok: 8. október 2008 / 10 večerov

2) Slovenčina pre začiatočníkov

utorok 17:00-18:30 hod.

začiatok: 8. október 2008 / 10 večerov

Malá skupina: od 6 účastníkov

Miesto: Slovenský inštitút, Wipplingerstraße 24-26,
1010 Viedeň

Cena: € 145,- za kurz

Ďalšie informácie o kurze nájdete na stránke
www.sivieden.mfa.sk.

Prihlásiť sa môžete na tel. č. 01 / 535 40 57.

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
Tel.: + 43-1-53 54 057, E-mail: siwien@gmx.at,
www.sivieden.mfa.sk

Program

9. 9. 2008 (utorok) o 19.00 hod.

Ladislav Bielik – Bratislava v auguste 1968

Výstava fotografií Ladislava Bielika (1939-1984), fotoreportéra, ktorý v auguste 1968 zdokumentoval prvé dni invázie armád Varšavskej zmluvy v Bratislave. Jeho fotografia spreď bratislavskej univerzity z názvom *Muž s odhalenou hrudou pred okupačným tankom* obehla celý svet a zaradila sa medzi najvýznamnejšie fotografie 20. storočia.
Miesto: Slovenský inštitút

24. 9. 2008 (streda) o 19.00 hod.

Milan Rúfus – jubilejný večer

Literárny večer pri príležitosti 80. narodenín slovenského básnika, esejistu, prekladateľa Milana Rúfusa. Recituje Štefan Bučko, zhudobnené verše prednesie v sprievode gitaristu Juraja Buriana speváčka Adriena Bartošová.
Miesto: Slovenský inštitút

28. 9. 2008 (nedeľa) o 14.00 hod.

Vtáčkovia, siroty a blázni

Slávny „trezorový“ film režiséra Juraja Jakubiska, ktorý tohto roku oslávil svoje 70. narodeniny, odráža hektické obdobie „Pražskej jari“. Koprodukčný slovensko-francúzsky film sa odohráva vo svete dezilúzií a násilia. Jeho traja hlavní hrdinovia prežívajú len vďaka vlastnej bláznivosti – princípu hry na slobodu v neslobodnom svete.
Miesto: De France Kino, Schottenring 5, 1010 Wien

Česká farnost ve Vídni pořádá příští rok pouť do Itálie „Velikonoce 2009: po stopách Dona Boska“

Srdečně Vás zveme a první informace najdete v příloze. Prosíme všechny zájemce, aby nám co nejdříve potvrdili předběžnou účast.

S přáním všeho nejlepšího

P. Dr. Jan Horák SDB

Hagenmüllergasse 31

A-1030 Wien

<http://www.rozhledy.at>

<http://rozhledy.heim.at>

08. April 2009: Abfahrt ab Wien, Hagenmüllergasse 31.

Anreise Abend/Nacht

09. April 2009 – 12. April 2009: Programm nach Absprache

12. April 2009: Am Abend Heimreise

13. April 2009: Ankunft in Wien, Hagenmüllergasse 31

Unsere Möglichkeit zum Parken am Spielplatz gratis

Leistungen:

Busfahrt im modernen Reisebus

3 x Übernachtung im **** Hotel mit Frühstück und Abendessen

Unterbringung im Doppelzimmer mit Du o. Bad/WC

Stadtführung Mailand (3 Stunden)

Stadtführung Turin (3 Stunden)

Transfers nach Castelnuovo – Colle Don Bosco

Pauschalpreis pro Person im Doppelzimmer ab 39 Personen – 395,00 €

Pauschalpreis pro Person im Doppelzimmer bei bis zu 38 Personen – 419,00 €

Einzelzimmerzuschlag – 45,00 €

Unsere Ermäßigung für Kinder und Jugendliche (295,00 €)

Inkludierte Zusatzleistungen:

Für die Anreise frisches Gebäck mit Schinken und Käse von örtlichen Bäcker und ein Korb mit frischem Obst. Besichtigung eines Trüffelbetriebes inkl. Probe.

Wir weisen höflich darauf hin, dass in unseren Bussen nicht geraucht wird.

Auf unserer Homepage www.neubauer.at finden Sie unseren Fuhrpark mit Fotos und genauer Beschreibung der Busse.

Ausstellung **Künstler, Schneider, Diplomaten – Die vergessenen Tschechen in München / München und seine Tschechen**

18. Juni bis 12. September 2008, München

München um die (vorherige) Jahrhundertwende und die Tschechen – mit dieser Verbindung kann wohl

bislang kaum jemand etwas anfangen. Es waren jedoch nicht Wenige, die schon im vorletzten Jahrhundert aus dem „Böhmischen“ nach München kamen und hier ihre Spuren hinterließen. Wie z. B. Kunststudenten, die der Anziehungskraft der Münchner Kunstakademie folgend hier ein, zwei Studienjahre absolvierten. Die verbreitete Behauptung, dass sie hier hauptsächlich das bayerische Bier studiert hätten, entspricht der Wahrheit nur teilweise. Viele von ihnen schufen hier nämlich Werke, die zu den Schwerpunkten ihres schöpferischen Lebens gehörten. Ihr Leben spielte sich in der Maxvorstadt ab, um die Neue Akademie, wo die meisten von ihnen zur Untermiete wohnten. Ihren Lebensunterhalt verdienten sie meist durch Zeichnungen für die „Fliegenden Blätter“, die „Moderne Kunst“ oder den „Simplicissimus“. Einige Jahre lang organisierten sie sich in einem eigenen Künstlerverein. Sie nannten ihn „Škréta“ – nach dem Prager Barock-Maler Karel Škréta. Zu den aktivsten Vereinsmitgliedern zählte der Meister des Jugendstils Alfons Mucha, der zwei Jahre lang den Vorsitz des „Škréta“-Vereins führte, bis er 1887 München zu weiteren Studien nach Paris verließ.

Bayerischer Ex-Ministerpräsident Edmund Stoiber mit Gattin bei seinem Besuch der Ausstellung am 26. Juni 2008

Es waren aber auch einfache Leute, Arbeiter und Handwerker, die wegen der wachsenden Industrialisierung in der Habsburger-Monarchie in ihren Heimatorten keine Beschäftigung fanden und sich in der Hoffnung auf bessere Lebensbedingungen auf den Weg ins benachbarte Bayern machten. Nach München kamen hauptsächlich tschechische Schneider, von den bayerischen Arbeitsvermittlern angeworben und hier dann für Bekleidungsfirmen tätig, gefolgt von Schustern, Schreibern und Schlossern. Wie in vielen größeren deutschen Städten entstand auch in München schnell eine kleine tschechische Gemeinde. Ihre Mitglieder, die meisten nur mit mageren Deutschkenntnissen ausgestattet, suchten Rückhalt bei ihren bereits ansässigen Landsleuten.

Das 19. Jahrhundert gilt als Blütezeit des Vereinswesens und so kamen zu den 4 000 Münchner Vereinen noch einige tschechische hinzu. Ziel dieser Vereine war es, durch gemeinsame Unternehmungen die tschechische Sprache und Kultur sowie soziale Kontakte untereinander zu pflegen. Die ersten Versuche, in München einen tschechischen Verein registrieren zu lassen, scheiterten am Misstrauen des hiesigen Polizeiparates, das erst 1875

mit der Zulassung des Vereins „Slovan“ (Slawe) – wenn auch nicht restlos – überwunden war. Nach einigen Jahren reines Gesellschaftslebens ließ sich der „Slovan“ von dem in Europa verbreiteten Slogan „in einem gesunden Körper wohnt ein gesunder Geist“ zu Leibesübungen motivieren und aus dem Verein „Slovan“ wurde 1892 der Turnverein „Slovan“. Seine Mitglieder bekannten sich begeistert zur slawischen Massenbewegung „Sokol“ (Falke), die nach dem Vorbild von Turnvater Jahn 1862 in Prag gegründet worden war. Für den Münchner „Sokol“-Verein – mit seinem slawischen Patriotismus, der zur damaligen Zeit durchaus salonfähig war – war es allerdings nicht immer leicht zu bestehen. Im Übrigen gehörte der „Slovan“, dem nach der Gründung des Tschechoslowakischen Generalkonsulats in München 1919 sogar zwei tschechische Konsuln beitraten, bis zu seiner Auflösung zu Beginn des 2. Weltkrieges zu den bedeutendsten tschechischen Vereinen in Deutschland.

NÁVŠTĚVNÍKŮM
MNICHOVA

doporučuji k laskavé návštěvě veškeré své místnosti,
tak zvaný

**KLÁŠTERSKÝ
PIVOVAR**
(KLOSTERBRAU)

MNICHOV, LIEBIGSTRASSE 22
nedaleko Národního musea.

Místnosti tělocvičné jednoty „Slovan“ a mnoha
jiných spolků.

Velká restaurace, stinná zahrada, výtečné klášterské pivo a znamenitá kuchyně.

Každou neděli a svátek koncert domácí kapely.

Prose o podporu svého podniku, znamenám
s veškerou úctou

M. KUMMER, restauratér.

Neben dem „Slovan“ entstanden in München nach und nach weitere tschechische Vereine, von denen sich manche bald auflösten oder verboten wurden. Manche aber konnten sich jahrzehntelang behaupten und überstanden politische und wirtschaftliche Krisen, ständigen Mitgliederwechsel, interne Konflikte, die oftmals schwieriger zu lösen waren als die externen, sowie den Ersten Weltkrieg. Der Arbeiterbildungsverein „Pokrok“ (Fortschritt) ist ein Beispiel. Seine Mitglieder schafften es nach dem

Zweiten Weltkrieg sogar, Reste ihres Marionettentheaters aus Schutt und Asche zu bergen, um sie anschließend der Stadt zu schenken.

Diese Ausstellung vom SKV Sokol München zeigt keine Einzelschicksale. Sie zeigt das Leben einer in Vergessenheit geratenen Generation von Zuwanderern in München, die mit ihren Vereinen und Aktivitäten die multikulturelle Atmosphäre der Stadt um die (vorherige) Jahrhundertwende mitgestaltet haben.

Jitka Scholz
SKV Sokol München
www.sokol-muenchen.com

Ve dnech 14.-17. 8. 2008 proběhl na zámku Raabs an der Thaya ve Waldviertel **12. POETENFEST – 1 000 @ 1 Buch**, jehož součástí byly výstavy, čtení, koncerty, film, tanec. Pořadatelé akce byly Verein zur Erhaltung und Bewahrung der Burg Raabs a vydavatelství Bibliothek der Provinz.

2. 9. 2008 byla v 17 hodin otevřena výstava **HEIMAT ALS TRANSFORMATION UND IDENTITÄT** v Landeshausgalerie v St. Pölten. Výstavu, na níž jsou svými díly zastoupeni umělci z Rakouska, Německa, Francie, Číny, USA, zahájil Dr. Erwin Pröll, hejtman Dolního Rakouska, k výstavě promluvil Mag. Carl Aigner, ředitel Niederösterreichischen Landesmuseums.

Výstava potrvá do 30. 9. 2008, je otevřena od pondělí do pátku od 8:00 do 18:00 hodin.

Senát v říjnu vystaví originál Pittsburské dohody o vzniku ČSR

Originál Pittsburské dohody, která před 90 lety položila základ ke vzniku československého státu, má být v říjnu vystaven v Senátu. Bude ústředním exponátem výstavy s názvem *Na cestě k samostatnosti*, která bude věnována budování státu v letech 1916 až 1920. Dohodu podepsali 30. května 1918 v Pittsburghu zástupci českých a slovenských krajských organizací a pozdější prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Schválili v ní spojení obou národů v jednom státě. Dokument pomohl Masarykovi dokazovat, že i Slováci jsou proti setrvání v rakousko-uherském císařství a přejí si vznik společného státu s Čechy. O dokument, který je nyní na „turné“ po Slovensku, se stará americké historické muzeum v Pittsburghu. Už krátce po vzniku Československa se dohoda stala předmětem sporů. Někteří slovenští představitelé se jí dovolávali při svém úsilí o autonomii Slovenska vzhledem k tomu, že v dohodě byla Slovákům slíbena vlastní administrativa, sněm a soudy a slovenština jako úřední a vyučovací jazyk. Čeští politici ale poukazovali na to, že se jednalo jen o programovou dohodu s tím, že o státním zřízení, ústavě i postavení Slovenska rozhodnou až volení představitelé, tedy Národní shromáždění.

Společně s Pittsburskou dohodou bude podle pořadatelů v expozici vystavena také věrná kopie německého originálu Mnichovské dohody z roku 1938, která Československo připravila o pohraniční území ve prospěch hitlerovského Německa, ale také Maďarska a Polska.

Podle organizátorů to má svou symboliku – první z dokumentů symbolizuje několikaleté komplikované úsilí o vznik společného státu, druhý jeho rozbití během pár měsíců.

Souběžně s touto výstavou bude 24. září zahájena v prostorách historických chodeb Valdštejnského paláce expozice věnovaná výročí přelomových osmičkových roků v československých dějinách. Přiblížit má mimo jiné parlamentní osobnosti těchto let. Obě výstavy jsou součástí společného projektu Senátu, Národního muzea a Vojenského historického ústavu podobně jako expozice dokumentující plakáty ze srpna 1968. Ta začne za necelý měsíc ve Valdštejnské zahradě a potrvá do 28. září.

Fotografie v Plzni nabízejí i jediné přistání Zeppelinu v ČR

Unikátní snímek z přistání legendární vzducholodi Zeppelin na chebském letišti v polovině třicátých let, ale i další fotografie zachycující vývoj tohoto prvního československého letiště, přibližuje nová výstava v plzeňském Muzeu Škoda. Soubor více než třiceti snímků pod názvem *Chebská křídla* bude k vidění do poloviny září.

Letiště v Chebu vzniklo v roce 1917 a bylo jediným v zemích Koruny české a později i prvním letištem v Československé republice. Vystavené snímky zachycují jeho vývoj, první lety, havárie, ale i významné návštěvy na letišti, jako například příjezd říšského polního maršála Hermana Göringa. Podle historiků je Cheb také jediným letištem v ČR, kde přistála vzducholod' Zeppelin.

iDnes.cz spustil celodenní TV

Zpravodajský portál iDnes.cz spouští celodenní vysílání své internetové televize iDnes.tv, která stejně jako klasické celoplošné stanice nabídne zprávy, dokumenty nebo krátké i dlouhometrážní filmy a vysílat bude také reklamu. Na rozdíl od televizních stanic, jejichž signál se šíří přes zemské vysílače, satelit či kabelové sítě, nepotřebuje iDnes.tv žádnou licenci k vysílání od Rady pro rozhlasové a televizní vysílání.

Český rozhlas dal na speciální web kompletní záznam vysílání ze srpna 1968

Český rozhlas spustil speciální internetové stránky věnované okupaci Československa vojsky pěti zemí Varšavské smlouvy v srpnu 1968. Po čtyřiceti letech si tak návštěvníci webu mohou připomenout tehdejší napjatou atmosféru – od první zprávy v noci, přes střelbu ve vysílání, až po štafetové vysílání krajských studií. Návštěvníci webu se také dozví, jak technici vysílání v nouzových podmínkách zajišťovali. Nyní je na webu noční a ranní vysílání 21. srpna 1968, záznamy dalšího vysílání budou postupně přibývat. Rozhlas také vydal CD ve formátu mp3 o délce přes deset hodin, které obsahuje originální archivní nahrávky z let 1968 a 1969. Posluchači CD mohou slyšet záznam střelby sovětských okupantů pronikajících do tehdejšího Československého rozhlasu a jeho vysílání či záznam rozhovoru s těžce popáleným Janem Palachem.

Zdroj: Český rozhlas 7 – Radio Praha

Výstava – Šumavou Karla Klostermanna

Nejstarší fotografie Šumavy z let 1875 až 1914 představí výstava s názvem *Šumavou Karla Klostermanna*.

Výstava v Muzeu Šumavy v Kašperských Horách potrvá do konce října.

Změny a modernizace české železnice

Změna železničního uzlu:

Vlaková doprava v Přerově dozná velkých změn za tři miliardy korun

Na komplikace při jízdě vlakem se budou muset připravit lidé z Přerova. Příští rok totiž ve městě začne náročná rekonstrukce železničního uzlu. Kromě kolejí se opravy dotknou i nástupiště. První etapa prací, které přijdou na více než tři miliardy korun, potrvá do roku 2012. Ihned poté se začne s druhou částí. Ta potrvá minimálně dva roky.

„Na jaře začneme s kompletní rekonstrukcí celého kolejiště, trakčního vedení a zabezpečovacího zařízení. Kromě toho opravíme nástupiště na vlakovém nádraží v Přerově i s jeho podchody,“ popsal technický náměstek ředitele Správy železniční a dopravní cesty v Olomouci Miroslav Bocák.

Čeho si lidé všimnou nejvíce, bude právě rekonstrukce vlakových nástupiště, která se mají stát technickou památkou. „Na nástupištích zůstanou pouze historické sloupy a výstupky z podchodů, zbytek se změní,“ popsal Miroslav Bocák a doplnil, že opravená nástupiště by pak měla vypadat podobně jako nedávno zrekonstruovaná nádraží v Ostravě-Svinově či Břeclavi.

Lidé se však budou muset připravit na komplikace během cestování. „Všechno se bude dělat za provozu, takže budeme muset připravit náhradní nástupiště a zřejmě bude docházet k drobným zpožděním,“ doplňují na Správě železniční dopravní cesty Olomouc. Památkově chráněné hlavní budovy a prvního nástupiště se pak rekonstrukce týkat nebude. To se však nedá říci o kolejišti, které dělníci zcela vymění. První přijde na řadu úsek od Horní Moštěnice až po železniční most přes řeku Bečvu. „Právě ten bude technicky nejkomplikovanější. Na mostě je totiž celkem pět kolejí, které postupně nahradíme novými,“ řekl Bocák.

První etapa skončí zhruba do roku 2012. Během ní dělníci postaví také několik kilometrů dlouhé protihlukové stěny. „Druhá fáze pak začne asi v roce 2012 a bude pokračovat od Bečvy na Hranice a na Dluhonice,“ popsal náměstek a doplnil, že oprava se dotkne také některých přerovských podjezdů – například kojetínského nebo Mádrova nedaleko nádraží. Na tři měsíce dělníci také omezí i průjezd do přerovské chemičky kvůli opravě železničního mostu.

Rekonstrukce uzlu v Přerově by měla přijít na tři miliardy korun. Zhruba 75 procent bude hradit Evropská unie. Po dokončení by měla být cesta vlakem přes Přerov o několik minut rychlejší.

Zdroj: Mladá fronta DNES – ROMAN HELCL – České dráhy

Dominanta Znojma míří do šrotu

Starý železniční most přes řeku Dyji ze Znojma do Šatova už začali dělníci demontovat. Nahradí ho nový. Demontáží provizorní konstrukce začala nejrozsáhlejší obnova železničního mostu přes řeku Dyji na trati do Šatova. Dělníci budou na téměř sto čtyřicet let starém mostě pracovat do příštího roku.

„Práce na mostě navazují na první etapu celkové opravy trati do Šatova, která začala před dvěma měsíci. Firmy odstranily dosavadní koleje a připravily osazení patek pro instalaci sloupů vedení elektrické trakce,“ řekl přednosta znojemského nádraží Ladislav Sviták.

Sejmutí provizoria a montáž zbrusu nové mostní konstrukce tvoří nejrozsáhlejší část modernizace a elektrifikace trati ze Znojma do Šatova. Nová konstrukce mostu je vyprojektovaná jako spojitý ocelový příhradový nosník.

Takzvaný šatovský most postavila na sklonku šedesátých let 19. století společnost Severozápadní dráhy na nově budované trati spojující Vídeň s Jihlavou a Mladou Boleslaví. „Rozevírající se údolí řeky Dyje mezi Kraví horou a Znojmem se stalo pro projektanty nové dráhy velkou výzvou. Výsledkem bylo přemostění v podobě železné mřížové nýtované konstrukce, ukotvené ve dvou krajních pilířích v náspech na svazích údolí a podepřené třemi impozantními kamennými sloupy ze dna údolí. První vlak s cestujícími přešel po dvě stě dvacet metrů dlouhém a osmačtyřicet metrů vysokém mostě 1. listopadu 1871. Ve své době představoval viadukt naprostou senzaci. Cestujícím, přijíždějícím po mostu od Vídně, se naskytl úžasný pohled na staré Znojmo. V období 1871 až 1914 zažil most a celá Severozápadní dráha éru největšího rozmachu. Denně tudy projelo zhruba čtyřicet vlakových souprav, mezi nimiž byly i rychlíkové spoje z Vídně do Berlína a zpět,“ uvedl znojemský historik Jiří Kacetl.

Od roku 1992 vlaky jezdí po montovaném provizoriu. Vlaky po něm mohly jezdit jen třicetikilometrovou rychlostí. Na novém mostě budou po zahájení provozu koncem příštího roku vlaky jezdit osmdesátkou.

Elektrifikace celé desetikilometrové trati, výměna mostu a generální oprava znojemského nádraží bude stát jednu miliardu a dvě stě třicet milionů korun. Je to v současné době největší investice do modernizace regionálních železničních tratí.

Zdroj: Znojemské noviny 15. 8. 2008

První tranzitní koridor bude konečně tranzitní

Již přes patnáct let si modernizujeme železniční koridory, které nazýváme tranzitními. Kdo by ale hledal vlak, který bez přepřahu projede Českou republikou od hranice ke hranici, přijde na to, že žádný takový vlak neexistuje. Od počátku platnosti jízdního řádu 2009 však bude situace zřejmě veselejší – díky mezinárodnímu vlaku EC 173 „Vindobona“ na trati Hamburg – Wien.

Obecně platí, že pro skutečně tranzitní provoz po českých koridorech scházejí hnací vozidla. Samotné ČD mají zatím v třísystémovém provedení pouze Pendolino a ze zahraničních vozidel moderní elektrické trakce byl teprve v červnu schválen první typ. Realita na prvním koridoru je tedy taková, že mezinárodní vlak EC přiveze z Drážďan do Prahy postarší lokomotiva řady 371 ČD (která prakticky není schopná dosáhnout s vlakem maximální rychlosti 160 km/h) a v Praze se přepřáhá na ještě starší vozidlo řady 350 ZSSK, neboť ve stavu ČD není žádná dvousystémová lokomotiva (3 kV + 25 kV) na 160 km/h. Jede-li vlak do Vídně, přepřáhá se ještě v Břeclavi na lokomotivu ÖBB. Popsaná realita naprosto nesplňuje současné požadavky na interoperabilitu železniční dopravy, můžeme však věřit, že situace se brzy začne zlepšovat.

Nástup řady 1216.2 ÖBB na EC do Prahy

V červnu 2008 došlo k oficiálnímu schválení elektrických lokomotiv typu ES64U4C (řada 1216.2 ÖBB) pro provoz na síti SŽDC. V této souvislosti se připravuje vedení značné části vlaků vyšší kvality v relaci Wien – Brno – Praha lokomotivami řady 1216 v celé trase. Rozsah provozu EC vlaků na tomto rameni bude rozšířen na 8 párů denně (stávající rychlíky Wien – Brno budou zrušeny), z nichž 2 páry budou tvořit jednotky řady 680 ČD (v ČR kategorii SC), 5 párů povezou Taurusy řady 1216 ÖBB a již jen jediný pár (EC 177/378) zůstane na českém úseku lokomotivám řady 350 ZSSK.

Nástup moderní trakce bude velkým přínosem pro ČD, neboť přes třicet let staré lokomotivy řady 350 ZSSK, které si nyní musejí najímat, nejsou již příliš spolehlivé, a navíc si ÖBB za použití řady 1216 budou účtovat výrazně nižší částku než ZSSK za svou řadu 350.

Další novinkou bude provoz lokomotiv řady 1216 ÖBB na jednom páru EC vlaků (EC 178/173) na rameni Praha – Dresden. To znamená, že na vlaku EC 173 pojedou jedna lokomotiva v úseku Dresden Hbf – Wien Südbf, čili bez přepřahu přes celý první tranzitní koridor. Odtud také pramení název tohoto článku. Někteří možná namítnou, že v minulosti už jezdily přes naše území tranzitní vlaky bez přepřahu – ano, byly to různé motorové jednotky na prestižních expresech Vindobona a Hungaria. Je ale pozoruhodné, kolik let trvalo, než Vindobona bude moci projet přes ČR s jedním hnacím vozidlem elektrické trakce. Martin Moštek, České dráhy

Více Taurusů i v jižních Čechách

K určitému rozšíření provozu lokomotiv řady 1216.2 ÖBB dojde také na trati České Budějovice – Horní Dvořiště. Jedna lokomotiva bude nadále vozit mezistátní vlaky EC 100/101 Jože Plečnik a R 206/207 (předpokládané jméno Matthias Braun), díky změně trasování a časové polohy vlaků EC 100/101 vykoná oba obraty do Českých

Budějovic jedna lokomotiva. Nově budou mít ale další dva Taurusy v obězích dohromady tři páry regionálních spojů z Lince do Českých Budějovic a zpět. Můžeme očekávat, že Taurusy nezůstanou dlouho jedinými moderními vozidly elektrické trakce, kterými bude možné přes Českou republiku tranzitovat. Kromě nástupu elektrických lokomotiv řady 380 ČD zřejmě dojde také ke schválení typu 189 DB. Situace provozu na našich hlavních tratích se tak pravděpodobně brzy skutečně změní.

*Zdroj: Železniční magazín
Informace k železnicím – J. Zajíček*

Die neueste Internetversion des Tschechischen und Slowakischen Bahnführers von Herrn Petr Jeremias Popov ist ab sofort auch on-line unter dem Link:
<http://www.univie.ac.at/slawistik/Bahnen/index.htm>

Sie finden darin wichtige Hinweise zum Personentarif der Slowakischen und Tschechischen Bahnen, einen Sprachführer samt Terminologie des Personenverkehrs auf Slowakisch und Tschechisch, ein Fahrpreis-Kalkulationsmodell für das Ansuchen um schulische und universitäre Förderleistungen u. v. a. m.

VÝSTAVA / AUSSTELLUNG

DUŠAN ŠPIČKA

**RAKOUSKÉ
IMPRESE**

**ÖSTERREICHISCHE
IMPRESSIONEN**

PRAHA

Dušan Špička je absolventem Střední průmyslové školy filmové v Čimelicích. Vedle své činnosti ředitele Regionálního muzea v Teplicích se prezentuje na výstavách doma i v zahraničí jako úspěšný fotograf. Na výstavě představuje Špička fotografické imprese, které zachytil na četných cestách do Rakouska, mezi nimi i na takových, které podnikl na pozvání Rakouského kulturního fóra v Praze.

Dušan Špička o výstavě: „... obyčejné pohledy na neobyčejně krásnou zemi. Spíš pohlazení po duši než velké avantgardní fotografické umění. Fotografie ze země, kde bych chtěl žít, kdybych nežil tam, kde žiji nyní.“

Výstava byla připravena ve spolupráci s Regionálním muzeem v Teplicích.

Sehr geehrte Damen und Herren,

das Förderprogramm „Grenzgänger“, das die Robert Bosch Stiftung in Zusammenarbeit mit dem Literarischen Colloquium Berlin durchführt, wird zum 31. Oktober 2008 erneut ausgeschrieben.

Gefördert werden Recherchen in Mittel-, Ost- und Südosteuropa und China für literarische und essayistische Prosa, Foto(text)bände, Kinder- und Jugendbücher, aber auch für (Dokumentarfilm-) Drehbücher und Hörfunkbeiträge. Es können pauschale Recherchestipendien in Höhe von 2.000 bis 10.000 EUR beantragt werden.

Gerne schicken wir Ihnen auch eine elektronische Version der Ausschreibung, Plakate oder Falblätter zu.

Für Rückfragen stehe ich Ihnen jederzeit telefonisch (030-816996-64) oder per Mail (niemann@lcb.de) zur Verfügung.

Inga Niemann
Literarisches Colloquium Berlin e.V.
Am Sandwerder 5
14109 Berlin
Telefon: ++4930 816 996 64 - NEU!!!
Telefax: ++4930 816 996 63 - NEU!!!
<http://www.lcb.de>

NATIONALRATSWAHL 2008 – SPITZENKANDIDATEN DER PARLAMENTSPARTEIEN					
	SPÖ	ÖVP	S	FPO	BZO
	 Werner Faymann Alter: 48 Minister seit 2007	 Wilhelm Molterer Alter: 53 Vizekanzler seit 2007	 A. Van der Bellen Alter: 64 Nationalrat seit 1994	 H.-C. Strache Alter: 39 Nationalrat seit 2006	 Jörg Haider Alter: 58 Landeshauptmann seit 1999
Landeslisten					
	Norbert Darabos Alter: 44	Franz Glaser Alter: 59	Christiane Brunner Alter: 31	Norbert Hofer Alter: 37	Jörg Steiner Alter: 30
	Gerhard Köfer Alter: 47	Ursula Plassnik Alter: 52	Matthias Köchl Alter: 31	Karlheinz Klement oder Harald Jannach	Josef Bucher Alter: 43
	Hannes Fazekas Alter: 44	Josef Pröll Alter: 40	Dieter Brosz Alter: 39	Walter Rosenkranz Alter: 46	Ernest Windholz Alter: 48
	Barbara Prammer Alter: 54	Wilhelm Molterer Alter: 53	Ruperta Lichtenecker Alter: 43	Lutz Weinzinger Alter: 65	Ursula Haubner Alter: 62
	Stefan Prähauser Alter: 60	Peter Haubner Alter: 48	Birgit Schatz Alter: 38	Rupert Doppler Alter: 50	Erich Tadler Alter: 50
	Heidrun Silhavy Alter: 52	Martin Bartenstein Alter: 55	Werner Kogler Alter: 46	Gerhard Kurzmann Alter: 54	Gerald Grosz Alter: 31
	Gisela Wurm Alter: 51	Franz Hörl Alter: 51	Kurt Grünewald Alter: 60	Werner Königshofer Alter: 55	Gerhard Huber Alter: 43
	Elmar Mayer Alter: 55	Karlheinz Kopf Alter: 51	Harald Walser Alter: 55	Bernhard Themessl Alter: 56	Christoph Hagen Alter: 39
	Werner Faymann Alter: 48	Johannes Hahn Alter: 50	Eva Glawischnig Alter: 39	H.-C. Strache Alter: 39	Herbert Scheibner Alter: 45

Quelle: APA; Fotos: APA

11. září měl premiéru film *Tobruk*

Nový film režiséra Václava Marhoulu vypráví o příslušnících československého praporu, kteří byli za druhé světové války, na podzim roku 1941, odveleni k obraně Němci a Italy obleženého města Tobruk v severoafrické Libyi.

Mezi nimi je i mladý voják Jiří Pospíchal. Jeho naivní a idealistické představy o hrdinství a válce jsou syrově konfrontovány s nesnesitelným peklem africké pouště, každodenním ohrožením života a všudypřítomnou smrtí. To vše si u něj vybírá svoji krutou daň, kterou umí vyměřit jen válka.

Film *Tobruk* je v hluboké úctě věnován všem českým a slovenským veteránům, jakož i domácímu odboji. Především pak příslušníkům Československého pěšího praporu 11 - Východního, kteří po boku Britů, Australanů, Poláků a Jihoafričanů na podzim roku 1941 bránili před německými a italskými jednotkami poslední Spojenci ovládaný strategický přístav na severu Libye – Tobruk.

Přestože v okolí města Tobruk se stále nachází zbytky pevností a zákopů z této doby, film se nakonec natáčel v Tunisu. Podle režiséra Marhoula jeho ambicí nebylo natočit film jen pro pamětníky a milovníky vojenské historie, ale film, který by byl sdělný pro většinové občanstvo a měl by nabízet základní otázky o hledání lidských hodnot.

ALOIS NEBEL

BIBLE TV

Kolik králů přišlo vítat narozeného Ježíška?

Bible TV teď vysílá soutěž Hřích & Opuštění. Kdo vyhraje, tomu papež odpustí všechno až do pátého kolena a pozve ho na oběd do Vatikánu. Pražáci jsou sice neznabozi, ale my Sudeťáci to vidíme jinak.

Za á dvanáct.

Květa se dívá každou neděli. Odpustky nepotřebuje, protože je sama anděl, ale ve Vatikánu ještě nikdy nebyla. Ví úplně všechno. Kdy upálili českého kacíře Jana Husa, kdy Pražáci utopili Nepomuka...

Za bé tři. Za cé osm.

... a kde skončily kosti svatého Vojtěcha. Teď je v naději. Závěrečné slosování proběhne o pouťi na Svatém Kopečku. Držím jí palce, a když to nedopadne, vezmu ji na jih vlakem. Koleje totiž vedou všude.

To je přece jasný...

Cože?

Panna, co porodila?

JAROSLAV RUDIŠ | JAROMÍR 99 → WWW.ALOISNEBEL.COM

Videotéka a fonotéka KLUBU (s podporou MZV-OKKV)**Seznam videokazet:**

Ballada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (něm.)
Císařův pekař
Český Krumlov (něm.)
Čerte, drž se svého kopyta
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (něm.)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (něm.)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (něm.)
Nesmrtelná teta

Obchod na korze
Ostře sledované vlaky
Osudy dobrého vojáka Švejka I-II
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské Jezulátko (něm.)
Šakalí léta
Tajemství ocelového města
Trhák
Všichni moji blízcí
Divadlo Jára Cimrmana:
AKT, hra se zpěvy a tanci
Němý Bobeš aneb Český Tarzan
Vyšetřování ztráty třídní knihy
Záskok

Pohádky:

Broučci
Kocour Vavřinec
Krtečkova dobrodružství
Maxipes Fík
Mach a Šebestová I-II
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček
Kazety:
A vy páni muzikanti
Jarmila Šuláková – Folk songs
Jen vzpomínky poštáctví
kluka
Krtečkova dobrodružství I-II

Neuvěřitelné situace:

Šimek a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The best of Pavel Bobek
Všichni moji blízcí
CD:
V + W, Písničky (2005)
Možnost zapůjčit tyto filmy:
Audience
Báječná léta pod psa
Když rozvod, tak rozvod
Pelíšky
Skiřiváci na niti
Smrt krásných srnců

Máte-li zájem o vypůjčení, kontaktujte zástupce Kulturního klubu. Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotéky.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Příhlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlüsselgasse 18, A-1080 Wien
záznamník (od 10:00): ++43-1-402 32 99
fax (od 10:00): ++43-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým členům a novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2007 činí **29,- €**. Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2007 činí **29,- €**. Prosím, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2007 činí včetně poštovného **49,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**.

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Mag. Pavlína Böhmová, mobil 0043 (0) 669 195 44 077,
tel./fax: 0043 (01) 95 44 076

František Písařík, tel.: 0043 (0) 650 599 28 02

centrální fax (od 10:00): 0043 (01) 79 88 454

e-mail: inzerce@kulturklub.at

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlaste se na tel. č. 6023651, dr. Malá.

Čeština – začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlaste se na tel./fax 0043-1-40 89 841,

Mag. dr. Brandeis.

Kurzy

slovenského jazyka
na Slovenskom inštitúte

miesto: priestory Slovenského inštitútu,
Wiplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
informácie: tel. 01/535 40 57

 TSCHJECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka dr. Tatjana Langášková
Tel./Fax: 0043 1 5352360 - 14
www.tschechischeszentrum.at
E-mail: ccwien@czech.cz
Po – Pá 10:00-17:00

Mag. **Sylvie Šebelová**
Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**
+43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web**

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu
Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska
tel.: 0043 1 533 21 933
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

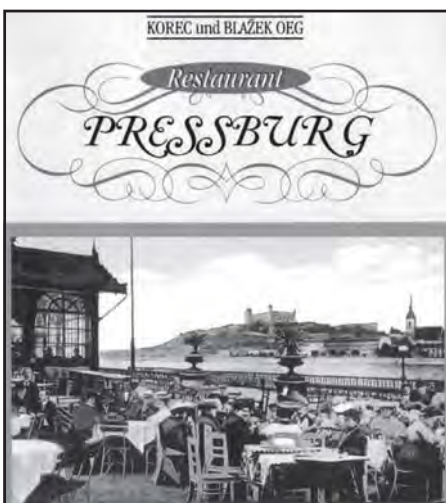
ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmluvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at otevřeno: st, čt 17:00-18:30 nebo v **Kulturním klubu** (viz níže).

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Informace v reštaurácii Pressburg

VON MINDERHEITEN ZU VOLKSGRUPPEN

20 Jahre Wiener Arbeitsgemeinschaft

Redigiert von
Heinz Tichy, Ernő Deák
und Richard Basler

integratio

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTÚRNY SPOLOK**
sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsk@slovaci.at www.slovaci.at

**Divadelní ochotnický spolek
VLASTENECKÁ OMLADINA**
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel. 02273 7604
www.omladina.at

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4/Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

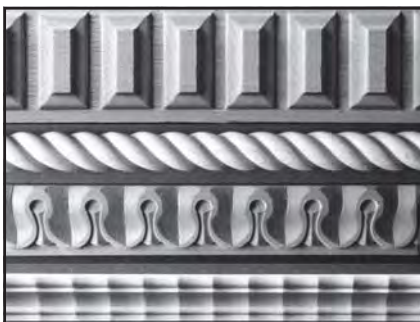

Slowakisches Institut

Wien

Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Wipplingerstr. 24-26
1010 Wien
Tel./Fax: 43 / 1 / 53 54 057
E-mail: siwien@gmx.at
www.sivieden.mfa.sk

Dřevěné lišty a mřížky

Franz Kolář GmbH
Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
Tel.: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at

**Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at,
www.theaterbrett.at
úterý – sobota od 20 hod.**

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
1030 Wien, Steing. 24
tel.: ++43-0-699 10596078 (9:00-19:00)
fax: ++43-1-812 36 50
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
www.pastrnak.at.ac
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

EXTRAPARFUM.AT

Vítáme Vás v internetové parfumerii
www.extraparfum.at
Nabízíme ucelenou řadu originál zabalených značkových parfémů za skvělé ceny.

Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje
Váš EXTRAPARFUM

„Art-Atelier“

Bildhauerei / Keramik
Restaurierung / Keramikurse
Altmüttergasse 6, 1090 Wien

Tel.: 0676 9452096

Auf Ihren besuch freut sich:
Mag. Milada Zahnhausen
Dipl. Bildhauerin & Keramikerin

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85, po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9-12 hod.

Mobiles
Theater für Kinder

tel 01/505 98 06
e-mail: theater.moki@chello.at
www.theater-moki.at

Atelier JAN -

Umění z kůže
Jan & Tamara
Brabenec,
Spittelberggasse 7,
1070 Wien,
tel./fax: 526 54 22,
po-pá 13-18 hod.,
so 10-14 hod.

Výhodné ubytování ve Vídni

I. Seda,
Westbahnstr. 18, 1070 Wien,
Tel. 01/617 27 06

Právník v ČR JUDr. Josef Franc advokát

Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax : 004202 848 18 008,
mobil: 00420602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

SALON MIMI - ŽOFIE HERRMANN

Dipl. kosmetička, pedikérka,
zdravotní sestra
Odborná kosmetika, pedikúra,
manikúra, el. epilace chloupků,
manuelle lymphdrainage
Aromamassage, soft-laser
Termín dle dohody:
tel. + fax: 01/98 24 867
Út – pá: 8:30-11:30 + 14:00-18:00
1140 Wien, Kienmayerg. 48

KULTURNÍ KLUB

*Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich*
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,
mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764,
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

ČESKY MLUVÍCÍ PŘÁVNÍK

Adresa je k dispozici
v redakci.

Slobodná katolíčka,

45/160 cm,
žijúca vo Viedni,
so záujmom o turistiku
a cestovanie,
hľadá muža nefajčiara
s rovnakými životnými hodnotami
a záujmami.
Kontakt v redakcii

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17,
Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

**PRODEJ A OPRAVY
VEŠKERÉ ELEKTRONIKY,**
Krajanské ceny, TV-Service,
T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17,
1030 Wien, Tel./Fax: 798 47 08

PRO
LIN
GUA

PROLINGUA

Ivana BROZOVA

Barichgasse 21
Eingang Ottogasse
1030 Wien

Tel.: 0650 / 400-17-10
E-Mail: prolingua.b@volny.cz

PRO
LIN
GUA

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

**MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE**
>>> *sleva pro krajany*

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at

otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant Schönbrunner Stöckl

rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

Nabízíme:

svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.

Těšíme se na Vaši návštěvu!

Küche/ kitchen / cucina / kuchyně

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29,

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dřšťková polévka, bramboráky, svíčková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo -
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenc

1080 Wien, Schloßelgasse 18, tel.: 402 57 31

otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

**KLEINES
WIENER CAFE**

Denis Bezucha

1080 Wien, Kochgasse 18

tel. 01/402 32 07

po – pá 9:00-22:00

sobota a neděle

zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.

Oslavy na objednávku.

Budějovické pivo.

Jak vysvobodili princeznu Chroché

Jiří Dědeček

Prasisko se v noci opět vloupalo do spižírny a snědlo všechno, na co dosáhlo. A dosáhlo skoro na všechno. Teď spalo hlubokým spánkem a ukrutně chrápal. Sešli se nad jeho nadouvajícím se břichem, Malá tlustá víla, Panáče, Nastydlá rybička, Pardyňka, Knedlík a samozřejmě především Trpasl. On to přece byl, který naplánoval na dnešní noc vysvobodit zakletou princeznu. Zhloubán hleděl tedy na ni, zakletou do hrozné podoby Prasiska, a aby se tolik nebál, držel v náručí kocoura Šroubováčka.

„Jářku,“ pravil Trpasl zamyšleně, „zakleté je podle mého názoru jenom to jméno. Jářku, když se někdo jmenuje Prasisko, jako by ani nemohl být jiný, než ošklivý, zlý a hloupý. Jářku, princeznu vysvobodí podle mého názoru jenom ten, kdo jí vrátí její původní jméno. Krásné jméno, podotýkám... Inu tedy jářku...“

„Nejsem u tebe žádný Jářek,“ zavrčel kocour a vztekla se vydral Trpaslovi z náručí. „Jářku si říkej někomu jinému, laskavě! A ať si mě radši chová Panáče!“

Ale Trpasl si kocourova prskání nevšímal a polohlasem uvažoval dál: „Ono se řekne vymyslet jméno... To se vezme kalendář a člověk si nějaké pěkné vybere. Ale takové jméno kolikrát s člověkem kráčí celý život.“

„Někdy i déle,“ podotklo Panáče.

„Jak déle?“ vytrhl se Trpasl ze svých úvah, protože vše, co se týkalo délkových měr, ho odjakživa nesmírně zajímalo.

„Časově déle,“ vysvětlila Malá tlustá víla. „Jako že ten dotyčný už třeba dávno není, ale to jméno je pořád.“

„Ano, rozumím,“ řekl Trpasl. „Kupříkladu Alfons.“

„To nebyl tak docela přesný příklad,“ řekla Malá tlustá víla, ale velmi opatrně, aby se Trpasla nějak nedotkla, když se teď od něho očekávají takové veliké věci.

„Nechápu, proč by měl jakýkoli příklad na světě být přesný! Kdo to potřebuje, kdo mu o to stojí!?“ rozčilil se Trpasl.

„Máš pravdu, kamaráde,“ uklidňovalo ho Panáče, „a navíc – kvůli tomu tu teď nejsme.“

A byla to pravda; Trpasl se tedy vrátil ke svým původním úvahám...

„Kdybych já se, přátelé, například nejmenoval Trpasl, nýbrž Krakonoš, jak zněl původní záměr mých rodičů, mohl jsem být někdo úplně, ale úplně jiný. Jenže na úřadech to tenkrát neprošlo. Že prý Krakonoš není vhodné jméno pro miminko. A rodiče to měli tak pěkně vymyšleno, maminka mi chtěla říkat Kraki...“

„Nebo Krakoušku,“ pravilo zasněně Panáče.

„Nebo Krakýši,“ řekla Nastydlá rybička.

„Nebo Konouši,“ řekl Knedlík.

„Nebo Kráko,“ řekla Pardyňka. „Nebo Krakoune,“ zavrčel škodolibě Šroubováček.

„Prosím vás, nechte toho, takhle se nikam nedostaneme!“ napomenula je Malá tlustá víla.

„Právě,“ řekl Trpasl. „Tohle je vážná věc. Mnozí z nás totiž právě zde a právě dnes mají důležité poslání! Nebál bych se říci životní poslání!“

„Ale já jsem myslela, že bychom se tomu vymýšlení

jména pro zakletou princeznu, tedy... pro zde přítomné Prasisko... mohli věnovat všichni, kolektivně,“ podivila se opatrně Malá tlustá víla. „Víc hlav víc ví.“

„Velmi správně...“ pokývl Trpasl. „Ovšem poslední slovo budu mít tak jako tak já.“

„Jak to? Proč vlastně?“ divili se Pardyňka a Knedlík.

„Protože jsem otcem myšlenky. Byl to můj nápad! S tou zakletou princeznou a tak vůbec. Ovšem pomáhat mi smíte, proč byste nesměli,“ uvážil věc Trpasl a pokračoval. „A proto tedy dnes my, totiž konkrétně já, musíme najít pro Prasisko nějaké krásné jméno!“

„Jenom aby ně bylo pak ochotno slyšet,“ řekla pochybovačně Nastydlá rybička.

„Jenom aby mu to nové jméno pasovalo,“ dodal pochybovačně Knedlík.

„Já mám pocit, že zrovna jméno Prasisko mu sedne jako ulité,“ zavrčel zase Šroubováček.

„Že jsme tě s sebou brali,“ zalitovalo Panáče, „ty máš dneska ke všemu tak strašný přístup...“

Ale Trpasl neposlouchal a zasněně pokračoval: „A co je, přátelé, pro zde přítomné Prasisko typické?“

Ale všichni mlčeli, protože je nic pěkného nenapadlo.

Ovšem Trpasl je pobízela: „No, jen do toho – která z jeho činností by mu mohla vynést takové jméno, které by ho vysvobodilo ze zakletí?“

Ale všichni mlčeli, protože je náhle napadaly ještě horší věci než předtím.

„No tak, nebojte se... opravdu nikdo?“ rozhlížel se Trpasl jako ve škole. „Dobrá, pomohu vám – čím se zde přítomné Prasisko vyznačuje?“

„Páchne,“ řekl Šroubováček.

„Samá voda,“ řekl Trpasl.

„Krade,“ řeklo Panáče.

„Samá voda,“ řekl Trpasl.

„Sežere, na co přijde,“ řekl Knedlík.

„Samá voda,“ řekl Trpasl.

„Nemyje se,“ řekla Nastydlá rybička.

„Je nechutně vulgární,“ povzdechla si znechuceně Pardyňka.

„Samá voda,“ řekl Trpasl.

„Chrápe,“ řekla Malá tlustá víla.

„Příhořivá,“ zvolal Trpasl radostně. „A já vás nebudu déle napínat – HOŘÍ! Chrápe neboli –?“

Ale zase se nikdo nehlásil.

„Chrápe neboli chrochtá!“ vykřikl vítězně Trpasl. „Ano, chrochtá! Chrochrochro! Já bych se nebál říci: chrochoce! A právě tento roztomilý zvuk budiž základem našemu pátrání. Od něho se odvine jméno, které princeznu vysvobodí! A já hned navrhuji jako první: Chrochistázie!“

A Trpasl v naději rychle pohlédl na Prasisko, zda kletba po vyslovení toho krásného jména pominula. Ale nepominula.

„Třeba to nebylo úplně přesně. Tedy jinak, mám to do detailů promyšleno: Chroana!“

Ale zase se nic nestalo.

„Chrolma,“ zkusila to Malá tlustá víla.

„Chrogrid, Chrotýlie, Chrochislava,“ snažilo se také Panáče.

„Chrobuše,“ zavrčel zlomyslně Šroubováček.

„Chronda,“ řekl Knedlík.

„Chronika,“ řekla Nastydlá rybička.

„Chrožena,“ řekla Pardyňka.

A pak už to šlo ráz naráz, překřikovali se jeden přes druhého a překrásná jména létala vzduchem jako padající hvězdy... Chrolada, Chroběna, Chrorota, Chroněžka, Chroura, Chrobriela, Chrotiška, Chroňdělá, Chrotlana, Chrovona, Chroňa, Chrotána, Chrorika, Chrovana, Chroňdula, Chroženie, Chrofiie, Chrotava, Chrotaša, Chrontonie, Chrovla, Chrodriana, Chrotricie, Chrořkéta, Chrolína, Chrolga, Chrochtmíra, Chrostýna, Chrořdáléna, Chrořříška, Chrořdela, Chronisa, Chrořěžda, Chrorra, Chrolivie, Chrořška, Chrořgáta, Chrořvika, Chrořchiela, Chrořgita, Chrořpánka, Chrořiam, Chroběna, Chrořter, Chrořbína!!!

Ale pořád nic.

Trpasl byl už viditelně nešťastný, ale přece jenom ještě z posledních sil zašeptal: „CHROCHÉ.“

Až na „Chroché“ se Prasisko trošičku pohnulo, zafunělo a převálilo se na druhý bok. Ale to bylo všechno, jinak nic. Prostě nic, ani známka vysvobození ze zakletí. Trpasl byl velmi, velmi zklamán.

„Nejsem jen velmi, velmi zklamán,“ řekl, když viděl, jak ho všichni účastně pozorují. „Jsem nadto ještě zoufalý. Ano, řeknu vám to otevřeně, život mne přestal těšit, a kdybych nebyl hadrový, já bych snad...“

A Panáče řeklo, že kdyby ono nebylo dřevěné, že by snad také snad... A už už to vypadalo, že budou všichni společně plakat. Když tu se ozvalo zachrochtání, ale nijak hrůzostrašné, nýbrž docela milé, téměř něžné.

„Chrochro vespolek, přátelé,“ řeklo Prasisko a zívlo. Nikoli ovšem na celé kolo jako obvykle, nýbrž zakrylo si rypák, vlastně už bychom mohli říkat rypáček, způsobně kopýtkem. „To se mi ale krásně spalo. A zdálo se mi... že jsem bylo ještě malinké Prasítka a maminka mi říkala krásná slovíčka.“

„Například?“ zeptala se Malá tlustá víla.

„Nepamatuji se už přesně, jenom to poslední mi utkvělo – Chroché. Tak mi říkali, když jsem bylo hodné,“ zasnulo se Prasisko, vlastně bychom už skoro mohli říci Chroché.

„My bychom ti tak také říkali, kdyby...“ pravila nesměle Malá tlustá víla, protože nevěděla, zda se Chroché nerozlítí jako jindy. Ale ne. Jenom si rozespale mnulo očka (jimž bychom ovšem i nadále mohli říkat prasečí, protože úplně převratná změna to zase nebyla).

„Já vím, já vím, odpusťte,“ řeklo Chroché a zapýřilo se. „Nechovalo jsem se k vám vždycky přátelsky. To ten můj prokletý věčný hlad dělá ze mě netvora. Ovšem když se takhle najím na několik let dopředu, vydržím být velmi dlouho poměrně hodné a milé plyšové zvířátko.“

A s tím museli všichni souhlasit. Nikdo o sobě nemohl tvrdit, že by snad byl plyšovější než Chroché (jenom Pardyňce připadalo takové srovnání mírně nevkusné, ale opravdu jenom mírně).

A tak Trpasl sice žádnou zakletou princeznu nevyvobodil, ale na druhou stranu se ukázalo, že Chroché je opravdu docela hodné a milé plyšové zvířátko, jenom se s ním musí pěkně zacházet. Ale tak je to v životě se vším.

Kniha vyjde v nakladatelství Brio

Jiří Dědeček (1953, Karlovy Vary) je písničkář, básník, prozaik, textař a překladatel. V letech 1973-85 tvořil autorskou dvojici s Janem Burianem. Od roku 2006 je předsedou Českého centra Mezinárodního PEN klubu. Z díla: omalovánky *Co se stalo v ZOO* (Albatros, 1987), *Oběžník* (PmD,

Mnichov 1989; Středočeské nakladatelství a knihkupectví, Praha 1990), písňové texty *Blues pro slušný lidi* (Academia, Praha 2002), soubor fejetonů *Bát se krást* (2005), román *Snídaně se psem* (2008).

Být přesný – to už je báseň!

Šiktancovy neuhýbavé odpovědi na Slomkovy otázky

Karel Šiktanc (1928) je jedním z těch několika básníků, bez jejichž účasti by bylo těžké představit si poslední půlstoletí vývoje české poezie. Nakladatelství Karolinum mu v letech 2000-2005 vydalo několik svazků souborného díla a sbírku *Zimoviště*, nyní přišlo s knižním rozhovorem. Básník v dialogu s Jaromírem Slomkem po dobu dvou let pomalu a cudně odkrýval, co v životě cítí jako podstatné, a hlavně vyslovil, čím mu je básnická práce. Neznamená to ovšem, že s básněním končí. Naopak: nová sbírka je na dohled.

Řeč ne řeč, titul opravdu jak ze Šiktance. Víme, s jakým „velikým trápením duše“ hledá názvy svých básnických sbírek, jenom aby ta slova byla původní, krásná a přesná. Vždyť dávno někde napsal: „být přesný – to už je báseň!“ *Řeč ne řeč* je neuhýbavou odpovědí na pokládané otázky, která každou větou zároveň poukazuje k básnickově cizelérské práci se slovem. Pravda, osnovou jsou tu Slomkovy otázky. Ale v odpovědích se básník nedá vyvést ze své slovesné řehole. Neposkytl tu záznam rozhovoru, jakých vycházejí stovky v náhražce za pracně rozmyšlené a formulované uvažování. Šiktanc i zde psal sebe, svou řečí, jako v kterémkoli jiném svém textu opracovávaném v manuskriptu. Ano, on totiž opravdu píše rukou s vědomím, že „je to asi trochu k smíchu“. Je v tom ještě o krok tradičnější než „strojopisný“ Vaculík, aniž by proto měl jako on počítat za cestu k úpadku světa.

Hodně svinská doba

Rozhovor dal Karlu Šiktancovi, básníkovi s mimořádným smyslem pro mýtus, prostor k vyznání se všem třem krajinám jeho života (i básní). Všechny jsou mytické: středočeská krajina dětství přes pole od vypálených Lidic a nedaleko legendární Budče, nevšední i všední magie Prahy a nakonec Bernštejn, Středohoří, Máchův kraj „hradů spatřených“.

Na své počátky nehledí Šiktanc zrovna milosrdně. Z básní bere vážně až *Heinovské noci* (1960), v nichž tragédie Lidic není tématem, ale hrůzou, kterou měl básník na dohled z buštěhradské silnice. Tam teprve našel svou řeč, verš, osobitou formu a východisko pozdějšího zralého básnického díla.

Neopomíjí zmínit svou ranou zkušenost, kdy se v literárním měsíčníku *Květen* (kam přispívali například i Šotola, Holub, Červenka) naivně, ale vážně pokusil poprvé literárně přiblížit skutečnému, všednímu životu padesátých let. Zakrátko přišel i první prohraný střet s diktátem dobové literární normy, ale nemylme se. Padesátá léta sice byla direktivně ideologií osévaná a mocensky obhospodávaný úhor, ale právě v konfliktu s ním začaly vznikat živé zárodky, které se mohly později rozvinout do kulturního „boomu“ šedesátých let. Nehledě na to, že po celá padesátá léta přetrvávalo dočasně potlačené, ale velké umění.

O tom nejzřetelněji svědčí kvalita výtvarných děl z té doby (blízké kontakty mezi básníky, malíři a sochaři Šiktanc nejednou připomíná). Ostatně na výhody absence komerčních svodů, což podněcovalo originalitu a niternost tehdejšího umění, už dávno upozorňoval Jindřich Chaloupecký.

K šedesátým letům se Šiktanc vrací mimo jiné vzpomínkou na své již mnohem poučenější a zralejší působení v dnes neprávem pozapomenutém časopise *Orientace* (tiskli tam také Diviš, Juliš, Kabeš, Kolář, Lustig, Putík), který s počátkem okupační normalizace zanikl stejně jako například *Tvář*.

Když se pak zmiňuje o dvacetiletí, jež následovalo, pociťuje sice újmu, „ale v tom ta bída nebyla: ta krutost asi vězela spíš v její délce a pak v tom zoufale plném, trvale přítomném vědomí celé hrozné nahoty moci, kterou jsme pomáhali ve svém mládí nastolovat a stvrzovat, které jsme se sice sem tam vztekali a čím dál víc cukali, ale přesto dlouho věřili jejím snově načrtnutým ideálům. Ano, délka toho marasmu a tahle velká osobní zmyšlená takhle na kraji života byly, myslím, pro mě a pro mnohé mé přátele nad všechny zákazy a ústrky a nehoráznosti. Jistě, zněly k tomu v nás doprovodem i desítky pravdivých verzí o mladé naivitě, o sociální danosti, o nevzdělanosti, o sousedních Lidicích ve čtrnácti letech atd. Ale Červenka někde říká: Za prvé v týchž okolnostech žili lidé, kteří odolali. A za druhé člověk není od toho, aby podléhal dobovým determinacím, ale aby se jim vymykal, takže nese odpovědnost i za to, co nesvedl.“

Karel Šiktanc však i tady nachází určitý zisk, jakkoli paradoxní: využít té „hodně svinské doby“ a bez skrupulí se zabývat sebou, dokonce „k smutné, čestné potřebě“ přijmout společensky angažovaný úkol. Šiktanc z té doby vyšel nejen čestně, ale i s hmatatelným výsledkem. Je jím šest básnických knih, *Českým orlojem* počínaje a *Ostrovem Štvanice* konče.

Pohyblivé písky

Šiktancovo rozmlouvání je také stále se opakující, mučivou otázkou: co je poezie? Otázkou, která zůstává bez odpovědi, neboť za každou odpovědí na ni následuje vždy další otázka: co je za...? Za zpěvem, za básní, za šifrou? Stojíme na pohyblivých píscích: báseň je stav dané chvíle, v němž je zakleto to, co je, s tím, co bylo. Ovšem příště by totéž už bylo jiné. Podobně je i čtenářský vjem pokaždé nový, jiný, od jedince k jedinci, od chvíle ke chvíli. Textem fixovaná výpověď musí být oživena a ustavena vždy znovu, novým, osobním čtením.

Básník je nám určitě nejpovolanejším průvodcem po vlastním díle, o němž bylo nejednou řečeno s obdivem,

nebo s výtkou, že je jazykově až artistní. Pozastavíme se u silně smyslové, až tělesné Šiktancovy metafory a obrazu, u expresivních „řečových sraženin“ – tvořených výrazy nejrůznější proveniencí od archaismu, neologismu, slova z ulice až po slova, jež přes české řemeslníky přešla do jazyka z němčiny. Autor vysvětluje také typické mezery uvnitř shluků slov, které překvapují v grafické podobě jeho básní. Prodlevy pomáhají vnímat vnitřní rytmus verše, v jehož prostoru má místo i mlčení a ticho.

A ještě něco: Šiktanc připomíná, jak důležitý je pro něj reál, reálek, který pouští do svých veršů. Vzpomeňme si, že pro jeho generaci byla od počátku podstatná snaha o vyjádření „všednosti“. Pro Šiktance je právě onen živý reálek stálým obnovováním básnické přítomnosti v proměnách doby.

VLADIMÍR KARFÍK (Autor je literární kritik)

Řeč ne řeč – rozhovor Jaromíra Slomka s Karlem Šiktancem

Praha: Karolinum 2007, 111 stran

Petr Sís – Zed' Z MÉHO DENÍKU

2. března 1978

Do vesmíru vyletěl Remek. První československý kosmonaut. Můj film o budících viděl na festivalu v Krakově někdo z Anglie. Nabídl mi stipendium na Královské akademii umění. Strašně dlouho obcházím úřady kvůli povolení, abych se do Londýna dostal. Celý rok pracuji na novém filmu. Bude se jmenovat Hlavy.

říjen 1979

Za „podvracení republiky“ dostal Václav Havel čtyři roky. Z ciziny žádají, aby byl propuštěn.

1980

Hlavy vyhrály na festivalu v Západním Berlíně cenu jako nejlepší krátký film (mají 8 minut). Abych dostal do pasu dvoudenní výjezdní povolení (doložku), musím úředníci slíbit, že jí koupím speciální nůžky na teriéra. Běhám po celém Berlíně od jednoho psiho kadeřnictví ke druhému. Svoje představení nakonec promeškám. Moje cena, soška medvěda, se ztratila. Přišel mi dopis a vypadal jako otevřený. Vláda Mišík a ETC mají šlus a nesmí dva roky

hrát. Pražský výběr taky. Hutku, Třešňáka i Vrátu Brabence z Plastiků donutili emigrovat. Zpívá Helenka a Vašek. Zlatá kůzlata. Ale Marta nesmí. David je můj brácha. Je o 13 let mladší a chodí na gymnázium na okraji Prahy. Ve sklepě našeho domu se spolužáky uspořádají výstavu. Nemají povolení. Přijede speciální jednotka policie a zajistí je... Dělán návrhy kostýmů pro operu Žvanivý slimejš. Rozešel jsem se s Evou.

8. prosince 1980

Zastřelili Johna Lenonna.

červenec 1982

Přišla mi nabídka od výboru olympijských her. Jako naděje českého kresleného filmu mám povoleno odjet na tři měsíce. Pozvali animátory z různých zemí, mají natočit sportovní znělky. Já jsem dostal veslování. Jsem v Americe. Hollywood – palmy a bazény. V MTV slyšeli, že jsem vyhrál festival. Chtějí, abych nakreslil klip pro Boba Dylana. Skvělý! Budu dělat na dvou filmech najednou... Mám ohromnou smůlu. Sovětský svaz a další socialistické země se rozhodly olympiádu v Los Angeles bojkotovat. (Je to pomsta za bojkot olympiády v Moskvě před čtyřmi lety?) Dostávám telegram, že se mám OKAMŽITĚ vrátit... Co teď? Musím dodělat Dylana, pak to vysvětlím.

1983

Československé velvyslanectví (soudružka Slezáková) mě NALÉHAVĚ vyzývá, ať se okamžitě vrátím do Prahy. Uspěje-li můj klip, budu slavný a snad mě nezavrou. Klip se v MTV vůbec nelíbil!!!! Co teď?

1984

Bojím se domů. Chodím po Hollywoodu a ukazuji své filmy a obrázky. Nikdo nemá zájem. Prý bych mohl dělat dětské knižní ilustrace. Musím do New Yorku, kde jsou všichni nakladatelé. Ale jak se tam dostat bez peněz...? Ohromné štěstí v neštěstí. Miloš Forman dokončuje film Amadeus – je kamarád tatínka a líbí se mu mé obrázky. Nechá mi udělat plakát. Film se točil v Praze a v našem domě byla půjčovna masek. Kreslím Prahu v Hollywoodu... Za honorář koupím staré auto a řítím se bez mapy na druhou stranu Ameriky. V Texasu se ptám policajta, kudy na New York. Asi jsem ho vyděsil... New York vypadá hrozivě. Bydlím u kamaráda Tomáše v jednopokojovém bytě. Neodjedu z Manhattanu, dokud nedostanu práci! Obcházím všechny redakce. Hrozně moc redakcí. Každý den.

24. června 1984

Mám štěstí! Dnes vyšla má první ilustrace v New York Times.

1986

Brácha při nočním pozorování Halleyovy komety spadl i s dalekohledem ze střechy v Nerudovce. Leží úplně rozbitý v nemocnici a já ho nemůžu navštívit.

1987

Po dlouhém úsilí jsem napsal a namaloval svou první knihu. Jmenuje se Duhový nosorožec. Získává cenu za nejkrásněji ilustrovanou knížku pro děti. Mám radost. Konečně bych se mohl vrátit domů s tím, že jsem něco dokázal... Je ale pozdě. Maminka mi dala vědět, že dvě soudružky přišly zabavit všechny moje věci. To znamená, že jsem považován za odpadlíka. Emigranta.

červen 1987

Americký prezident Reagan přijel do Západního Berlína a řekl: „Zbořte tuhle zed!“

1989

V celé východní Evropě se to bouří. Zprávy z Malé Strany a Prahy jsou plné opuštěných trabantů a tisíců východních Němců v zahradě západoněmeckého velvyslanectví. Mají toho dost.

17. listopadu 1989

Policie a studenti se střetnou na Národní třídě. Demonstrace na Václaváku. Milion lidí na Letné. Zvoní klíčkama. Občanské fórum a Havel. Celá země se probouzí. Letím domů. Konečně budeme zase spolu. Celá rodina.

Pavel Kohout – To byl můj život?!, díl II.

66. NÁROD V EXILU

Kundera spáčil román s esejem. Proč by se esej nesnesl s životopisem? Je to příležitost reflektovat, co autor zažil se všemi rodáky na vlastní smysly. Vztah k národu se mu zdá být podobně intimní a plný kontrastů jako vazba k nejbližším bytostem. Třináctá komnata s nimi se možná otevře v třetím díle této knihy, pokud k tomu osud poskytne nezbytný odstup i potřebný čas. Teď otvírá alespoň její předpokoj, aby se zabýval vlastním národem a jeho exilem. Národ je vrcholná společenská formace vzniklá dějinným vývojem lidstva. Exil je stálá bludná ledvina lidských dějin. Jaký je mezi nimi vztah?

V dějinách českého národa hrál exil výjimečnou roli. Vojenská událost před letohrádkem Hvězda na Bílé Hoře u Prahy v roce 1620, ve výsledku spíš šarvátko než bitva, pustila Čechům žilou víc než první i druhá světová válka. Za třicetileté se počtem obyvatel vrátily do středověku, a důsledky vlastnických změn budou řešit soudy ještě za čtyři století při restitucích. Protestantská duchovní elita, pokud nebyla popravena nebo se nearanžovala s katolickou mocí jako později umělci s komunisty, odešla a bloudila cizinou, „ta dlouhá léta dlouhá“, jak se zpívá v Dvořákově Jakobínu. Nejsmělejší se pokusili osvobodit vlast švédskými meči a zažili tragickou porážku od českých studentů, jejichž duše i paže stylem tehdejší normalizace ovládli mezitím jezuité. A jeden z exulantů, evangelický duchovní a spisovatel Jan Ámos Komenský zvaný v Evropě Comenius, se jako vrchol pyramidy postaral, aby česká vzdělanost položila základy světovému školství.

Za monarchie se odcházelo málo, byla tak velká, že se v ní dalo za lepším údělem volně vandrovat, jako se začíná v Unii.

Politických emigrantů přibývalo, až když selhaly české snahy o vyrovnání, jaké se zdařilo Maďarům. Vrcholem pyramidy byl tentokrát vysokoškolský profesor z Moravy Tomáš Garrigue Masaryk, doma nazývaný TěGéeM nebo prostě Tatiček, který se pokusil vytvořit ve středu Evropy druhé Švýcarsko. Za něho bohužel udeřila tehdy prosperující Československo jako kyklopský kyj světová hospodářská krize, která po další válce přivrátla masu obyvatel k naději jménem Komunismus.

Mezi válkami se emigrovalo hlavně z chudoby a druhým největším českým městem vedle Prahy se stalo Chicago, brzy mělo českého starostu Čermáka. Pak nabralo století obrátky a následovaly tři exilové vlny. Po roce 1938 se zachraňovali Židé před Hitlerem, po roce 1948

demokraté před Stalinem a po roce 1968 všichni včetně reformních komunistů před jeho pohrobky. V roce 1977 se připojili někteří chartisté. Mezi vlnami emigrovali po desetiletí jednotlivci, jak k tomu byli dohnáni nebo dozráli sami.

Každá z hlavních vln si vytvořila četné organizace, které se pokoušely hájit vedle svých i skutečné či domnělé zájmy domova. Za první války je úspěšně sjednotili k cíli vytvořit samostatné Československo Masaryk a Štefánik. K jeho znovuzrození soustředil za druhé války z Londýna síly exilu Eduard Beneš, ale nedokázal zabránit vytvoření druhého centra v Moskvě, v němž Stalinův muž Gottwald chystal i pro vlastní soudruhy šibenice. O pár let později, po roce 1948, mnozí politikové protikomunistického exilu nepochopí, že model zahraniční vlády je za jiných geopolitických podmínek neopakovatelný, a začnou zakládat vládky předhánějící se v trapnosti.

Každá vlna a podvlna připlavila své resentimenty, lásky a především nenávisti, jež konečně mohly být projeveny svobodně a beztretně. Suterénem exilu se stala udání, která různé spolky a organizace posílaly proti sobě navzájem institucím nových vlastí, a pomlouvačné kampaně v krajských tiskovinách, jejichž úroveň byla mnohdy srovnatelná s časopisem Študák, jak jej vydával chlapec ve škole. Jednu dobu sháněl a hltal americké krajské noviny Západ, které navíc užívaly fantaskní češtinu. NERAD SKOLEN KULÍ hlásal titulky článků o neúmyslném zabití jakéhosi lovce kolegou. A o demisi nezvoleného politika: NEBYV ELEKTOROVÁN UŠEL.

Také Rakousko, teď dramatikův domov, doplňovalo spektrum české emigrace silnou menšinou, kořeny měla mnohdy až v monarchii a dorostem ji hojně zásobila i první republika. Za té tu bylo několik desítek českých škol; teprve Hitlerův vpád, kdy se většina krajanů ze strachu přihlásila k jazyku německému, redukoval jejich počet na půl tuctu a válku přežila jediná. Jaký div, že se o ni strhl politický boj s absurdním výsledkem: aby ji stará menšina, vymezující se až militantně proti bývalým komunistům v emigraci, udržela ve sféře vlivu, dala se finančně podporovat a tím ideologicky ovlivňovat komunisty vládnoucími v Praze. Ten kočkopes bude mít fatální mládata.

Právě v čase Charty 77 se rakouská vláda rozhodla vytvořit Beirat, poradní sbor pro záležitosti menšin. Česká mohla pro své úsilí o co nejsilnější zastoupení získat významnou podporu od nově příchozích, kteří se tu těšili sympatiím politických elit i veřejnosti. Že ji představitelé staré menšiny demonstrativně odmítli, bylo dáno zas tím, že někteří z nich koketovali až kolaborovali s Prahou, a také tím, že se hrozili ztráty vlivu. Žabomyši sváry sice účast v Beiratu oddalovaly, ale upevňovaly osobní pozice jednotlivců. Tím významnější byli všichni Češi, kteří se uměli povznést nad vzájemné spory i nelásky a pokusili povýšit společný jazyk v kvalitu sloužící dobré věci všech. Jejich miniprofilů si teď berou za vzor portréty rychle vystřížených z papíru.

Administrátorem exilové vlny po roce 1968 se stal už zmíněný zaměstnanec tiskového úřadu rakouské vlády, bývalý sociální demokrat a politický vězeň Přemysl Janýr. Dramatik byl mnohými varován před jeho kožeností a komisností, ale čím dál víc si ho vážil, když sledoval jeho nekončící zápas na dvě strany, s nevstřícností imigračních

úředníků – z nichž někteří si tak vyžívali protičeský komplex odsunutých rodáků ze Sudet, a s neochotou části mladých chartistů-příslušníků undergroundu honorovat rakouský azyl vlastní slušností a disciplínou; jejich představu svobody neuspokojovala ani demokracie. Právě on založil a léta vedl Kulturní klub Čechů a Slováků včetně jeho měsíčníku a přitom se intenzivně, i když většinou marně snažil o propojení nově příchozích s předchůdci.

Klíčovým Čechem byl ve Vídni Karel Schwarzenberg, volaný Kary, který zaměnil na vizitkách titul kníže za Forst- und Gastwirt, lesník a hospodský. Věřící katolík se zdál chápat obrovské jmění i vliv, k nimž přišel adoptován svým strýcem, spíš jako závazek bližním než dar nebes. Dramatika uchracoval zvláštní směsí srdečnosti, inteligence, velkorysosti i – skvělý český novotvar! mimoňství; s nímž byl třeba schopen dostavit se na domácí večírek dávno po odchodu hostů a diskutovat do rána s usínajícími hostiteli o českých dějinách. Bude obdivovat jeho žízeň po životě, který si nikdy nepřestane komplikovat. Bude žasnout nad jeho nesmyslnou velkorysostí vůči příživníkům a přehlížením nejvěrnější duše, Gerdy Neudeck, která mu věnuje sedm dní v týdnu dvanáct měsíců v roce, čekajíc občas i roky na slůvko Díky. Bude si ho vážit pro neutuchající angažovanost za návrat demokracie do vlasti a později se zas divit jeho pojetí hradního kancléřství, kdy jako by sloužil spíš monarchii. Respekt mu vyslovil za to, že vzdor finančním ztrátám dlouho udržel při životě nejserióznější český list. Se vším všudy ho bude mít rád.

Klíčovým českým politikem tu byl Zdeněk Mlynář. Vysoce vzdělaný muž, entomolog a politolog, v roce 1968 mozek reformního křídla KSČ a pak jeden z kmotrů Charty 77, který se i při vaření dokonalé ruské soljanky choval jako hráč pokru skrývající kartu, když neprozradil recept, imponoval schopností domluvit se s vůdčími osobnostmi demokratů v exilu, jehož rozhodující proud byl proto schopen jednotné strategie. Zaujal i dvěma vášněmi: odborným chovem želv tajnosnubných jako on, jakož i hlubokým přesvědčením, že dokončí obrodu Komunistické strany Československa s pomocí dávného spolužáka Michaila Gorbačova. Ráno po pádu režimu zatelefonoval dramatikovi, aby rozhodně nejezdil do Prahy a nespáchal v euforii politickou sebevraždu. O chvíli později se náhle rozhodne odjet tam dokonce autem Husákova vídeňského velvyslance a spáchá ji sám, když se v televizním sporu o příští směřování Československa jeho představa zcela mine s duchem okamžiku, ztělesněným Občanským fórem. Pak bude ještě falešně obviněn médii, že se podílel na vpádu armád Varšavského paktu, a jako hlava Levého bloku dlouho nepřezijí volební neúspěch. Jeho úžasné vzdělaná žena, spisovatelka Irena Dubská, se pak vrátí do Prahy a přerušit tam styk se světem.

Z „přespolních“ osobností, s nimiž se potkával ve Vídni i ve světě, už od mládí znal a měl rád Jiřího Pelikána. Cenil si jeho elánu, znalosti němčiny, francouzštiny, angličtiny a italtiny, vůle i schopnosti spolupracovat s lidmi odlišných názorů. Zažil zblízka volební kampaň do Evropského parlamentu v milánském regionu, v níž svou osobností i svým poselstvím porazil elitu domácích kandidátů včetně slavného divadelníka Giorgia Strehlera, aby po dvě funkční období úspěšně zastupoval v Bruselu a Štrasburku

zájmy budoucí svobodné vlasti. Rozuměl si s ním i v tom, jak oba stále cítili a snažili se vrátit, co sobě i jiným zůstali dlužni z mládí.

Jiřího Grušu měl rád už dávno a stýkal se s ním, jak mohl, od chvíle, kdy ho ve Vídni přechodně ubytoval při jeho výjezdu z Čech za moře; právě s ním prožije těžký porod slabikáře pro české děti v exilu, k němuž příběh teprve míří, a když příteli v Praze nečekaně zemře syn, domluví mu překlad svého tlustého románu Konec velkých prázdnin, aby přišel na jiné myšlenky. Do srdce pojal také jeho novou německou ženu Sabinu, která dokázala, že ten skvělý duch přestal být ohrožován chronickým nezájmem o své zdraví. On jako věřící katolík, řekla jednou, popírá existenci stěv. Stala se i pojistkou proti jeho nepraktičnosti a bude později nejen dál šéfovat městské knihovně v německé vládní metropoli Bonnu, ale současně domlouvá nákupy pro bankety s kuchařem české ambasády, kde bude prvním velvyslancem její muž. Dramatik si nikdy neuměl představit lepší pár pro Pražský hrad.

Objevem byl pro něho Pavel Tigrid, vydavatel Svědectví. Imponoval mu především tím, jak přeskočil vlastní stín jednoho z nejstarších i nejefektivnějších odpůrců komunistů a bez předsudků se loajálně spojil s těmi z nich, kdo se přidali k zápasu o demokracii a svobodu. Svým gentlemanstvím mu připomínal otce. Už při druhé návštěvě vídeňské dvojice v Paříži, když se dozvěděl, že nikdy nejedli frutti di mare, je pozval do Coupole a dal jim navesírovat ledovou horu plnou všech zásadních mořských živočichů. Navždy je s nimi sblížil a současně naráz odboural politické i lidské zátarasy, které ho s dramatikem dělily.

Nestory české vídeňské scény byli Lída a Alois Engländerovi. Lojíček, jak byl obecně volán, rakouský Žid z bohaté rodiny uprchlé včas z Prahy, si odtamtud brzy po únoru 1948 odvedl do Vídně krásnou i nadanou herečku Lídu Matouškovou. Spolu proměnili po srpnu 1968 všechny své příbytky v noclehárny pro ty, kdo se tu rozmýšleli, zda riskovat spíš návrat do známé klece nebo neznámou svobodu připomínající lano bez sítě. I potom pomáhali radou a skutkem lidem doma a v exilu; nejedno tajné setkání z obou stran se odehrálo v jejich bytě na vídeňských Příkopch. On byl bonviván do posledního dechu, ona ho jako už velmi starého pána, když byl někým z mladších přátel vytažen na osminku, provázela slavným varováním, Nešoustej se mi! Sama zůstane nádherně vznešená dáma, která po jeho smrti jednoho dne vzkáže všem známým, že už je nikdy nepřijme, aby jim nezkažila vzpomínku na svou tvář.

Nejužší životní okruh dramatika představovala vedle syna Ondřeje, snachy Evy a jejich Mikuláše i starší dcera Kateřina, která po dokončení hotelové školy v Lucernu pracovala v Curychu. Přespával u ní při každé návštěvě a diář mu připomíná i to, jak často ji zas on a jeho žena zvali do Vídně i do bytů v Itálii a Švýcarsku zapůjčených přáteli. Její vstřícnost, otevřenost i věčně dobrá nálada ho těšily a povzbuzovaly, proto mu přijde nejvíc líto, že se v rodinné válce, kterou v mediálních komentářích ke své knize Indiánský běh vyhlásí mladší dcera, nestane zprostředkovatelkou, ale zbytečně stranou sporu; ten bude utíchat velmi pomalu ještě za dvacet let.

Činila se i další část jeho rodiny v exilu, kterou tam také přivála Charta. Švagrová, architektka Helena Bukovanská, našla bez potíží práci v předních ateliérech, její muž Jiří Tykal udělá jako technik-geolog kariéru, jakou lze v daných poměrech označit za jedinečnou: s hendikepem české výslovnosti násobeném vadou řeči, kterou Bedřich Smetana zhudebnil v Prodané nevěstě, nepropadne mezi příjemce sociálních podpor; dokáže v němčině nostrifikovat maturitu a pak se díky vědomostem z Prahy i vlastní péli dopracuje hodnosti rakouského vládního rady.

Dramatik býval doma poručníkem dcerky režimem uštvaného spisovatele Jana Procházky, kterou po otcově smrti matka i dvě starší sestry považovaly za Popelku. Tak ji uvítá ve Vídni, když mu koncem osmdesátých let zavolá už z Rakouska, že utekla se svým milým, a přijme tu dvacítku mluvící jen česky znovu do rodiny. Když ji bude chtít později její žárlivý malíř z lásky zavraždit a natře už celý byt smuteční černí, najde Krista tajný ukrýtný u Kohlmarktu, zatímco jeho bude bývalý poručník po lokálech opjjet a sytit milostnými dramaty vlastního mládí, aby ho přesvědčil, že je lepší strávit zbytek života v jiné náruči než v kriminále. Brzo začne mít skorovrah Jiří Klósel úspěchy u galeristů i u ženských. Ona se sice nestane spisovatelkou jako sestry, ale zato zázračně rychle magistrovou teologie a filozofie.

Do širší rodiny přibude po Fučíkovi křtěný Julek Neumann, pravnuček básníka Stanislava Kostky Neumanna, vnuk herce Stanislava Neumanna a syn dalšího básníka téhož jména, dramatikova přítele z mládí, který ještě plamenněji než on vítal svými verši jitřenku komunismu

„...to bude po letech, snad v pětiletce páté, ulicí půjdou děti rozesmáté...“

a po srpnovém bratrském vpádu se zastřelil. Jeho žena byla dcerou někdejšího šéfideologa strany Gustava Bareše; ten po svém pádu stál právě před Parkem Julia Fučíka, kde se na jaře 1968 konala celostátní konference obrozující se strany, s rozsvícenou lucernou, hledaje jednoho spravedlivého. Jana, která potom tlumočila Dubčekovi při osudovém setkání s Brežněvem ve vlaku u Čierné při Čope, překládala teď z Vídně texty pro exilová periodika.

Její syn měl v sobě snad všechny geny předchůdců, byl mimořádně vzdělaný a cizí jazyky se do něho ukládaly samy; když už brzy po příchodu do exilu režíroval u Tillemanse v Antverpách hru dramatikovy ženy Ádaeda, zvládl během zkoušek i vlámsčinu. Byl sám výtečný pedagog a díky němu by se byl dramatik určitě naučil francouzsky, jak po tom odjakživa toužil, kdyby Julek nevyhrál celosvětový konkurz na redaktora českého vysílání BBC v Londýně. Když ho vezl na letiště, měl pocit, že ztrácí mladšího syna.

Přemyslu Janýrovi pomáhala v záležitostech Kulturního klubu dívka, kterou zlákal k útěku její muž; ten se zanedlouho kajícíně vrátil k mamince a nechal milou venku. Růžena Glumbíková se brzy stane i pomocnicí dramatika a opíše jeho nové texty na praotci počítači s českým programem, pojmenovaným na počest učitele národů Amos. Vytvoří jej multitalent František Janovský, předtím stavitel křídlovek v Kraslicích, pak její muž a díky svému vynálezu sloužícímu záhy exilovým vydavatelům vlastně i nový český Guttenberg.

Podobně se v exilu neztratí Jan Brabeneč, Jiří Chmel, Nika Bretschneiderová a Luděk Kavín. První, autor vyhledávaných šperků, obrazů a dalších artefaktů vyráběných z kůže, promění svým příkladem sešlou ulici na Spittelbergu v prosperující zónu uměleckých výrobků, druhý otevře s velkým finančním rizikem později proslulou sklepní hospodu Nachtasyl, a poslední dva vybudují z ničeho Divadlo Brett; jejich estetika bude dramatikovi vzdálená, ale nepřestane si jich vážit za nasazení, s nímž zvládali dobu stále klesajících subvencí.

Nachtasylem stejně jako synovým bytem procházeli i mladí Češi, kteří znovu potvrzovali, proč habsburská monarchie právě v jejich vlasti umístila těžký průmysl. Tradice zručných řemeslníků se zřejmě už od středověku geneticky obnovovala a sílila v každé další generaci. Právě uprchlý automechanik byl okamžitě přijat v servisu značky Renault, kde si ho nemohli vynachválit. V době, kdy se zakázky zrovna nehrnuly, byl do dílny dotažen vůz, kterému selhalo řazení. Šéf jej poslal ke konkurenci a Čech se nestačil divit. Byl to mercedes! vysvětlil mu majitel. Vyučenec mistrů z Nemanic, kteří si museli vždycky poradit, namítl, Byla to spojka!

Nejvyšší popularity mezi Čechy dosáhne ve Vídni Pavel Landovský. Kdyby bylo slovo „kontroverzní“ putovní, půjčil by je dramatik jemu. Neomylný herecký instinkt ho sváděl k přesvědčení, že s ním stejně zvládne i každou jinou situaci. Byl Gaskoněc poslaný do nesprávného století. Doplácel na to už v Čechách, a Rakousko ho moc nezměnilo. Jeho fenomenální organizační i obchodní talent se nepřestával střetávat s neméně fenomenální chaotičností, která ho neustále přiváděla do malérů všeho druhu. Příznačná byla noc, kdy navštívil byt momentálně nepřítomného dramatika, aby dál usiloval o přízeň jeho ženy. Když vypil sám láhev vodky, poradila mu, aby šel spát domů, ale nechal u ní klíčky od auta. Nenechal. Za rohem ho zastavila dopravní kontrola a požádala, aby vystoupil, přitom se uhodil hlavou o rám dveří a vrátil ránu nejbližšímu policistovi s křikem, že se nedá mlátit ani v Rakousku. Na přímluvu Burgtheatru ten zkrat výjimečně uznali. A představ si, stěžoval si hostitelce, když jí to za měsíc líčil, já ten večer vypil akorát osminku bílýho u Hawelků!

Na jeden z večerů pořádaných Klubem a hojně navštěvovaných hlavně mladými Čechy a Slováky dorazil z Mnichova zpěvák Karel Kryl hlavně proto, jak sdělil přátelům, aby se konečně utkal s Kohoutem a Mlynářem, které nepřestával kritizovat v exilových časopisech i při svých písňových večerech. Šlo právě o nejdiskutovanější, stále opakovanou otázku, Jak jste mohli být komunisty?! Sedl si k prvnímu stolu pod pódiem, nesouhlasil celým tělem, ale k údivu a zklamání všech ctitelů se nepřihlásil a po skončení rychle zmizel. Dramatik ho opět spatří v Avignonu, kde oba vystoupí v oné Noci pro Havla; potkají se u hotelové snídaně sami dva a prodlouží intenzivní rozhovor do samého poledne. Od té doby bude vědět, že zpěvák nemá jen drobnou postavu, jíž pomáhá vysokými podpatky, ale i křehkou duši, která se obrňuje siláctvím a zmítá mezi nadšením a beznadějí. Začne rozumět kolísavé úrovni jeho textů a bude pak v Čechách se smutkem sledovat poslední fázi jeho života, kdy Kryl povede už boj proti všemu a všem.

Ve Vídni zazářil talent všeuměla Pavla Bílka, který zhodnotil sázavský dům i byt na Kohlmarktu jedinečnými krby. Všechny jeho výpravy označila kritika za geniální; neodvrátilo ho to od rozhodnutí nechat divadla a malovat. Aby se uživil, stavěl pak pro americké válečné filmy dokonalé miniaturní makety měst, které uměly simulovat postupné zničení. Jeho žena Alena měla úspěch s rozkošnými naivními obrazy. Obdivuhodný výkon tu podal malíř a literát Zdeněk Benýšek, který dokázal vydávat pro svou undergroundovou generaci osobitě periodikum Pater noster. Z lékaře noční záchranné služby se v majitele velké chirurgické ordinace vypracoval slovenský doktor Peter Bielik, ošetřující nepojištěné návštěvy z vlasti zdarma.

Cestou do Svobodné Evropy tudy prchal se svou ženou, herečkou Jarkou Tvrzníkovou, herec Martin Štěpánek. V Mnichově taky krásně zřežuruje psí hru Jeleny Mašinové; ani hvězdy nemohly tušit, že bude v téměř životě českým ministrem kultury. Přes rok se tu zdržel s rodinou obrovitý malíř Karel Havlíček, rovněž signatář Charty, který ještě řadu měsíců po odjezdu dramatika obýval sázavskou vilku. Spolu s dramatikem v té pauze vyvinul dětské omalovánky a zkompletoval jedinečnou knihu kreseb africké fauny, než odletěl do Států, aby tam dál choval v bazénech svá milovaná zvířátka – krokodýly; poslední pražský byl v akváriu, zabírajícím čtvrtinu pracovny, a jmenoval se Bílak. V Americe se dostane mezi „top hundred“ nejžádanějších kreslířů reklam.

K smutnému konci se nezadržitelně posouval osud nemocného filozofa Jiřího Němce; stačil nicméně uvést v chod vydávání spisů prvního mluvčího Charty 77 a svého učitele Jana Patočky. Předčasně zemřel i nadaný Bohumír Bonhard; stal se žádaným korepeticem vídeňské Státní opery a z podnětu dramatika instrumentoval pro moderní nástroje Smetanovu a Sabinovu první singspielovou verzi Prodané nevěsty. Ještě za dvacet let bude bohužel čekat na svou premiéru.

Při premiéře Augusta Augusta v Salcburku oslovil autora už počátkem osmdesátých let čistou moravštinou muž, k němuž se hodilo staročeské slovo ztepilý. Oldřich Martinovič byl sólista baletu pražského Národního divadla, a tak ho po útěku rádo přijalo salcburské zemské divadlo i s tančící ženou Zuzkou. Jejich ryzí valašské povahy i jezevčíci vazba způsobily, že se s nimi Vídeňané úzce spřátelili, dokonce si vyměnili klíče od bytů. Čilí Moraváci založili okolo svého města prstenec pěti dětských baletních škol, kde učili postupně od pondělka do pátku, zbožňování žáky i rodiči, kteří nemuseli dojíždět do města. Oldřicha už za pět let zabije rychlá mozková příhoda, Zuzanku o dva roky později rakovina. Nepřestanou chybět.

Osudovým mělo být dramatikovo setkání s Pavlem Jelínkem patřícím k okruhu známých jeho ženy. Dvojjazyčné dítě ze Šumavy nemohlo nikdy objevit svůj skutečný talent, protože bylo jednak Sudeťáček, jednak rebelant. Z lesnické školy vyletěl před maturitou za to, že v rodné Železné Rudě znecitil sovětské symboly. Když pochopil, jak málo tu může, uprchl dobrodružně a s obrovským štěstím na upravený průkaz obyvatele Západního Berlína přes Rumunsko do Vídně. Studovat už nestihl, začal tedy čišničit a otevřel pak s rovněž uprchlým bratrem proslulou restauraci Jelínek u policejních kasáren. Při setkáních s ním bil do očí nepoměr inteligence a jejího uplatnění.

Po návratu povede staropražskou hospodu U Kalendů, a přece se i s tou zvláštní kvalifikací stane na mnoho let členem čtyřčlenného týmu rozjíždějícího Pražský divadelní festival německého jazyka. Jeden z jeho výstižných citátů: Vy jste mi svobodu nevybojovali, já jsem si pro ni utekl!

Neuvěřitelný byl na odvrácené straně spektra příběh Petra Podhrázkého. Zavalitý pořizek seděl v kriminále za účast v ostravském satirickém představení Syn pluku, parodujícím známý sovětský román. Dramatika zaujal v českém klubu proto, že mu chyběl špičák. Mladík bez vzdělání, ale zato se zvláštním kouzlem drsnáka-poety, mu vylíčil, že je to suvenýr ostravské StB, a on tu právě kvůli té osklivé díře v chrupu nemůže najít práci. Dramatik zavolal do Zell am See příteli zubaři, který dávno toužil chartistům prospět činem. Doktor Erwin Senoner si spíš představoval romantičtější roli, třeba tajného kurýra, ale i ve všední profesi odvedl zdarma práci tak dobrou, že si ozubený už ve vlaku do Vídně namluvil rakouskou lékařku, která se ho pak nepustila. Sváže ho to s dramatikem sympatií, kterou projeví občasnou pomocí technika-opraváře a jednou dokonce i pečenou husou; tu bude, prý jako u maminky, trhat nad pekáčem vprostřed stolu rukama a okusovat jako při žranicích středověkých válečníků.

Pak vážně onemocní, ale dodržováním přísné diety udrží slinivku břišní na řetězu, až do chvíle, na niž léta čekal. Odjede do Ostravy, kde se účastní s kamarády televizní rekonstrukce hry, která je stála kus života. Po návratu vypije naráz dvě lahve destilátu a rychle zemře. Brzy se vyjasní, že to byla sebevražda: po pohřbu, pro který mu jeho netušící příznivec napíše epitaf, se objeví na seznamu agentů StB s výčtem desítek konkrétních udání i poměrně čerstvou žádostí o zvýšení platu.

Vystřihované portréty patřily krajanům, kteří měli chuť se s dramatikem stýkat. Ve Vídni bylo víc Čechů než v kterémkoli jiném městě v Evropě. Proto se tam setkal i s největším odporem. Už měsíc po vyhoštění zažil bubnovou palbu, kterou v tyrolském katolickém týdeníku Present zorganizoval emigrant z Brna Jan Morava. V každém čísle vycházely hněvivé články krajanů z Rakouska i Německa rozvíjející téma, že bývalý komunista nemá morální právo proti komunismu bojovat. Kampaň zaskočila innsbruckou univerzitu, která dramatika pozvala k diskusi s americkými studenty a teď se cítila povinna mu oznámit, že jí jakýsi pan Morava ohlásil záměr uvítat hosta shnilými rajčaty. Uklidnil je sdělením, že si pro jistotu oblékne džíny. Útok se nekonal a soupeř ani nevyvolal spor. Důvod byl prostý: neuměl anglicky. Překvapivě obdaroval bolševikovu choť vlastním vydáním kuchařky Magdaleny Rettigové. Napíše pak sám slušnou monografii o Havlíčku Borovském. A dramatika, až si tu za pět let na běžkách zlomí nohu, dokonce křesťansky navštíví ve zdejší nemocnici, aby nebyl tak sám. Paradoxy.

Jak byla česká emigrace na světě širém atomizována třístí názorů i zájmů, byly její vůdčí osobnosti překvapivě jednotné a soudržné v odporu vůči Husákovu režimu právě proto, že si bývalí komunisté Jiří Pelikán v Římě a Zdeněk Mlynář ve Vídni rychle vyjasnili osobní i politické vztahy s odvěkými demokraty Pavlem Tigridem v Paříži či Jiřím Grušou v Bonnu. Korektně se k sobě navzdory

konkurenci chovali redaktoři Svobodné Evropy, Hlasu Ameriky i BBC.

V roce 2003 uveřejní historik Vilém Prečan padesátku dopisů, které si spolu za léta vyměnili manželé Škvorečtí z Publishers 68 v kanadském Torontu s Adolfem Müllerem a Bedřichem Utitzem z Indexu v německém Kolnu; v zápase o české autory doma i ve světě, který byl i zápasem o přežití dvou soukromých nakladatelství, došli často na hranici sváru, ale vždycky ve všech zvítězilo vědomí, že slouží stejné věci. Tak to chápal také autor ve Vídni, který už z Prahy posílal nové rukopisy střídavě tam i onam.

Celému spektru exilu efektivně pomáhal Tomáš Kosta, jako dřív ve vlasti, tak i v Německu šéf největšího nakladatelství odborů. A při všech výhradách, které bude dramatik později mít k Františku Janouchovi, zakladateli Nadace Charty 77, vysoce ocení, že se mu podařilo propojit exil s domovem nejmodernější komunikační technikou; i díky tomu fungoval nesrovnatelně účinněji než jiné národní komunity ze zemí v sovětském područí.

Zásluhy Pavla Tigrida budou ve svobodné vlasti oceněny mimo jiné křeslem ministra kultury. Josef Škvorecký dostane v počáteční havlovské euforii Řád Bílého lva vhodný spíš pro armádní generály. Bedřicha Utitze ocení až za osm let Řád Tomáše Garrigua Masaryka. Adolf Müller bude při srovnatelném výkonu i přes urgence svých autorů čekat na skromné vyznamenání Za zásluhy skoro do smrti. Ostudně nedocenen zůstane vklad dalších reformních komunistů, především Jiřího Pelikána. Ten až do své předčasné smrti nebude státu stát za dík odpovídající výkonu.

Po listopadu 1989 se nedávná opozice raději spojí a první prezident rovnou spřátelí s Mariánem Čalvou, který se vyspí z úlohy vládnoucího komunisty do role vládnoucího demokrata přes noc, aby potvrdil, jak bleskově umí láska a pravda zvítězit nad nenávisť a lží; předvede přerod hodný Guinnessovy knihy rekordů, takže mnohaleté svízelné konverze osmašedesátníků a různých Kohoutů budou k smíchu. Suma sumárum odpověď na otázku položenou v úvodu: Český exil byl v každé době věrným pokračováním téhož národa na jiném místě.

Redakční poznámka: S laskavým svolením autora přinášíme v příloze KLUBU ukázkou z jeho dvoudílné knihy To byl můj život??, díl II.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina Bodnar

choroby kožní a pohlavní,
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11,
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8,
tel. 406 99 41

MUDr. Tomáš Čech

ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. / Kopalgasse
1/3/3, Wien 11,
tel. 74 9 32 03

MUDr. Vít Doležal

zubní lékař,
Blattgasse 13, Wien 1030,
tel. 713 72 66, všechny pokladny

MUDr. Eva Dršata

oční lékařka,
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne,
termín po dohodě na tel. 587 54 27,
všechny pokladny

MUDr. Kamila Hajek

soukromá léčba homeopatií,
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10,
tel. 689 22 80

MUDr. Hana Lion

zubní lékařka,
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien,
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15,
Tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina Lion

všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii,
Röttergasse 37, 1170 Wien,
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav Lipták

internista – sportovní lékař,
Innere Medizin – Sportmedizin,
gerichtlich beeid. Sachverständiger,
Diplomsporarzt, všechny pokladny.
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City,
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00,
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

MUDr. Iona Polzer, roz. Bartošková

choroby oční a optometrické (Wahlarzt),
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech
mimo ord. hod.: 0660-3470374,
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg Sojka

neurolog a psychoterapeut,
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo),
Wien 1030,
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss

odborná ortopedka, též dětská,
Pilgramgasse 10, Wien 5,
tel. 58 74 460

Dr. med. Lenka Widner

odborná dětská lékařka, alle Kassen,
po 9-14, út 14-19, čt 8:30-12:30 a 14-16,
pá 8:30-12:30, jindy po dohodě
Waltenhofengasse 5 / Stiege 2,
1100 Wien, tel. 01/6880448,
e-mail: lenka.widner@gmx.at

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.

lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Ledererg. 17/7, Wien 8,
tel. 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
http://members.aon.at/nykl

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia

soukromý všeobecný lékař,
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí
Krottenbachstraße 52 (vchod Budinskygasse)
1190 Wien, tel.: 01/9580951,
mobil: 0699/6300063
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at,
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.

Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: Marxerg. 1a, 1030 Wien
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady

Mag. Lenka KOVARIK
1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

Ověřené překlady dokumentů, dokladů, smluv, úředních listin a tlumočení

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
Dieselgasse 5/43, 1100 Wien
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info,
www.tschechischebahnen.at

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.vieden, www.rozhledy.at

KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63: mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12: mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25: mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33: mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostel Panny Márie Snežnej

1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub

Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava

Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Privátní bilingvní škola obecná

1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel. 714 88 76, fax 714 88 76 / 34

Privátní bilingvní reálné gymnázium 2. stupeň

1030 Wien, Schützengasse 31
ředitelka Mag. H. Huber, tel. 890 44 04-60
Mateřská škola
tel. (ředitelství) 713 31 88 / 40

Europäische Mittelschule Wien European Middle School Vienna

1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

August Bedřich Piepenhagen, *Mořské pobřeží*, cca 1830